cōtrahunt nuptias nō minus quindecim annorū[a] ad hoc ꝓcedētes: qua de re trāſit quintū ꝛ viceſimū ānū ꝛ erit poſſibile ītra viceſimū ſeptimū[b] annū q̄ri de nō numerata pecūia dotꝭ: moriēte q̄z eo intra ꝓdictū tp̄s[c] heredes habere[d] annū[e] ad q̄relam. Si aūt minores ſint nō q̄rentes heredes ſiue maioris ſiue minoris quinquēniū habeāt ſolūmodo ad mouendā q̄relā nō numerate pecunie ſufficiente tp̄e ꝛ non expectante exitū[f] oīum minorū temporū[g] qđ nos ad p̄ntē[h] legē mouit. muliere nāꝗ[i] coniuncta quarto ꝛ decimo anno poſt viceſimū[k] annū mortis patris abutens minore etate mouebat[l] q̄dē ꝯtra matrē[m] nō numerate pecunie obijciēs rōnē poſt quartū ꝛ viceſimū nuptiarū ānū. qđ nos iudicātes curauimus ꝛ ꝓpter has circunſtātias et tp̄s etate minorum in quinquēniū ī p̄nti decreuim⁹ lege. illo vꝫ nō numeratā pecuniā obijciēte q̄ ſcript⁹ fuerit dotē ſuſcepiſſe ꝛ ſm ſua tp̄a ſiue ꝑfecte etatis ſit ſiue minoris cā iudicanda. Ualēte hac lege ſup his q̄ poſtea future ſūt nuptijs. ſup his eīm q̄ cōſtant ſiquidē reſiduū eſt decēniū aut nō minus biēnio/ hoc habeat tp̄s ī nō numerata pecunia qđ ei etiam trāſmiſſionē dabit. Si vero aut minus ei biēnio reliquū eſt tp̄s/ aut ēt exceſſit totū decēnij tp̄s: tūc ipſis quidē biēnium dam⁹ ad q̄relā nō numerate pecunie: eoꝝ aūt heredibus ꝛ poſt ſolutionē matrimonij intra tres menſes vt per oīa eis iuſticiā ſeruemus. Que igiꝉ placuerūt nobis ꝛ ꝑ hāc ſacram declarata ſunt legem tua celſitudo manifeſta omnibus facere feſtinet.

¶ Necꝫ virū qđ ex dote ē necꝫ mulierē ex ſponſalitia largitate lucrū ꝓpriū habere: ſꝫ ſeruare dn̄iū ſuis filijs/ vel[m] ſi ad ſecundas nuptias nō veniant vſu ſolo[n] in lucro cōſiſtente: ꝛ vt ex repudio trāſigētes nuptias lucrātes aut dotē/ aut ante nuptias donationē: ꝛ ipſis ſimiliter dn̄iū ſeruare filijs vſū hn̄te pſona cogēda filios alere[o]. ſi vo bōa grā ſoluāꝉ nuptie ꝛ videāꝉ occaſiōe dān̄i detineri q̄dā ꝛ hac arte ꝑimenda q̄ detinentur ꝛ filijs ſeruentur[q].

¶ Collatio octaua.

¶ Matrimonio ſoluto morte diuortio vel bona gratia lucrū dotis vel donatōis ꝓpter nuptias dꝫ ſeruari liberis illius mr̄imonij quo ad ꝓprietatem vſufructu ſolo a lucrāte retento: ꝛ qđ ab altero cōiugū q̄riꝉ retineꝉ: his obtinētib⁹ ſiue coniuges ad ſc̄da vota trāſierint ſiue non. Bar.

Idem. a. Jo. p̄. p̄. per oriente.

Ea quidē q̄ ſemper idē ſe hn̄t legibus nō egēt varijs ſimplicitatē: et qđ ſine[r] vlli⁹ diuerſitatis mixtura ē/ ꝯtinue poſſidentia ꝛ vtentia legibus ſempiternis hoc ſacris nulla correctione egentibus. Quod autem ſm nos eſt in redundatiōis cōprehenſum tumultū[ſ]

qđ nunq̄ꝫ dici pōt eo caſu qñ in vltima die. xxv. an. cōtraxit cū nō poſſit exceptio tā breui tp̄e finita ee. ſ. vna die. Sꝫ nō attēdiꝉ ſm. M. niſi q̄ ꝯceſſio fieret īfra etatē. ſꝫ certe imo eſt attēdendū ēt q̄ ſit p̄ſcriptio cōpleta vt p̄dicta lr̄a dicit. ꝛ ſic etiā ſm eum cū diceres vſꝗ ad. xxxvij. an. ꝓduci opꝫ q̄ tm̄ ſit īfra. xxv. anteꝗ potuerit exceptio cucurriſſe. ꝛ ita anno. xxv. vſꝗ ad. xxxvij. an. vna die min⁹ ad plus ꝓcediꝉ ēt ſm. M. Sed nos hu. ſn̄iā ꝓbamus.

a ¶ Quindecim ānorū. de cōſuetudine forte. aliud ꝺ iure. vt iſti. ꝺ nup. in prin.

b ¶ Intra viceſimū. i. citra. vel ſm Jo. etiam pone ꝓ ꝑtie.

c ¶ Temp⁹. xij. ſcilicet annorū.

d ¶ Habere. ſcꝫ maiores.

e ¶ Annum. ſpeciale. nam habere regulariter q̄s dꝫ qđ defuncto ſupeꝛat ſm oēs. Azo.

f ¶ Exitum. i. nō ꝯſiderabim⁹ quātum morienti vel ſucceſſori ſuo ſupeſt tempus.

g ¶ Temporū. nam ſemꝑ tempora predicta ſeruabimus.

h ¶ Ad p̄ntem. l. ſunt ergo h̄ minori. vi. ſpālia. primū vt lꝫ hec p̄ſcriptio ſit tp̄alis. ſ. anni vel triū menſiū. vt. ꝭ. ꝓxi. tn̄ currit minori. vnde reſtō neceſſaria ē vt hic alꝭ ꝯtra. vt. C. in q̄b9 cau. in īte. reſti. nō eſt neceſ. l. fi. ſic eſt in quibuſdā alijs caſib⁹ ſpāle qđ dic vt. ꝭ. de here. ꝛ fal. §. pupill⁹. ſcđm q̄ꝛ alꝭ reſtituiꝉ minor ītra tēpora conſtituta a iure. ſcꝫ. xxx. an. vt C. de temp. in inte. reſti. l. fi. h̄ autem infra. xij. an. tertium q̄ꝛ alꝭ incipit quadriēnium elapſo. xxv. an. vt. ff. de mino. interdum. hic autem a tempore nuptiarū cōtractarū ſm M. vel cōtrahendarū ſm nos. quartum q̄ꝛ maior minori ſuccedens habet quadriēnium: ſed hic habet annū quātūcūꝗ ſupererat defūcto. quintū q̄ꝛ minor minori vel maiori ſuccedens habet ſua tempora ratione ſue etatis: ꝛ poſtea quadriēnium. hic aūt quinquēnium eſt. ꝛ ſextum: q̄ꝛ hoc quinquēnium currit ī minori etate huius ſuccedentis adeo vt nō reſtituaꝉ: alꝭ contra vt. ff. de mi. etiā ei.

Minor plura ſpālia habꝫ.

i ¶ Mulieri nāꝗ mulier nupſit viro habenti. xiiij. an. ex eo cōcepit ꝛ durauit mr̄imoniū per quattuor ānos deinde vir deceſſit: ꝛ poſt mortē ei⁹ elapſi ſunt. xx. an. et tunc agit de dote mulier. ſed filius quem ex dicto marito habuit exceptionem opponit ratione ſue etatis ꝛ ſic poſt. xxiiij. an. a tempore contracti matrimonij. et dicit mulier eadē q̄ mater q̄ nō poteſt cum tm̄ quinquēnium hꝫ poſt mortem patris.

k ¶ Uiceſimum. alꝭ. xxx. ꝛ ita dices durare matrimonium. xiiij. an.

l ¶ Mouebat. ſcꝫ filius defuncti.

m ¶ Contra matrem. ſ. marito maiori vel minori. Accurſius.

n ¶ Necꝫ virum quod ex dote. Uel pro etiam.

o ¶ Solo. ꝛ non proprietate. ꝛ hec prima pars expeditur. j. eo. vſꝗ ad §. illud.

p ¶ Filios alere. ꝛ hoc expeditur. j. eo. §. illud vſꝗ ad §. fi. qui icipit nouimus. Accur.

q ¶ Si vero. ſeruentur. ꝛ hoc expeditur. j. eo. §. finali.

r Ea quidem. qđ ſine. id ſubaudi.

ſ ¶ Tumultum. id eſt redundat in tumultū q̄ꝛ adhuc vacillant apud homines.

a ¶ Negocijs. datiui caſus eſt.
b ¶ Judicia. ſubaudi circa.
c ¶ Terminata ſunt. i. ſtatuta ab alijs principibus ⁊ a nobisipſis. Al.
d ¶ Nō diſplicentib⁹. i. nō diſplicuerunt ſcđa que viſa ſunt nobis meliora legibus p̱mis ſcʒ tractantib⁹ de hac materia. ⁊ ſic participium in v̾bum reſoluitur. ⁊ ſic nota ꝙ corrigit ſeipſum. ſic. ſ. de nup. §. i. ⁊ ꝟ. vt fratrum filij. in p̱ncipio. lex enim antiqua idem qđ hic dicit. vt. C. de ſecun. nup. l. q̄m. §. fi nali. ⁊ l. hac edictali. §. fi. ſed alia. ſ. de nup. §. ſi vero. diſtinguit. nūc aūt dicit indiſtincte: ſed per aliam ꝟ. vt fratrū fil. col. ix. diſtinguitur. vt iam dices. Accur.

p ¶ Et in omne. ſ. lucrum. Al.
q ¶ Pendente. ſ. matrimonio: quia vnus coniugum ſuperest vt ſubijcit: ⁊ ſic tranſit de plurali ad ſingularē. azo. cum dixerit prius matrimonijs nūc matrimonio: ⁊ ſm Al. dic ꝙ pendet ſuperſtite illo qui fecit lucrum. ⁊ ſic no. ꝙ dicitur pendere matrimonium vno tm̄ ſuperſtite. Accurſius.

Corrige re ſeipſ licet.

e ¶ Seruandis. lucris.
f ¶ Simplici. hac ſcʒ que eſt melior antiqua duplici.
g ¶ Secundis. ſ. parentibus.
h ¶ Solis filijs. ſcilicet exiſtentib⁹ ex p̱o matrimonio.
i ¶ Sed alijs. ſcʒ extraneis.
k ¶ Precioſius. q̄ꝫ hm̄oi lucra ſupradicta eis ſeruari a parētibus.
l ¶ Filijs. ſ. prenominatis.
m ¶ Siue etiā. ſʒ hodie conceditur viro ⁊ vxori viri lis portio ſm numerum liberorū. vt aliquid ampli⁹ ſit ei que non nubit q̄ꝫ ei q̄ nubit. ⁊ ſic iſta per aliaʒ determinatur ⁊ corrigitur. vt ꝟ. vt fra. fi. §. quia vero. col. ix. que eſt contra.
n ¶ Lucra. ſ. ſancimus ſeruare.
o ¶ Conſtitutū. dicimus.

gubernatiua indiget ſapientia ex legibus ſuperueniente negocijs[a]. Unde q̄m nos neqꝫ iudicia[b] ſegnes multis interpellantium cauſis ſingulis quidem medemur: comprehendentes aūt vnāquāqꝫ queſtionē dubitataʒ ⁊ nobis ⁊ iudicib⁹ noſtris p̱ legiſlationē que oporteat agi ⁊ generalr̄ in vnaquaqꝫ q̄ōne exponimus. Itaqꝫ illud ante oīa viſum quidē eſt forſan eē priſcis legiſlationibus nō ſine quadā diuiſione nobis aūt putatū ē bene ſe habere tēperata lege ad ſimplicitatē cām tranſponere: ⁊ nūc inchoante ⁊ nichil p̱ſcrutante horū q̄ prius terminata[c] ſunt: q̄m ⁊ nobisipſis pridē nō diſplicentib⁹[d] de hoc ipſo q̄ legibus viſa ſunt meliora ſcđa. nuptialib⁹ nāqꝫ lucris ſiquidem aliquis cōiunctorū ſeruauerit pudicitiam manētibus apud ipſos valide ⁊ eorū ſubſtātijs infixis. ¶ Si vero veniat ad alterius p̱ſone cōiunctionem ex priorib⁹ nuptijs filijs ſuādis[e] ſimplici[f] quadā ⁊ meliori lege duplici hanc placuit interimere. ſi eniʒ ſcđis[g] mixta nuptijs mulier aut etiam vir forte ad ſcđam reſpiciens coniugeʒ: q̄ ex morte lucrata ſunt aut etiaʒ ex repudio forte ſuat filijs cū vtiqꝫ forſan ⁊ alij erūt eis filij ex nuptijs ſequētib⁹ quō iuſtū ē eos q̄ i ſolis filijs[h] legitimis moriunt̄ nō ſuare eis lucra ex mortuis eoꝝ parētib⁹/ ſʒ alijs[i] ea trāſmittere. ſ. q̄d erit p̄cioſius[k] filijs[l] a parentibus nō igratis. ¶ Propterea igitur ſancimus ſi mulier moriat̄ ⁊ eueniat lucrū fieri viro hanc dotē omnino ſuare filijs ſiue ad ſecūdas veniat nuptias ſiue et[m]

non. Et ex diuerſo ſi mortuus fuerit vir mulier autē antenuptiali donatōe lucra[n] p̱prijs filijs vſum quidē lucrorū ex nuptijs apud eos ꝯſtitutū[o]: proprietatem vero eorū filijs oīno ſeruandā: his q̄ ſuper parētibus ad ſcđas venientib⁹ nuptias ſancita ſunt in ſuo ordine ſeruandis: ⁊ hoc valere matrimonijs quocūqꝫ mō ſolutꝫ ab hodierna die ⁊ i omne[p] qđ ſequit̄: ⁊ his matrimonijs que iaʒ ſoluta ſunt quidē ſiue morte/ ſiue quolibʒ alio mō adhuc autē pendente[q] eo ꝙ vn⁹ ſuperſtes ſit: nam ſi ambo defuncti ſint hoc heredib⁹ non damus: ſʒ tanqꝫ ſemel terminatū veterib⁹ relinquim⁹ legib⁹. ¶ Illđ certū ē q̄ dum ſemel fuerit filiorū ⁊ p̱prietatē lex deferēs eis p̄ſtiterit/ tūc in ſucceſſiōibus ⁊ alijs acceſſiōib⁹[r] ita ⁊ in his erit ſicut ⁊ in priorib⁹ ſancitū ē filijs qui p̱pter ſecūdas nuptias parentū lucruʒ aliqđ ex legib⁹ ſunt potiti. ¶ Illud quoqꝫ ex quadā cā denunciatum[s] nobis ad legiſlationē deducere eſtimauim⁹ oportere. q̄ eñ trāſegerūt q̄dē inter alterutros[t] ⁊ vir ⁊ vxor: filij aūt eis erāt ex matrimonio/ deſperarūt eos ambo ⁊ circuibant mendicantes[v]. p̱pterea iudicauimus vehementiori[x] quidē forte cōuenti[y] ad melius ſe habens vti lege: vt timore. ſ. penarū q̄eſcāt ⁊ aut lucrorū[z] cā iniuſtorū matrimonia dilacerare/ aut et̄ p̱prios negligere filios. Si enim omnino aut per trāſactionē[a] aut p̱ modū[b] aliū ſepet̄ mr̄imoniū: ſiq̄dē nō ſūt filij maneāt priora i ſuo ordie. Si v̾o filijs exñtib⁹ fiat hoc: ⁊ neqꝫ filios erubeſcentes[c] deut

r ¶ Et alijs acceſſionibus. hypothecarum quaʒ in bonis ſeruantis eas poſſunt vendicare filij. vt. C. de ſecū. nup. l. hac edictali. §. viri. fruct⁹ ſūt ei⁹ qui ſeruat. Accurſius.
ſ ¶ Illud quoqꝫ. denunciatum. ſcʒ a nobis. Accur.
t ¶ Alterutros. i. inter ſe vel ad inuicē diuerterint.
v ¶ Mendicantes. ſ. filij.
x ¶ Uehementiori. i. duriorem penam inferentem. Accurſius.
y ¶ Cōuenti. quaſi dicat cōuenti ſumus per interpellationem forte ad id qđ meli⁹ ſe habebat. Accur.
z ¶ Lucrorum. lucra iniuſta ſunt lucrantibus propter ſolutionē matrimonij vnde filio applicatur proprietas vt ſubijcit ꝟ. Azo.
a ¶ Per tranſactionem. quia vn⁹ coniugum commiſit delictuʒ quare ab altero ſit repulſus.
b ¶ Per modum. quia vnus repellit alium ſine cauſa ſed in ſequenti §. nouim⁹/ loquitur quando bona gratia.
c ¶ Erubeſcētes ſcilicet parentes. et dic ꝙ filios ē accuſatiui caſus ⁊ cōſtrue ſic: ⁊ parentes non erubeſcen

Mſitus nū vno tm̄ ſuperſtite pēdet.

tamen occaſionem ſpontaneam ⁊ trāſactionis ⁊ per cōſenſum facte aut etiam inuite forſan peccāte viro aut cōmittēte digna[a] amiſſiōe antenuptialis donationis/aut muliere[b] digna caſu[c] dotis: neqꝫ vir dotez lucretur/neqꝫ mulier antenuptialem donationem: ſed repēte caſu p̄cedēte aut dotis/aut antenuptialis donationis proprietatis lucrum mox ad communes veniat filios: ⁊ eorum fiat vſu ſolo apud trāſigentes manente. cogendo tamen eo qui vſum lucretur/filios ex eo matrimonio ⁊ alere ⁊ alia omnia miniſtrare eis ſ̄m lucrate ſubſtantie menſuram[d]. ¶ Nouimus autez aliquid etiam tale factum: ⁊ quia bona gratia diſſolui matrimonia ⁊ recedere[e] quidem antenuptialem donationem ad eum qui conſcripſit. dotem vero ad eam que obtulit tamen occaſionez quaſi[f] damni ⁊ aliarum cauſarum auri quātitas non mediocris vtriqꝫ data eſt parti vt non videretur hoc nuptiale lucrum neqꝫ ſeruaret̄ filijs ſ̄m de hoc leges: ſed extrinſecus accidēs quaſi ex alia cauſa lucrum fieret eius qui accipere hoc egit[g] ideoqꝫ ex hac arte factam curantes leſionem ſancimus vt vel ſi quid tale fiat ⁊ adueniat alteri aliquod lucrum ⁊ hoc ſimiliter ſeruari filijs: proprietate quidem mox veniente ad eos. vſu vero ſolo apud lucrātez conſtituto. Sic abſtinebūt omni vitio: ſic omni deſiderio irrationabili: ſic nec inuiti nec ſponte ſuis nocebunt filijs: ſ; erunt temperati maxime quidez circa ſuā caſtitatē/deinde etiā circa matrimonij affectū que competēs eſt habere eos qui ſimul coniuncti ſunt alterutris: res eſt ⁊ caſtitate plena: ⁊ bonis moribus cōgrua ⁊ paterno maternoqꝫ affectu plena: vt qḋ eis parentes ſponte non ſeruant/hoc poſt deū qui eſt communis omnibus pater (dicimus autem[h] qui imperium habet) per legem his qui a parentibus leſi ſunt ſeruet. et hic quoqꝫ ea que de lucris et ſucceſſionibus pridem diſpoſita ſunt teneant. nichil[i] enim eorum innouamus preter illa ſola que expreſſim in hac lege cōſcripſimus. Que igitur placuerunt nobis ⁊ per hanc ſacram declarata ſunt legez tua celſitudo operi effectuiqꝫ tradere feſtinet.

¶ De appellationibus[k].

¶ Si in medio cauſe appellationis ad arbitros itum ſit: lz decies milies biēniū cucurrerit nō īpedit̄ q̄s appellationez p̄ſeq̄ niſi finito t̄pe cōpromiſſi biēniū ſit elapſū. h. d. Ange.

¶ Impator Iu. Au. Io. p̄. p̄. ſecūdo excōſuli atqꝫ patritio.

Subiectoruz[l] noſtrorum interpellationes legum nobis prebent occaſiones pro ſalute ſubditorum conſcribendarum. Aditionem nanqꝫ nobis quidā patronus[m] fecit: q2 lege[n] volente appellantem et per biennium tacentez aut certe exercentem quidem non tamen per exequentem appellationem cadere certaminibus ⁊ confirmata ſententia nō poſſe vlterius procedere: ſed ratam fieri vtriqꝫ ſn̄iam hyſychiū[o] aut chiuz eius ⁊ aduerſarios[p] eius exercuiſſe quidē litē[q] apud pedaneuz iudicē: addictū[r] aūt eundē hyſychiuz appellaſſe: ⁊ cām cōtigit recurrere ad tuā cognitionē: ⁊ dū lis in iudicio tue celſitudinis exercere recceſſiſſe[s] q̄dē a certamib⁹ apud te geſtis/arbitros āt elegiſſe cōes ex ꝯſcripto[t] ⁊ apḋ illos cōcurriſſe: ⁊ q̄dā exercuiſſe: poſtea ṽo neglexiſſe q̄dē electos arbitros nō aūt p̄ſecutos apud eos motā litē. ſ; trāſacto biēnio vti aduerſarios ei⁹ quia non poſſit a condēnato exerceri in tuo iudicio talis lis: ſed op; eaz cōfirmari ſemel biēnio trāſacto. Illū ṽo p̄pterea nō p̄ſecutū apud tuā

tes filios dent actiones ⁊c. Az.

a ¶ Digna amiſſione. i. quia vir cōmiſit ea propter q̄ eſt dignus vt donationez amittat. ⁊ idē i vxore ſubijcit ⁊ ſi nō cōmittat ſ̄m Azo. vt. j. p̄ri. §. dicit. Accur.

b ¶ Muliere. repete cōmittente.

c ¶ Caſu. i. amiſſione.

d ¶ Menſuram. no. filium ali ſ̄m ſubſtātiam patris qḋ fac̄ ad id qḋ dicim⁹. ff. ad mace. l. ſed iul. §. qḋ dicit̄. Accurſius.

e ¶ Recedere. id ē redire.

f ¶ Quaſi damni. ſ. dati a viro vxori vel econtra.

g ¶ Hoc egit. id ē curauit.

h ¶ Dicim⁹ autē. no. principem omnium patrem ⁊ legis. vt. ſ̄. de inceſtis nup. §. dubitatuz. Accurſius.

Princeps oīz p̄r eſt.

i ¶ Nichil. not. omnia intelligi remanere q̄ nō expſſe nō corriguntur. ſic. C. de tem. ⁊ re. ap. l. vlti. in fi. ⁊ ſ̄. vt determinatus ſit nu. cle. i ſi. col. i. Accur.

k ¶ De appellationibus.

Subiectorū ſed q̄ ē differentia inter hunc ti. ⁊ ſ̄. de ap. ⁊ aliuz de his qui ingre. ad ap. r̄n̄. primus de ap tractat de p̄ncipijs appellationū ſecundus. ſ. de his qui ingre. tractat de fine. hic autem incidenter poſitus fuit nō ex p̄poſito: ſ; ex queſtione taſi facta. vt in prin. huius conſtitutionis: qua dicit̄ breuiter q̄ ſi pendente cauſa appellationis compromittatur in arbitros tempus qḋ ibi fuit non nocet exercitio qḋ fieri habet infra annum vel biēnium. vt. ſ̄. de his qui igredi. ad ap. §. i.

m ¶ Patronus. i. aduocatus. vt. C. de poſtu. l. q̄ſquis. Accurſius.

n ¶ Quia lege. vt ſ̄. de his qui igre. ad ap. in prin.

o ¶ Hyſychiū. i. auunculuz ſiue patruum qui vulgo dicitur cyus. vt. j. de here. que ab inteſt. §. ſi autem defunctus. col. ix.

p ¶ Aduerſarios inter ſe vel inuicē Accurſius.

q ¶ Litem. principalis cauſe. Accurſius.

r ¶ Addictū. i. cōdemnatum.

s ¶ Receſſiſſe. dixit aduocatus hyſici.

Fili⁹ ſ̄m p̄ris facultatē ali dz.

t ¶ Ex ꝯſcripto. i. ex cōmuni ſcriptura ⁊ voluntate arbitros elegerunt. Accurſius.

a ¶ Excurſu tem poris.no. nõ ledit ex tpis curſu q̃ negligẽs nõ fuit.vt.§ de ap.§.ij.ꝛ de his q̃ igre. ad ap.§.i.ꝛ ij.vt cũ de ap.cog. §.i.col.viij.ꝛ.ff.de mino.l.intra vtile. et.C.de inoffi.teſt. contra maiores.
b ¶ Si decies.ſic §.de here.et fal.§. ad hoc.
c ¶ Mote. per cõteſtationẽ.et ſic ſũt genitiui caſus.
d ¶ Nõ mote.q2 p cõteſtationẽ nõ ceperat adhuc cauſa tractari apd iudicẽ appellatiõis appellatũ tamẽ erat.
e ¶ Bieniũ.ſecus forte in cauſa criminali.vt.ff.ad turpil.l.ab accuſatione.et.l.ij.et.C.ad tur.l.q̃uis.
f ¶ Judices.i.arbitros.vt.§.poſuit et ſic ponit. C.de arbi.in prin.
g ¶ Judiciũ.i.arbitriũ.Accur.
h ¶ Credidit.i. cõfidit q͛ debet arbiter ſumere cãm.
i ¶ Judices.id ẽ arbitros.
k ¶ Scema.i.formã vel figuram.

l ¶ De teſtamentis impfectis. Et hoc diciturvſq3 ad §.quia vero.
m ¶ Rerum.repete teſtamentis factis.i.ſcriptis a filijs de diuiſione rerum corã parente facta de ei9 facultatib9 et ſubſcptionib9.Sed.p.h ſcripſit malã eſſe hãc grãmaticã ꝛ falſã: q2 nõ tractat de teſtamẽtis filiorũ inter parẽtes ſ3 ecõtra.S3 certe ita recte intelligit q͛ pater iuſſit iter filios diuiſionẽ fieri ꝛ ip

gloriã eo q͛ litẽ apud electos diceret arbitros. ¶ Sancim9 igit memoratũ q̃dẽ negocium ex quo hec nobis ſunt nũciata nichil ledi excurſu tpis[a] neq3 ratã eẽ iudicis ſniam ſemel appellatione data:ſed ꝛ exerceri apud tuã gloriã ꝛ terminũ legitimũ ſuſcipe etiã ſi decies[b] milies pluſq3 bieniij tps exceſſerit aut excedat. Deinceps ãt i oĩ negocio i q̃ tale aliq̃d agitur/ꝛ i medio mote[c] cauſe apd iudicẽ appellati[…]is aut nõ mote[d] aliq̃ eligant alij: ꝛ propterea bieniũ[e] tranſeat intra quod oporteat appellatiõis iudices litẽ decidere: ꝛ p quãlibet circunſtãtiam rurſus reuertatur ad iudices[f] appellationis cã/ alijs quidẽ oib9 liceat vti ptibus tanq3 ſi eos nõ cõtigiſſet: deſerere q̃dẽ appellationis iudiciũ[g] ad electos autẽ veniſſe nõ tñ poſſe vti q͛ bieniũ preterijt.naz q̃ ſemel iudices alios elegit nõ ẽ iuſtũ vt taciturnitatem culpet ei9 q̃ ꝓptea leſus ẽ: q2 his q̃ geſta ſunt de electiõe iudicum credidit[h]. et iõ nõ eſt execut9 neq3 cõpleuit litẽ illic eo q͛ apd iudices[i] illos ſit exercitatũ negociũ. Hec igitur in omni negocio ſeruari apud tuũ forũ volum9/ ꝛ oĩ alio vbi ẜm appellationis iudicat ſcema[k]: q̃ten9 nichil iniuſte circa noſtros ſubiectos agat. ¶ Si ꝟo etiã poſtq3 deſeruerint electos iudices bieniij trãſeat tẽpus:tũc cõfirmari volum9 ſententiã ẜm cõſtitutiões de hoc factas a nobis:quod etiã deinceps in oibus futuris ẜm hos modos negocijs valere volumus.alijs oibus que de appellationis certaminibus priſcis dicta ſunt legibus et a nobis in legũ conſcripta ſunt codicib9 in propria virtute manentibus.

¶ De teſtamẽtis[l] imperfectis a parẽtib9 in filios factis:ꝛ de diuiſione[m] rerũ a filijs coram parente: et de eius facultatib9 facta ꝛ ſubſcripta.

¶ Volens i ſcriptis teſtari inter filios: ſi non eſt litterarum ignarus manu propria filiorũ nomina quotas et quãtas non per ſigna ſed p litteras totas deſignare debet.in quo libertas et legatum vxori et extraneis relinqui poterit.hoc dicit Ange.

Idem aug.baſſo magnificentiſſimo comiti ſacrorũ orien.

A Cõſtãtino diue mẽorie lex ſcripta[n] eſt p antiq̃ cõiecture ſimplicitatez: porro cauſarum varietas ꝛ natura eas[o] frequenter mutans egere leges illas emendatione noſtra preparauit. Dicit itaq3 lex oportere morientium voluntates q̃ñ ſunt parentes oibus modis inter filios tenere: ꝛ tantũ eos erubeſcit parẽtes exiſtẽtes[p]:q2 eis ꝛ clarã rerũ concedat[q] ſignificationẽ dicẽs. Et ſi nõ manifeſte ſint eorũ diſpoſitiones: appatuerint autẽ ex quibuſdã indicijs ꝛ cõiecturis et qualibet ſcriptura: ꝛ ſic eas valere[r] ꝛ hoc in ſuis ꝛ emancipatis filijs. Inſup et Theodoſi9[s] decreuit[t] nõ i pribus ſolũ hoc diſponẽs ſ3 ẽt in mrib9 ꝛ aſcẽdẽtib9 vtriuſq3 nature. Hãc apprehẽdẽtes licẽtiã hoies i tãtã ingreſſi ſũt obſcuritatẽ vt diuinãtib9 magis q̃ interpretãtib9 hoc egerent. Itaq3 neq3 ꝑſõas ſcribẽtes[v] neq3 rex dicẽtes noticiã ꝛ forte nec q̃titatẽ:tñ dignat cõiecturis et ꝟiſilium rõne talia[x] ꝑmittere. ¶ Nos oia igit clara[y] ꝛ apta cõſiſtere volentes(q̃d eni ſic ꝓpriũ ẽ legũ ſicut claritas maxie ſup defunctorũ diſpõnib9:)volum9 ſi q̃s lr̃as ſciens inter ſuos filios[z] voluerit facere diſpoſitionẽ[a]: primum

ſe ſubſcripſit. vt.§. e.§.vl.a3. vbi hec ſecunda pars expeditur.
n ¶ Cõſtãtino.ſcripta. vt C.fami. hercif.l.vlti.
o ¶ Eas.i.eã vel leges ſimiles.vel dic cauſas.
p ¶ Exiſtentes.i. ſupponere ſolẽnitati iuris cõis reſpectu filiorũ.q2 ꝛc.
q ¶ Concedat.id eſt remittat.
r ¶ Ualere.hoc iure veteri videbat. vt.ff.de le.ij.l.peto. §.mater.
ſ ¶ Theodoſius. ſc3 conſtituit.
t ¶ Decreuit.vt C.de teſta.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.
v ¶ Scribẽtes.i. ꝑſonis ſcribẽtib9. et ſic de alijs accuſatiuis hic poſit3. vt oẽs in datiuos caſus cõuertantur et regantur a ꝟbo permittere.
x ¶ Talia.i.facere fieri teſtamentũ
y ¶ Clara. no.legẽ clarã eſſe debere.et ideo cum magna ſit deliberatione.vt.C.de le.ꝛ cõ. humanũ.ſic.ff.de inſti.l.ſed ſi pupillus.§.proſcribere. Lex d3 cẽ clara
z ¶ Inter filios. ergo vbi extraneo relinquit tria exiguntur/q͛ ſcribat: et per cõſequentiã q͛ dicat idipm q͛d ſcripſit coram teſtibus.Item q͛ in fine ponat generalem clauſulã excluſiuã que dixi ꝛ ſcripſi volo ſeruari. I filijs primũ exigit tantũ ſicut in nouellis.Azo.
a ¶ Diſpoſitionẽ.i. voluntatẽ in libro.R.

Auth. quod sine. C. de testam

a ¶ Tempus.ſ.declarandi.ſ.proxi.
b ¶ Manu.ſ.ſcripta fuerint.
c ¶ Uncias.vbi in quotis partibꝰ inſtituit.idẽ ꝛ ſi i cer-tis rebus.vt ſubijcit.
d ¶ Numerorũ.ſigna numerorũ ſunt hec.v.et.x.et.x.
e ¶ Derelinquat. ꝛ ſic valet.ꝛ not.ꝙ vbi hec ſolẽnitas fit non oportet filijs ſubſcribere et alſ fieri ſolẽnitates de quibꝰ dicit̃ ß. de trien. et ſe.§. ꝛ quod ſepe.col.iij vt patet ex continuatione quam fecit videlicet de illa aut. ad iſtã. vt.C. de teſtamẽ.hac cõſultiſſima. in aut. qꝺ ſine. itez no.ꝙ tam hanc ꝙ̃ predictã aut.ß. ꝺ triẽ. et ſe. intellexerunt Jo.et bul.et Azo. loqui quando paterfa.fecit teſtamẽtum in ſcriptis. ſi autem cõdidit nũcupatiuũ cur exigetur ſubſcriptio cũ ibi nulla ſit ſcriptura.iõqꝫ ibi vetere m.l.ſeruat:quãdo fit nuncupatiuum vt quoqꝫ modo ſufficienti iudicio poſſit probari varietas eius. vt C.ꝺ teſta.l. hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto. ex duobꝰ tamen teſtibꝰ maribus vel feminis vt.ff.de teſta.l.iu tius.i.rñ. licet alſ femine repellãtur vt.ff.de teſti. ex eo ꝛ ſic patet ꝙ tantũ in teſtamẽto i ſcriptis derogat̃ predicte.l. ꝺ teſta.per iſtam. ſed.M. putabat in totum ei derogatum dicẽs vt hodie non poſſit pater minus ſolẽniter inter filios teſtari: niſi inſcriptio fiat ab ipſorꝫ liberis:vel omnia declaret per conſequentiã vt hic:ꝛ exigebat numerũ.l.m. vij. teſtium vt in perfecta voluntate. qꝛ et extraneis dicit poſſe legari.
f ¶ Obſuationẽ.i.ſubſcriptionẽ.teſtiũ ꝛ ſignaculorũ.

quidẽ eiꝰ ſubſcriptõe tp̃s[a] declaret:deinde quoqꝫ filiorũ nomina ꝓpria manu[b]/ad hoc vncias[c] in qbꝰ ſcripſit eos heredes nõ ſignis nũerorũ[d] ſignificãdas: ſꝫ ꝑ totas lr̃as declarãdas vt vndiqꝫ clare et indubitate cõſiſtant. Si ꝟo etiã rerũ voluerit facere diuiſionẽ/aut quibuſdã rebꝰ certis/aut oẽs/aut qſdã inſtõnes ſtatuere: et harũ inſcribat ſignificationes vt eiꝰ lr̃is oĩa declarata nullã vlteriꝰ cõtẽtionẽ filijs derelinquat[e]. Si tñ aut vxori aut extraneis ꝑſonis aliqbꝰ voluerit relinquere legata/aut fideicõmiſſa/aut libertates/ ꝛ hec ꝓpria ſcripta manu dictaqꝫ a teſtatoribꝰ coram teſtibus: qm̃ oĩa cõſequẽter in diſpoſitione poſita ipſi ꝛ ſcripſerũt ꝛ volũt valere ſint firma: nichilominꝰ minuẽda eo ꝙ videant̃ in charta ſcripta reliquã obſeruationẽ[f] teſtamẽtorũ nõ ſuſcipiẽtia ſed hoc ſolũ immutet̃ ꝙ eius manus ꝛ lingua hꝫ oẽm ꝟtutẽ charte ꝑbitam[g].

¶ Teſtm̃ ꝯditũ inter liberos licet impfectũ ita demũ rumpit̃ ꝑ ſcꝺm ſi teſtator deſignat expreſſim corã. vij. teſtibꝰ adhibitis nolle valere pꝛimũ qꝺ fecerit: ꝛ aliud ſolẽne cõdidit ſcriptis vel ſine ſcriptis. hoc dicit Ange.

¶ Et ſiqdẽ vſqꝫ ad mortẽ maneat hoc ſcema[h] nullus poſtea deducet teſtes: qꝛ voluit forte talẽ volũtatẽ cõmutare[i] aut cõuertere aut aliquid tale facere cui licuit rũpere qꝺ factũ eſt ꝛ aliã facere volũtatẽ declarãtẽ ꝑfectã eiꝰ ſniam quã ꝯpetitiua valere. hoc enĩ ꝯcedimꝰ ei agere[k] hoc ipm̃ expſſim[l] ſignificãte ſub pn̄tia teſtiũ. vij. quia ꝛ ſi fecerit quãdã talẽ voluntatẽ[m] nõ tñ eã valere vlteriꝰ vult: ſed rurſus vult aliã facere/ ꝛ hanc aut i teſtõ ꝑfecto faciat oĩa teſtõꝝ hñte ſigna: aut i ñ ſcripta ꝑfecta[n] volũtate videri eũ defũctũ eẽ prioribꝰ ĩfirmis factis ex ſcꝺa eiꝰ ſꝫ ꝑfectũ teſtm̃ aut volũtatem diſpoſitione.

¶ Si pr̃ bona diuiſit inter filios: ꝛ filij in diuiſione ſcripſerunt ꝛ ꝓmiſerũt eã ratã hꝛe vt ſimpliciter eã ſcripſerunt: aut etiã ſolꝰ pr̃ diuiſionẽ factã inter liberos ſcripſit manu propria: rata debet haberi hec diuiſio. hoc.d. Ang.

¶ Ut ꝟo nouimus aliqs diuiſiões faciẽtes inter ꝓprios filios ꝛ ꝑparãtes[o] eos[p] his ſubſcribere[q]/ꝛ hoc ſcema ſuſcepimus. Si qs ei diuidit ꝓprias res ꝛ ipos filios euocãs faciat ſubſcribere diuiſiõibꝰ ipſis et ratas eas iudicare et ꝓfiteri[r] filios hoc ſm hũc modũ habere: ſit ꝛ hoc firmũ i hmõi rerũ diuiſiõe[s] ſm noſtrã cõſtitutionẽ quã ob hoc poſuimꝰ: quã in oibus que in ea[t] cõtinentur firmam eſſe per hanc legẽ ſancimus. Si autẽ ꝛ in diuiſiõe[v] ipſe ſubſcripſerit[x] ꝛ clara omnia per ſubſcriptionem ſuam fecerit/ ſit ꝛ hoc ratum: qñ et hoc iam noſtra legiſlatione[y] continetur. palã vero eſt quia in talibus caſibus valebit hec lex

g ¶ Prebitã.per linguam ꝛ manũ teſtatoris.
h ¶ Scema.iſtud dic ſm predictum ſcema.
i ¶ Commutare.alſ imutet̃ in libro Azo.
k ¶ Agere.i.voluntatem mutare ſi vult.
l ¶ Expreſſim.ergo ſunt duo neceſſaria vt rumpat̃ teſtamẽtũ pꝛ́icũ. ſ. ꝙ dicat expſſe ſe penitere teſtamẽti.ꝛ illꝺ mutare. vt.ff. de lega.iij.ſi qs in prin.qꝺ valet nota re ad reſcpta ꝯ iur elicita ꝙ valeãt ſi expſſim dicat̃ non obſtante.l.tali. Itẽ ſcꝺz eſt neceſſariũ ꝙ aliud ꝑficiat. vt inſtitu.qꝺ[o] modis teſta.inr.§.ſi. — Teſtamẽtũ vt rũpat̃ duo requirunt̃.
m ¶ Uoluntatez. ſcꝫ minꝰ ſolẽnẽ inter liberos.
n ¶ Perfecta.hec ſolẽnitas forte exĝrit̃ cũ extꝛ̃neos inſtituit hꝛ̃des in ſecũdo teſtamẽto nõ filios. vt.C.de teſt. hac ꝯſultiſſima.§. ex impfecto.
o ¶ Preparãtes. ſcꝫ patres.
p ¶ Eos.ſ.filios. vt ſubijcit.
q ¶ Subſcribere. ſ.filios vt ſubijcit. Accurſius.
r ¶ Profiteri.ſ.faciat filios: ꝙ eas ſic tenebunt.
s ¶ Diuiſiõe.nec enĩ aliquẽ iſtituit vel exheredauit: ſed res ſingulares vnicuiqꝫ aſſignat: ſicut i codicillis ſolet fieri. vñ neqꝫ cõſeqñtia litterarũ. vt.ß.neqꝫ teſtibꝰ eſt opꝰ. dũ tñ de ſcriptura et ſubſcriptiõe: vel ꝑ teſtes duos. vl ꝑ confeſſionem partium conſtet. Accurſius. — A[uth.] hoc inter. C de teſtam.
t ¶ Que in ea.cõſti.q̃ eſt de trien.et ſe.§.illꝺ. et.§.qꝺ ſepe.col.iij.non dicit qd extꝛ̃neis poſſit (relinqui.
v ¶ In diuiſione.facta alijs vt conſonet ſupradictis. Azo.
x ¶ Subſcripſerit.ſcꝫ ſolus vel cum filijs.P.
y ¶ Legiſlatione.ß.de triẽ.et ſe.col.iij.§.et illud.

quoſcū[que] poſtea mouere con=
tigerit. Que igitur placuerūt
nobis ⁊ per hāc ſacram decla
rata ſunt legem: tua gloria co=
gnoſcens omnibus faciat ma=
nifeſta. vt nullum lateat que re
cte ⁊ prouidenter pro noſtris
ſubiectis ſancita ſunt. Datum
kalendis Januarijs. cap. Do.
iuſti. p̄. p̄. impe. an. xiiij. baſilio
Uincentio.

¶ De reſtitutionibus[a].

¶ Hr̄s rogat[us] reſtituere q̄c=
q̄d de hr̄ditate ſupeſt tp̄e mor
tis de trib[us] ptib[us] hr̄ditatis ſibi
relicte pōt facere qđ vult. q̄r=
tam autem iminutam debet re
linquere: niſi in certis caſibus
hic expreſſis. Item ab heredi
bus debet p̄ſtari, ſatiſdatio de
fideicom. portione reddenda/
niſi a teſtatore fuerit remiſſa.
hoc dicit Bar.

Idem aug. baſſo comiti ſa=
cre domus ⁊ locū habenti Jo.
prepo. per orientem.

Negociū audiuimus p teſtamēto dubitato quod[b] etiā interpretari iuſtum[c] exiſtimauimus/ ⁊ lege compre
hendere certiſſima: hoc quod
noſtre conſuetudinis eſt in ne=
gocijs motis ex legibus opti=
mis accipere occaſiones. Fi=
lios enim quidam ſuos inſti=
tuens heredes deinde alteru=
tris eos filijs non exiſtētibus
ſubſtituere volens: iuſſit ſi con
tigerit aliquem eius filiorum
et heredem futurum ſine filijs
humanam ſoluere vitam: poſt
exceptionem horum que ex le
ge ōbent/ ei ex eis[d] que ab eo[e]
relinquebantur ei rebus reli=
quas omnes res et iura quecū
[que] apud eum in tempore mor=
tis inuenirentur venire/ ⁊ reſti=
tui ex his ſuperſtiti aut eius fi=
lijs: ſi etiam ipe moreretur om
ni ceſſante inter eos ꝓpter me
moratam ſubſtitutionem cau=
tione ⁊ fideiuſſiōe/ i his eo mo
riente[f] ⁊ vno quidem eius filio
rum et heredum filios haben=
te: alio vero manente ſine filijs
prohibet eum qui ſine filijs eſt
is qui filios habet non vti[g] re=
bus vtpote eas deterente[h]. at
ille vtens verbis teſtamenti: q[uia]
quicquid inueniret in tp̄e mor
tis apđ eū hoc eum reſtituere
iuſſit. ſm̄ hoc vult ſcema licen=
tiam habere vti reb[us] ſicut vo=
luerit nulla ꝓhibitione de eo[rum]
gubernatiōe illata ei. Nos igi
tur ſumētes ex hoc occaſionē
eſtiauim[us] oportere ⁊ antiquā
diffinitionē[i] ⁊ deinceps diſcre
tionē hanc q̄dē diffinire: hanc
enim puram hoībus reponere
⁊ ꝓpterea lege cauſam cōpre=
hendere/ vt diſcāt hoīes oēm
legis ordinē cū quo cōpetit ta
lia et diſcere et iudicare. Noui
mus igitur apud papinianum
ſapientiſſimū dictū in nonode
cimo libro ei[us] queſtionum: vbi
permittit alienatōes in tali ca
ſu: illud ſolū velut ex ſtudio in
enigmate[k] proponens: vt tunc
oporteret prohiberi alienatio
nes cum ad ſoluendum[l] fidei=
cōmiſſum ex ſtudio q̇ hoc one
ratus[m] eſt ad alienationem ve
nit/ ⁊ tanq̄[uam] philoſophatus in=
ter iperatores marc[us] tali quo=
dam propoſito caſu viri boni
arbitratū videri ineſſe talib[us][n]
ꝓbis diſpoſuit[o]. ¶ Nobis er=
go recte viſū eſt hāc ita diſpo
nere legiſlationē: vt ſi q̄dē vni=
uerſaliter aliquis dicat reſtitu
tionem fideicōmiſſi: hec tene=
re que in talibus decreta ſunt
et a nobis iā ſancita[p]. Si vero tale ſit fideicōmiſ
ſū quale ſubiacet[q]: ⁊ ea q̄ iueniunt ſeu remanēt i
tp̄e mortis teſtator ſubmittet ſola: fideicōmiſſū
tūc indefinite dictū priorib[us][r] ſub q̄dā legitia de=
ducere diuiſione et ordine[ſ]. Si q̄s enī hoc aut ēt
aliq̄d aliđ tale dixerit: ſacim[us] vſ[que] ad falcidiā ſo
lū ſue inſtitutiōis neceſſitatē hr̄e ſeruare eū qui
onerat[us] ē fideicōmiſſi reſtitutiōe/ ⁊ nō poſſe ali=
q̄d penit[us][t] ex illa minuere ſufficiēs exiſtens[v]: ſed

a ¶ De reſtitutio
nib[us]. Sed que eſt
differētia iter hūc
titulum. et. ſ. de re
ſti. et ea q̄ pa. col.
iiij. ⁊ illum. ſ. de re.
fideicō. ⁊ noīe fa.
col. ix. Reſpon. in
iſto fit reſtitutio in
morte reſtituentis
Item rerum q̄ ſu=
perſunt. i. ſuperio=
ri fit ſtatim vel ꝑ=
ut voluit poſt teſta
tor. Item omnium
excepta quarta vt
colligitur hec dif=
ferentia duplex. ſ.
eo. §. nobis. in p̄n.
inferior autem de
reſti. fideicō. dicit
de quodā teſtamē
to et codicillo in q̄
ſingularia fuerūt
relicta legata per
fideicō. fuit roga=
tus qui habuit vt
non alienet: nō p̄n
cipalit[er] de reſtituē=
do: ſ[ed] ſi alienet ad
aliquē perueniāt.
vt in rub. ibi patet
Azo.

b ¶ Negociū. qđ. ſ. ne=
gocium vel teſtamen
tum.

c ¶ Iuſtum. al's
in lib. Azo. dignū.

d ¶ Ex eis. al's ex
his.

e ¶ Ab eo. ſ. teſtā=
te. Accur.

f ¶ Eo moriēte.
ideſt eo patre mor
tuo.

g ¶ Non vti. i li=
bro azo. nō eſt nō.
⁊ idē eſt ſenſus.

h ¶ Deterente. a
dcterodeteris. vn=
de veſtes drite id
eſt deteriorate.

i ¶ Diffinitionē.
que diffinitio. ſ. po
nitur ſm̄ papinia
ni dictum. quod
r[e]ſūm inuenies in=
ſti. de fideicō. he. §.
ſed qr. ⁊. ff. ad tre=
bel. l. titius.

k ¶ In enigma=
te. id eſt in obſcuri
tate: quia non po=
teſt ſciri quādo fe=
cit cā interueniēdi
fideicō. vel non.

l ¶ Ad ſoluendū
. i. anichilādū. Ac.

m ¶ Onerat[us]. ſ. fi=
deicōmiſſo. Al.

n ¶ Talibus ver
bis. ſ. que tempo=
re mortis inueni=
rētur. vt. ſ. eo. ti.

o ¶ Diſpoſuit.
vtrum interueniē=
di cauſa fideicom
miſſi fecerit vel nō
vt. ff. ad trebel. l. ti=
tius rogatus. et. ff.
de vſur. l. iij. §. non=
nunq̄[uam].

p ¶ Sancita ſūt.
vt. ſ. de reſti. ⁊ ea.
que pa. §. ⁊.

q ¶ Subiacet. i.
quale eſt i caſu no
ſtro.

r ¶ Prioribus. id
eſt a prioribus ſc[ilicet]
papiniano ⁊ mar=
co. Accur.

ſ ¶ Et ordine. ſc[ilicet]
viſum eſt diſpone
re.

t ¶ Penitus. al's
amplius.

v ¶ Exiſtens. id
eſt ſi ipſe diues eſt
per ſe. al's ſecus vt
. ſ. eo. §. ſi vero con=
tigerit. et ſic nota
q[uod] tres partes ſibi
aſſumit. et hāc q̄r=
tam ſolā reſtituit
fideicōmiſſario: ſ[ed]
quando de tota re
ſtituēda rogatur:
tūc quartam ſibi:
tres partes fidei=
cōmiſſario det. vt
C. ad treb. l. i.

a ¶ Ipſam quartam. quam debet reſtituere. et dic contingat. i. tangat.

b ¶ Dare. ſcilicet pro filia vel nepte quā neceſſe habet dotare: vel dic reddere alicui. vtrūqꝫ et eſſe pōt. Sꝫ ſi dos data deſinat eſſe dos vt ſoluto matrimonio nūquid redit in cauſam reſtitutiōis? R͞n. nō. arg. ff. ad treb. l. heredibus. §. fina. ꝛ. l. ſi mulier. §. fi. et eodē modo rn̄. ſi hoc idem queratur in illa conſtitutione ſ. de reſti. §. quāob rem. col. iiij. nam ꝛ ibi pro dote diminui de reſtitutione permittit.

c ¶ Sponſalitiā. id eſt dona. ꝓpter nuptias.

d ¶ Non habēs. idoneā. ſ. ad dotē ſiue ad donationē ſpōſalitie largitatis. Accur.

e ¶ Excepimus. q̄ñ. ſ. non habent. aliunde forte. vt. ſ. dixi. Item nunq̄d eccleſie ſibi mō dari poterit res huiuſmodi? R͞n. non cū hoc non ſit ſpecialiter dictum. argu. ſ. neqꝫ virū qꝺ ex do. §. fi. in fi. col. viij. item no. ꝙ aliqua pro captiuis alienātur que al's nō alienantur. ſic ſ. de eccleſiaſti. ti. §. interdicimus. col. ix. et. C. de ſac. ſan. ec. ſancimus. in fi. Item in precedenti dicto not. ꝙ ob dotē fit alienatio que al's non fieret. vt. ſ. de reſti. §. quāobrem. Accurſius.

Captiuitas aliq̄ñ hꝫ fauorem.

f ¶ Dicamus. i. dedicamus.

g ¶ Faciat. ad ſui ſuſtentationē vel egētē ſobolem. vt in nouel. Azo. et ſic no. ob impenſas permitti quod al's non fieret. vt. ff. de peti. heredi. heres.

h ¶ Et tali. occaſione qualis dicta eſt. Azo.

heredi quidē ſupſint tres partes: illi autem quarte ſolius relinquatur ratio. Non enim cōcedimus ei q̄ grauatus eſt etiā donationibus vti aliquibus: ꝛ forſan ex ſtudio (qꝺ papinian⁹ dicebat) interuertendi fideicōmiſſi cā: vt etiā quarta minuat͛ inſtitutionis ei⁹: ſed hoc oīno relinquere fideicōmiſſuꝫ alijs oibus in ei⁹ poſitis poteſtate. ꝛ licentiā hr̄e cū his ſicut voluerit vti quēadmodū ꝑfectis dn̄is cōpetit. ¶ Si vero ꝛ ipſam quartā[a] is qui grauat⁹ eſt cōtingat/neceſſariū eſt ꝑſcrutari cām ſm̄ quā hoc egit. ꝛ ſi quidē aut dotem voluerit dare[b] aut ſponſalitiā[c] largitatem aliā nō hn̄s[d] ſubſtantiā: oportet ei hoc ꝑmitti agere: ꝛ hoc videlicet qꝺ noſtra continet͛ iā lege in qua ei oīno non negauimus talē diminutionē. Si vero ꝛ in captiuorū redēptionē (hanc eni excepim⁹[e] ꝛ dicam⁹[f] deo cām) ꝛ hoc licentiam eū habere facere: ꝛ minuere etiaꝫ quartam pietatis ratiōe quod oim nobis precioſi⁹ videtur. ¶ Si vero contigerit neqꝫ ipſum habere ex aliquibus cauſis vnde faciat[g] expenſas ex tali reſtitutione etiam has facere dam⁹ ei licētiā: hoc quod et teſtator ꝑmiſit quod relinquet͛ oīno hoc volēs ad reſtitutionē trahi et q̄ſi aliq̄s dicat ex hoc qꝺ remaneret ei reſtōnē fieri. Si aūt nulla talis ſubiacet occaſio: neceſſitatē hr̄e oīno q̄rtā ꝑtē ꝓprie inſtōnis ſuare et tali[h] ꝛ alijs[i] reſtōnem donare. Si tamen aliquid expenderit habēs vnde ſupplemētum faciat: ex illo ſuppleri quartam ꝛ per nullā[k] cām hāc minui. Si vero contigerit[l] quartam ꝛ nō habeat[m] ad ſupplementū aliā ſubſtantiā/tunc dam⁹ ei ꝛ cōtra emptores aut al͛r accipientes res i rem[n] ꝛ hypothecas[o] ex auctoritate huius legis vt liceat complere ſibi fideicommiſſū ex rerum vēditione/hoc quod in legatis iā dedim⁹[p]: ꝛ ex cōſtōne i rē eis donātes ꝛ fideicōmiſſi ꝓſecutionē: vnde ꝛ cautionē fideicōmiſſarius dabit: nō min⁹ q̄rtā ſeruare niſi ꝛ ipſam teſtator ſicut in pronunciato nobis facto prohibuit. cum eni ipſe teſtator omnē nō fideiuſſionē ſolū ſed etiā cautionē relaxauit: nos alit͛ diſponere non eſt morientis cōijcere[q] voluntatem. ¶ Hec igit͛ ſit cauſis deciſio ipi[r] que prebuit queſtioneꝫ ꝛ alijs omnibus in quibus pendere contigerit caſus teſtamētorum quidem factorum ꝛ teſtatorū quippe defunctorum: nōdū autem tali locum accipiente fideicommiſſo: ſed adhuc eo qui grauatus eſt ſuperſtite. Et hec dicimus nō in filijs ſolum ſed etiā in alijs cognatis et extraneis agere/in quib⁹ oīno tale fideicōmiſſum relinqui contigerit. Tua igitur gloria oib⁹ hec manifeſta faciat noſtris ſubiectꝭ vt ſciant quēadmodum cōpetat ꝛ viuere eos ꝛ mori ꝛ teſtari ꝛ fideicōmiſſa relinquere: ꝛ alia agere que in talibus ſunt ſancita.

¶ De priuilegijs dotis hereticis mulierib⁹ non preſtandis.

¶ Heretici nō poſſunt ad aliquā dignitatem vocari: et qui ſunt heretici hac lege notatur Itē mulier heretica in ſua dote nullum habet priuilegium prelationis vel aliud niſi ad orthodoxam fidem peruenerit. hoc dicit vſqꝫ ad finem. Ang.

i ¶ Et alijs. ſimilibus. quaſi dicat predictis modis poterit donare nō al's.

k ¶ Per nullam. diſſimilem predictis.

l ¶ Contigerit. i. tetigerit.

m ¶ Non habeat. ſcilicet nūc. habebat tamen tunc cū cōſumpſit. alioquin cōtra. Azo.

n ¶ In rem. vtilem. etiam non reſtituta hereditate quia fideicōmiſſario in alienatis dico eam non eſſe neceſſariam. Azo.

o ¶ Hypothecas. in rebus que fidei commiſſo non continētur. et fuerunt defuncti. nam rei mee nō habeo hypothecam. vt. ff. de pigno. acti. ſi rem alienam. Vel dic vtile dominiū non repellit hypo. vt C. de iu. do. in reb⁹ directum contra. Accurſius.

p ¶ Dedimus. vt. C. communia de lega. l. i.

q ¶ Conijcere. id eſt ſeruare. ſed eſt cōtrafacere. ꝛ ideo non eſt faciendū. vt hic. et. C. vt in poſ. le. in ipſis. et l. cum archimedoram. Accurſius.

r ¶ Ipſi. hoc eſt ipſi ſcilicet cauſe que prebuit ꝛc.

¶ De priuilegijs dotis hereticis mulieribus non preſtādis.

Impenſarū rōne ꝑmittitur qꝺ al's non

Idem Aug. Jo. pre. pre. per orientem.

Vnā nobis eē in oī nr̄e reipu. ⁊ imperij vita in deo spē credimus scientes qꝛ hec nobis ⁊ aīe ⁊ imperij dat salutē: vn̄ ⁊ legislationes nr̄as inde pendere cōpetit ⁊ in eaz respicere: ⁊ hoc eis principiuz esse et mediū et terminū. Sicut igitur vniuersi qui āte nos iperantes et maxime leo pie memorie/et Justinus pie memorie noster pr̄ᵃ in suis ꝯstitutionibus hereticis oīb⁹ iterdixerunt: vt neq̄ vlla ipsi ꝑticiparent militia: neq̄ quodlibet in publicis curis ꝑticipiūᵇ haberēt. vtiᶜ nec occasiōe militiarū et publicorū collegioꝝ sancte dei catholice et apostolice ecclesie mēbra viderentur vastare. et nosᵈ aūt ipsi hoc egimus nr̄is ꝯstōnib⁹ hoc roborantes. Hereticos ꝟo et illi dixerunt et nos dicim⁹ eos q̄ diuersaꝝ sunt heresum. q̄bus cōiungim⁹ et cōnumeramus et q̄ nestorij iudaicā sequūt vesaniā. et euthicianistas/ et acephalos/q̄ dioscori ⁊ seueri mala secta languentᵉ/⁊ manichei ⁊ apolinaris renouantium impietatem ⁊ ad hoc omnes qui non sunt membrū sancte deiᶠ catholice ⁊ ap̄lice ecclesie. in qua omnes cōcorditer sanctissimi ep̄i et toti⁹ orbis terrarū patriarche et hesperie rome ⁊ huius regie ciuitat̄ ⁊ alexandrie ⁊ theopoleos ⁊ hierosolymoꝝ ⁊ oēs q̄ sub eis cōstituti sunt scīssimi ep̄i ap̄licam p̄dicāt fidem atq̄ traditionē. Jgit̄ sacrā cōionē i catholica eccl̄ia n̄ ꝑcipiētes a deo amabilib⁹ sacerdotibus hereticos iuste vocam⁹. nā lz nomē xp̄ianorū sibimet iposueritᵍ: veruntn̄ xp̄ianoꝝ se fide ⁊ cōione separant dei iudicio semet ipsos subdi cognoscentes.

Que igit̄ʰ de h̄ticis ꝓlata sūt lege/ oībus sunt manifesta. Nos autē volētes orthodoxā amplectētes fidē ⁊ eam defendentes hēreⁱ aliq̄d amplius priuilegiuz his qui alienant semetipos a dei ouili: q̄m neq̄ iustum est equalibus cum orthodoxis et hereticos dignosᵏ fieri priuilegijs: ꝓpterea et nunc ad p̄ntem respeximus legē. qꝛ em̄ dedim⁹ˡ priuilegiuz mulierib⁹ dotiū vt etiā prioribus creditorib⁹ preponant: et meliorē ordinē eas habere: et nec a t̄peᵐ supatas. in donationibus aūt ꝓpter nuptias s̄m t̄pa per q̄ fiūt hypothecas h̄reⁿ oībus in p̄nti facimus manifestū ⁊ p hanc sacrā nr̄az legē: qꝛ et hoc priuilegiū ⁊ tacitas hypothecas ⁊ omnia alia que mulieribus oībus in diuersis priuilegijs a nr̄is legibus data sunt illis dam⁹ solis: quatenus his fruantur ⁊ vtantur que diligentiam habent rectam et adorandam nostram fidem tenere (catholice dicimus et apostolice ecclesie) et participare in eius salutari cōmunione. que eniz separant se a sancta dei catholica et apostolica ecclesia et sacrosanctaz in ea communionem percipere non patiuntur a deo amabilibus sacerdotibus/nolumus omnino talibus frui priuilegijs. Si eniz se separant a dei muneribus q̄ et sacra communione alienas faciunt: multo potius ⁊ nos non eas dignas fieri priuilegijs: ⁊ neq̄ ex nostris legibus frui permittimus continentia. Sed sint eis inaggressibilia magis omnino ex legibus beneficia/et omni priuilegio ex nostris constitutionibus eis dato priuabuntur. Licebit autem eis melioris sententie factisᵒ et rectam veramq̄ amplectentibus fidem/et hac semper contenta stabilibus perfrui muneribus et priuilegijs. his in omni ditione valentibus atq̄ seruandis: principaliter quidem a deo amabilibus episcopis ⁊ sacerdotibus: deinde a nostris

---

Vnā. noster pat. not. Justinianum filiū iustini. q̄d dic vt insti. de dona. §. est ⁊ aliud.

b Participiū. nam nec aduocati. vt. C. de postulan. l. nemo vel in foro. Jtez neq̄ defensores ciuitatuz. vt. C. de epi. au. l. iubemus. Jtez neq̄ in aliqua dignitate. vt C. deinde. l. fina.

c Uti. pro vt.

d Et nos. hic accipe sicut. s. positum. ⁊ supple sicut ipsi fecerunt ita nos.

e Languent. i. languendo sequūtur ⁊ morant̄ i secta dioscori.

f Sancte dei. no. eē hereticū qui nō est ecclesie mēbrū. ⁊ facit ad hāc cōstitutionem i decretis. xv. q. vij. c. vlti. ⁊ C. de here. ⁊ ma. l. ij. ⁊. iiij. q. i. c. ij.

Heretic⁹ quis sit.

g Imposuerit no. parū eē habere nomē nisi etiaz factum habeat̄ cū noia debeant esse consonantia reb⁹. vt insti. d̄ dona. §. est ⁊ aliud.

Nomen facto deficiente parū ꝓdest.

h Que igit̄ amplectentes. accusatiui casus.

i Habere. nam in hoc priuilegiuz nō habet. vt. s. de equa. do. §. his cōsequēs. ⁊. C. q̄ po. in pig. l. vlti. Ac.

k Dignos. immo oīa priuilegia orthodoxis p̄stita h̄ticis denegant̄. vt. C. de here. l. i.

l Quia eniz dedimus. vt. C. qui po. in pig. l. vlti.

m A tempore. id. est ab his qui antea cōtraxerūt.

n Habere. nam in his priuilegiū non habent. vt. s. de equa. do. §. his cōsequens. ⁊. C. q̄ po. in pig. ha. l. vl. Accursius.

o Factis. ⁊ ita parcitur eis si volunt penitere. s; cōtra. C. de aposta. l. ij. in fi. solu. aut illud speciale est in apostatis. aut hec corrigit. Uel ibi d̄ his qui iam fuerunt catholici qui apostatauerunt: h̄ de his qui nunq̄ nostram fidez pri⁹ cognouerunt quibus est parcendū a principe. vt. C. d̄ here. l. iiij. in fi. Jtē a deo. vt. C. de sū. trini. ⁊ fide catho. l. fi. circa fi. Jtez cōtra. s. vt clerici qui re. ⁊ cō. col. v. i me. consti. sed ibi non suscipiuntur clerici redeuntes: quia grauaretur ecclesia in expensis ꝓ surrogatis ⁊ reuertentibus vt ibi dicit. Jtem no. q̄ nisi peniteant etiam a patribus heredes nō fiunt. vt. s. vt cū de appel. cogno. §. generalem. coll. ix. Accur.

Penitētib⁹ parcendū ē.

administratorib⁹ et iudicibus
ſiue ſint maiores ſeu minores:
ꝛ inſup a tua celſitudine apud
quā et pn̄tē facim⁹ legē. ¶ Un̄
cōpetens eſt ꝛ iudices apd̄ q̄s
aliq̄ mouebunt ꝯtra mulieres
cauſe/ ꝛ aut mulierib⁹ q̄dā pri=
uilegia ſibi vendicare volētib⁹
reſpicere ad pn̄tis nr̄e legꝫ ſub
tilitatē: et ſi non inuenerit eas
orthodoxe fidei exiſtentes et
percipiētes ſacroſanctā ꝛ ado
rabilē cōionē in ſanctiſſima ca
tholica eccleſia ꝛ apoſtolica a
venerādiſſimis ei⁹ ſacerdoti=
bus: nō permittere frui ex nr̄is
cōſtōnib⁹ priuilegijs. Que igi
tur placuerūt nobis ꝛ per hāc
ſacrā ꝺclarata ſūt legē tua cel=
ſitudo cognoſcēs cauſis apud
eā morꝫ ſuare ꝛ operi effectui
q̄ꝫ tradere curet: ꝛ per ſolēnia
edicta et p̄cepta ꝓpria oībus
faciat manifeſta: ꝛ in hac feli=
ciſſima ciuitate: ꝛ in ꝓuincijs/
vt cognoſcāt oēs quāta et que
nobis cura eſt et vere circa do=
minū chriſtū verū deū: fidei et
noſtrorū ſubiectorū ſalutis.

¶ De nauticis viuris.

Idem au. Jo. p̄. p̄. orientis.

Quim⁹ ex
denuncia=
tōe tue cel
ſitudinis
legē feciſ=
ſe iam de
traiecti=
tijs pecunijs q̄ manifeſta fētā
eſt foro tuo. Sꝫ qm̄ poſtea adi
tiōib⁹ nobis factis p̄cepim⁹ le
gē illā nō valere reſcidi eā ſpe
rātes ex foro tuo cognouim⁹
autē eā et in quibuſlibet ꝓuin
cijs iā inſinuatā: ꝓptea ſanci=
mus talē legē oīno vacare. ꝛ ſi
cōtigerit etiā p ꝓuincias eam
deſtinare nec ibi valere ſed in=
ualidā eſſe. Sicq̄ꝫ non volum⁹
cām p̄cedere tāq̄ꝫ ſi nec ſcri=
pta fuiſſet mēorata lex ſm̄ de
talibus poſitas leges a nobis
negocia et eſtimatione et ſen=
tentia potiant. Que igitur pla
cuerunt nobis ꝛ p hāc ſacram
declarata ſūt legē tua celſitu=
do operi effectuiq̄ꝫ tradere fe=
ſtinet.

¶ Hec cōſtitutio⁹ innouat cō
ſtitutionē q̄ preſcriptionē cen
tum annorum venerabilib⁹ lo=
cis dederat.

Idem aug. theodoſio.

¶ Quas actiōes. xxx. annorū
excludit p̄ſcriptio: ſi loco reli=
gioſo competūt q̄draginta an
nis tantū excludunt. vſucapio
nib⁹ triēnij et q̄drienij ſaluis
manentibus. hoc dicit Ang.

Quod medi
camenta
morb⁹ hoc
exhibēt iu
ra ᶜ nego=
cijs. vn̄ cō
ſequitur vt
nonnunq̄ꝫ a iudicio diſcordet
effect⁹/ ꝛ qđ credebat ꝯiectura ꝓdeſſe experimē
to inueniat inutile. ꝓbat igit hoc pn̄tis etiam ne
ceſſitas ſanctiōis in q̄. priuilegiū ex religioſo ꝓ=
poſito ſacroſanctis eccleſijs dei et monaſterijs
alijſq̄ꝫ religioſis locis ꝯſtōne nr̄a nup indultum
neceſſaria correctiōe diſtinguim⁹. dudū ſiquidē
iuſſeram⁹ ad centū illis annos exceptionis ꝓpa
gari curricula p cui⁹ lniam ſanctiōis negocia q̄=
dē multa cōmota ſunt. ꝛ velut antiquorū vulne=
rū obducte patuerūt iterū cicatrices: ſed eorum
ſanitas ꝓuenire nō potuit ꝓbationū ſcꝫ difficul
tatib⁹ ipedita: qm̄ p tm̄ ſeculi magis q̄ꝫ tp̄is ſpa=
ciū nec documentis integritas/ nec actis fides/
nec etas valet teſtib⁹ ſuffragariᵉ. vnde q̄ꝛ largita
tis nr̄e cauſarū nō occurrit anguſtiaᶠ cū rōne ſi=
mul ac religiōe tractātes: p̄dictū priuilegiū vſq̄ꝫ
ad poſſibilē modū deducere experimēto retraxi
mus: ꝛ iubem⁹ in negocijs q̄ an̄ hac. xxx. ānorū
remouebat exceptio: nunc venerabilib⁹ eccleſijs
monaſterijs ꝛ xenonib⁹ necnō orphanotrophijs
ꝛ brephotrophijs et ptochijs. xl. annorū p̄cel=
tio cōferat. ſalua. ſ. circa alias pſonas ꝛ cās ꝟtu=
te quā ſp tricēnalis ſibi p̄ſcriptio vēdicabat: qm̄
hāc decē ānoꝝ adiectōeꝫ ſolis vt dictū ē religio
ſis locꝫ eorūq̄ꝫ iuri vł ꝯtractib⁹ idulgem⁹: vt ſo=
pite hoc tp̄is ſpacio tā pſonales q̄ꝫ hypotheca
rie actiōes i ꝑpetuū cōq̄eſcāt: nichil penit⁹ alijs
exceptōib⁹ derogātes: ſꝫ tā i alijsᵍ q̄ꝫ triēnio vim
roburq̄ꝫ tenētib⁹: in illis nāq̄ꝫ vt dictū eſt tā ne=
gocijs religioſos contract⁹ memorato q̄dragita
annorū priuilegio volum⁹ ꝑfrui. in q̄b⁹ eis centū

¶ De nauticis viuris.

Quim⁹. hāc legē q̄dā nō habent. et nō le
gitur.

b ¶ Hec conſtitu=
tio Scilicet q̄ eſt. ſ.
vt eccle. ro. ſm̄ Jo.
vt legit in nouel=
lis. nam dicit illā
generaliter loq̄ in
oībus eccleſijs. et
iō generaliter cor=
rigi. Sed nos itel=
ligim⁹ eā tm̄ de ro
mana eccl̄a ꝛ alijs
ei ſuppoſitis. vn̄
dicas hic fieri mē
tionē de ea que eſt
C. de ſacroſan. ec.
l. fi. ſuperior autē
vt eccle. roma. ꝛc.
col. ij. remanet i fir
mitate ſua. et hoc
ꝓbatur in iure ca=
nonico: vt extra de
p̄ſcriptioni. cap. vi
gilāti.

Quod me
dicamē=
ta. iura.
vt enim
morbo p medici=
nā q̄s liberat. ſic ꝛ
negociū per ius. et
Morb⁹ medicina tolli tur,
ſicut quādoq̄ꝫ ma
la dat medicina q̄
credit bona ꝛ hoc
dudum poſtea ap
paret: ꝛ alia eſt ne=
ceſſaria tunc medi
cina. et ita lex quā
doq̄ꝫ fit mala que
credit bona ꝛ cum
poſt apparet eſt ne
ceſſaria noua lex:
et hoc dicitur hic.
Accurſius.

d ¶ Uulnerum. vt
vulnus male cura
tum iterū patefit
ſic preſcriptio cen
tū annorū que vi=
debat pacificata
iterum tractabat:
et non poterat ad
finem perduci ino
pia probationuꝫ:
quia vix inuenie=
batur aliquis cen
tū annorū q̄ ꝓba=
re poſſet: ꝛ hac ne=
ceſſitate reduxit
ad quadragita an
nos. Accurſius.

e ¶ Suffragari.
no. fidē teſtiū poſ=
ſe perire. ſic. ff. de
car. edic. l. iij. §.
due. et. ſ. de tē. non
ſo. pe. in pun.

f ¶ Anguſtia. i.
non occurrunt ea
que noſtra largita
te vtātur cū et me=
moria perit. lꝫ alij
aliter exponāt hoc
Accurſius.

g ¶ In alijs. puta quadriennij. vt
C. de qua. pre. l. fi.
et plene dices. ſ. de
ec. ti. §. pro tempo=
ribus. coll. ix.

annorū ꝑrogatiuā ꝯſtitutio[a] nr̄a ꝯtulerat. Si q̄s plane cauſas an̄ hāc noſtrā ꝯſtōnē ab eccleſijs ceteriſq; ſacris locꝭ vbi cū q; ꝯmotas iudicial' ſn̄ia aut trāſactionū ꝯuētio terminauit nolum⁹ refricari: ſʒ ĩ reliquū illis hāc obijci ſanctionē q̄s an̄ hac ſopitas octo luſtrorū[b] ſilētio moueri hacten⁹ aut motas terminari non cōtingit. Illuſtris igit̄ ꝛ magnifica auctoritas tua q̄ ꝑ hāc gn̄alē legē nr̄a ſtatuit eternitas edictis ꝓpoſitis ad oīm noticiā faciat ꝑuenire. Datū kalēdis Iunij. cp̄. Imperatoꝛ Iuſti. Io. p̄. pre. an. xv. Bili. Uice.

De litigioſis et decia pre litis ab actore cautela p̄ſtanda.

Res litigioſa efficit̄ mobilior imobilis cū inter poſſeſſorē ꝛ petitorē de ei⁹ dn̄io cā mouet̄ per iudicialē cōuētionem/ aut principi precibus oblatis ꝛ reo cognitis. Ang.

I dē aug. theodoro. pre. pre. per orientem.

MUlta q̄dem de litigioſis tā antiqua legiſlatorū prudētia[c] q̄ imperial' diſpoſitio[d] ꝓmulgauit. ſed in p̄ſn̄ti quidē iudices a nr̄a clementia petierūt vt dubietatem diſcernamus q̄ adhuc ꝓ hmōi cauſis ĩ iudicijs cōmouet̄: ꝛ leges necnō ꝯſtōnes ſuper his poſitas apti⁹ explanem⁹: vt iā manifeſtiſſimum ſit q̄s res vocari litigioſas oportea. Idoq; ſācim⁹ litigioſam dici et intelligi rem mobilē vel imobilē ſeſeq; mouentē de cui⁹ dn̄io cā inter petitorē et poſſidentē[e] mouetur[f]: aut ꝑ iudiciariā cōuētionē aut ꝑ p̄ces principi oblatas/ ꝛ inſinuatas iudici ac per eū aduerſario interpellatoris cognitas in his eni caſibus etiā p̄teritā ꝯſtitutionē[g] māſuetudinis nr̄e per hanc volum⁹ obtinere[h]: in qua ſcientes ꝛ ignorantes emptores diſcernim⁹[i]. ꝛ hoc adijciēdū eē ꝑſperimus[k]: vt ſi lite de re litigioſa pēdēte pulſatū cōtigerit ab hac luce recedere heredes autem eius velle diuiſionem rerū facere: ſine aliquo obſtaculo liceat eis hoc agere Quādo eni res litigioſe ꝑ ſucceſſionē ad heredes ꝑueniunt nō debet alienatio intelligi earum inter coheredes diuiſio[l].

Et hoc autem p̄ſn̄ti nr̄a lege decernim⁹. vt ſi cōtigerit vnū ꝓ tali cā litigantē[m] ab humano cōſortio recedētē ꝑ vltimā voluntatē res aliq̄s de q̄b⁹ dominij dubitatio ꝟtit̄ legati nomine cuicūq; relinq̄re: ſiq̄dem hr̄s iudiciali ſn̄ia dn̄s earum fuerit demōſtrat⁹: tunc legatarius qđ ei relictū eſt modis oībus cōſequat̄[n]. Si ꝟo hr̄s ĩ iudicio victus extiterit/ non habeat legatari⁹ licentiam aliā rē ꝓ eodē legato hr̄dē exigere: q̄m ſciēs teſtātoꝛ rē litigioſā eē litis euētū legatario dereliq̄t[o]. Un̄ dam⁹ licentiā legatario (ſi hoc ꝓdeſſe ſibi putauerit) litis participē fieri[p] vt nō aliquā forte negligentiā ſeu ꝓditionē heredi poſſit obijcere. Ab hoc[q] aūt litigioſi vocablo hypothecas ſeparari decernimus. et in his hanc diſtinctionē tenere: et ſiquidē ſpāles res mobiles vel immobiles aut ſe mouētes nominati fuerint hypothece ſuppoſite: liceat q̄dē debitori eas cui et q̄n̄[r] voluerit vendere: ſic tamē vt ex precio earū vſq; ad debiti quātitatē ſatiſfaciat creditori. Si aūt hoc debitoꝛ nō fecerit damus licentiā credito

a Conſtitutio. dicas ſemꝑ fieri mentionē de illa conſtitutione. l. vt inter diuinū. C. de ſacroſanc. eccle. lʒ Io. aliter dixerit vt dixi in rubrica. Accurſius.

b Octo luſtro: rū. luſtrū vocat̄ q̄nquēniū qđ octies iteratū. xl. complet annos. qui eni tantum tacuit obijcit̄ ei hec ſanctio. — Luſtrū qđ ſit.

De litigioſis et decima ꝛc.

c Multa quidē. prudētia. vt ſ. eo. per totum.

d Diſpoſitio. vt C. eo. per totum.

e Et poſſidentē. ſic ḡ de corꝑali tm̄. p. tn̄ dixit idē de incorporali: id eſt de actione ꝑſonali. qđ ſatꝭ pōt dici ſm̄ vetera iura. vt. C. eo. l. ij. et. l. fi. ſʒ ꝑ hāc videt̄ ꝯtrariū. et ſm̄ hoc non pōt opponi de eo qđ ē. C. ne lice. po. li. et. ij. vbi ceſſa actio potentiori admitti: quia ibi eſt incorporalis.

f Mouet̄. nō eſt neceſſe q̄ lis conteſtetur. ſtatim enim reſtringit̄ cū dicat̄ iudiciaria cognitione ꝛc. libellū ergo dari neceſſe eſt ſed non litē conteſtari: licet multi cōtradicant. Itē ſimplex interdictio nō facit rem litigioſā. vt. C. eo. l. i. et. ff. e. l. i. Accurſius. — Interdictio ſimplex rē litigioſam nō facit.

g Conſtitutionem. poſitam. C. e. l. fi.

h Obtinere. i. intelligi.

i Diſcernim⁹. vt ſciens emptore careat: et preciū detur fiſco non vt lucro cedat alienātis. immo ipſe dat tātūdem. ſi ſit emptor ignorans preciū rehabeat ſi ſoluit. tātum q̄ ſit eius tertia. vt. C. eo. l. fi. Accurſius.

k Perſperimus. ſ. per eandē l. fi. C. circa fi.

l Diuiſio. q̄dā enim fiunt cū vniuerſitate q̄ alꝭ non fierēt. vt. ff. de acqui. re. do. l. quedam. ꝛ idem dicas in dotis cauſa et dona. propter nup. ꝛ trāſac. et legatis. et fideicō. vt. C. eo. l. fi. § fi. i. fi. et. ſ. pri. §.

m Litigātem. actorem vel reum.

n Conſequat̄. q̄d ſi hr̄s agere nō vult? R̄n̄. cōpellit eū legatari⁹. vt. ff. de le. i. l. ſi ſic. § fi. ꝛ no. de hoc triplex ius. nā iure veteri agebat heres: ꝛ in oēm euētū legatario tenebat̄. vt. C. eo. l. iij. ꝛ hoc ante inſti. per iuſti. ꝓ agebat legatarius ſuo periculo. vt. C. e. l. fi. in fi. hodie vero agit heres: ſed ꝑiculo legatarij vt ꝑ ſubijcit. ꝛ ſʒ hoc dicte. ll. corrigunt̄ hic in hoc. Accur.

o Dereliquit. hoc eni ꝑſumim⁹ nec contrarij probationē recipim⁹. Accurſius.

p Fieri. ſic ꝛ dominus cum procuratore. vt. ff. de procura. l. paulus rn̄. ſic legatari⁹ cum eo qui cōuenit̄ querela. vt. ff. de inoffi. te. l. ſi ſuſpecta. ꝛ. ff. de appel. ſi perluſorio. Accur.

q Ab hoc. alꝭ ad hec. alꝭ ad hoc et quelibet eſt bona littera.

r Et quādo etiam pēdente lite iā ſup hypothecariam et hoc hic dicere intēdit. Sʒ nū q̄d tenet̄ actiōe in factū debitoꝛ q̄ alienat cauſa mutādi iudicij? R̄n̄. ſic. vt. ff. de alie. iudi. mu. cauſa fa. l. i. et licet ille ti. locū habeat

onteq̃ ſit res litigioſa: tamen multomagis poſt habet locum vt arg. ff. de pe. ſi aliquid. Sed alij intelligũt hũc. §. vt ſi agat rei ven. cõtra aliquẽ: nõ ideo ꝓhibet̃ rẽ obligare licet prohibeatur eam al's alienare.

ri qui rem venditã ſuppoſitam habet eandẽ rẽ vendicare[a] donec ei ſatiſ ꝑ debito fiat[b]. Hoc autẽ p̃cipim⁹ obſeruari ſi non forte añ aut ꝑ gñalẽ aut ꝑ ſpãlẽ noiatim hypothecã eadem res alijs fuerit creditoribus[c] obligata: tũc eni (ſm ſacrarum noſtrarũ legũ tenorẽ) tpm priuilegia vniuſcuiuſq; creditorũ ſeruari decernim⁹. ex quo iã claret q̃ gñales hypothecas multomagis litigioſi vocabulo vocabulum⁹ ꝯtineri: ſꝫ earum actiões ſm veterũ legũ conſtituta examinari ⁊ vim p̃cipim⁹ obtinere. Et hoc quidẽ de litigioſis ⁊ ſpãli necnõ gñali hypotheca diſpoſuim⁹: vt iã nulla de his in iudicijs dubitatio generet̃: ſed ſm diſtinctionẽ huiuſmodi certamia terminent̃. ❡ Ad excludẽdas autem calũnioſe mouẽtiũ intentiones/ ⁊ executorum fraudes: aliud inuenit prouidentia noſtra remedium. Sancimus enim omnes iudices ſi quãdo aliq̃s teneri[d] vel amoueri voluerint/ hanc cõditionem in ſuis interlocutionibus[e] adijcere: vt nõ aliter ꝯuẽtionales libelli pulſatis porrigãtur aut ſportule executoribus dentur niſi prius ⁊ in libello actor ꝑ ſe aut ꝑ tabularios ſubſcripſerit: ⁊ actis[f] interuenientibus fideiuſſorem idoneũ periculo cõpetẽtis officij[g] preſtiterit[h]/ cõfitentẽ q̃ vſq; ad finẽ litis ꝑmaneat[i]: et ſuas intẽtiones aut ꝑ ſe aut ꝑ legitimũ ꝓcuratorẽ exerceat. ⁊ ſi poſtea fuerit approbat⁹ iniuſte litem mouiſſe: ſumptuũ ⁊ expẽſarũ[k] noie decimã[l] partẽ ei⁹ quãtitatis q̃ in libello cõtinet̃ pulſato reſtituat. Si autẽ dixerit non valere fideiuſſorem dare tunc apud iudicem a quo cã examinanda eſt ſactis ꝓpoſitis euãgelijs per ſacramentũ hoc ipſum[m] affirmet ⁊ ſic iuratoriã cautionem exponat: et per eã hec que ſuperius dicta ſunt profiteatur[n]. ❡ Si vero nõ hec oĩa que prediximus ſm ante latũ modum proceſſerint: nullatenus pulſatum reſponſum facere ⁊ executori concedimus. nam ſi citra memoratam diſpoſitionem aut aliquis iudicum: aut officium eius/ vel quilibet executor aliquẽ ꝯuenire preſumpſerit: iudex q̃dẽ et offm̃ eius

a ❡ Uendicare. per hypothecariã debitore. ſ. poſſidente q̃ nondum tradiderat eam emptori. vt. ṡ. de fideiuſ. §. ſed neq; ad res. q̃ eſt contra ſm Jr. vel forte emptore etiam poſſidente. et ita hic corrigitur quod. ṡ. de fideiuſſore dicit̃. et hoc ſm. Bul. Uel tertio dic excuſſis tamen primitus bonis debitoris ⁊ mandatoris et fideiuſſoris et ſponſoris. vt. ṡ. de fideiuſ. §. ſed neq;. col. i. ſm Al. quod verum videtur. Uel hoc locum habet quando agit creditor vt ex ipſo pignore ſibi ſatiſfiat. vel aliud in tacito pignore vt ḣ. cum hoc ſm leges veteres erat. vt. ff. de iur. fiſ. moſchis et di. l. ṡ. an predicto contrario. Accurſius.

b ❡ Fiat. vt. C. de pig. l. ſi debitorẽ. ⁊ ff. d diſtrac. pigno. ſi creditor. §. fi. ⁊ facit. ff. de pignora. ac. l. q̃uis.

c ❡ Creditorib'. qui poſſideant vel petant.

d ❡ Ad excludendas. aliquos teneri. cum in preſentia ſint. Accurſius.

e ❡ Interlocutionibus. i. preceptis. nam omne preceptũ iudicis quod facit ad cauſam finiendam eſt interlocutio vt. ff. de ar. l. qualem. in fi.

f ❡ Et actis. i. ſcptura inde facta auctore iudice. Sed nũquid ex hac. ſ. ſcriptura oritur actio reo? Rñ. non: ſed vt iudicis officium in exigenda decima interueniat licet ſtipulatio non fuerit appoſita ſm Azo. ſi autem ſit appoſita acquiritur vtilis etiam ex ſtipulatione executoribus. vt. ff. rem pu. ſal. fo. l. iij. in prin.

g ❡ Officij. i. officialium vt ponatur miſteriũ pro adminiſtrantibus. Accurſius.

h ❡ Preſtiterit. ſed cui? Reſpõ. executoribus. nam ex eorum pacto habebit reus vtilem actionem vt modo dixi. vel ipſi conuento ſine dubio.

i ❡ Permaneat. ſ. actor. ſed cõtra. C. de ap. cos. in fi. nam nullus cauet de prouocatione appellationis exercenda vt ibi dicit. Sed dicas illud corrigi per iſtud ſm Azo. Uel illud in appellationis cauſa: hoc in principali.

k ❡ Expenſarum. nota q̃ qui iniuſte litẽ mouet ad expenſas tenetur vt hic. et. C. de epiſco. et cleri. omnes. in fi. et. ṡ. de exhiben. §. quia vero. et. C. de iudi. properandum. §. ſi vero. Accurſius.

Expenſis mulctat̃ iuſte mouẽs litẽ

l ❡ Decimam. dicunt quidã q̃ hec decima non excedit vltra. xxxvi. au. vt. ṡ. de execu. §. i. col. vij. Alij dicunt q̃ excedere poteſt et illa auſ. ante cõteſtationem loquitur. hec poſt. et ſic hec differt ab illa nec altera ẽ ſuperflua. Tu dic q̃ illa fit propter incipiendam cauſam hec propter finiendã: ſed que cautio prius fiet? Reſpõ. illa. tum quia eſt in ordine huius libri prior. tũ quia reſpicit principiũ q̃d prius eſſe debet. vt argu. C. de no. co. com. l. fina. Item an continue hec poſt illam? Reſpõ. ſic. Uel dic ſm Jo. illa ante receptionẽ libelli: hec poſt: licet añq; reo detur. Item quid ſi plus expendit q̃ decimã? Rñ. totũ ſibi reſtituit̃ ſi hoc iurat. vt arg. ṡ. de exhibẽ. §. quia vo. col. v. ⁊ J. eo. §. omnem. et. ff. de iudi. l. eum. et. C. de iudi. properandum. §. ſi vero. Sed videtur q̃ hec decima nullo modo ſit preſtanda. vt inſti. de pe. te. lit. §. hec autem. que eſt contra. Solu. illa corrigitur vt hic. Item q̃d ſubijcit quantitatis large accipe et pro ſpecie. vt. ff. de lega. iij. quiſquis. et ſic no. hic q̃ etiã in actione perſonali debet actor dicere rem certam in libello. vt hic. et. ff. de rei ven. ſi in rẽ. §. ⁊ ſi veſtimenta. et. ff. de dolo. l. item exigit. ⁊. ff. de iureiuran. pretor. in prin. Accurſius.

Libell' etiã in ꝑſonali actione rẽ certã continere debꝫ.

m ❡ Hoc ipſum. ſcilicet fideiuſſorem ſe dare non poſſe quod ſubijcit/ et q̃ duo iurant: ſic et. j. vt nul. iu. §. ſi vero crimẽ. ⁊. C. de aſſer. tol. l. i. §. omnes. et. ff. qui ſatiſda. cogan. l. de die. §. fi. et facit ad. §. j. de ſan. epiſc. §. nulli. et. ṡ. de nup. §. quomodo. in fi. §.

n ❡ Profiteatur. ſcilicet q̃ vſq; ad finem litis permaneat. Accurſius florentinus legum doctor.

denarũ⁹ librarũ auri penam ſuſtinebit. ipſe aũt executor negocij ꝛ ꝯfiſcationẽ ſue ſubſtãtie patiet̃: ꝛ exilio quinq̃nnali dãnabit̃: pena videlicet ex hac lege cõpetẽte periculo viri magnifici ꝑ tẽpe comitis orientis rerum priuatarum exigenda: ꝛ noſtri fiſci iuribus iferenda. ¶ Omne aũt diſpẽdiũ qđ pulſatus ex hac cõuentiõe p̃ter tenorẽ noſtre legis factum ꝑpeſſus fuerit ex petitoris ſubſtantia pulſato reſarciet̃ / periculo iudicis cuius ab executore detentus eſt[b] necnõ ꝛ officij qđ eius iuſſiõibus obſecũdat: vt vndiq; nr̃o imperio ſuperna maieſtate ac diuinitate crediti ꝑ ſua idẽnitate letentur. Cauſas ꝟo que ex conſenſu[c] vtriuſq; ꝑtis in iudicio mouẽtur ꝛ a pena huius ꝯſtõnis liberas eſſe decernimus: ꝛ ſicut alijs noſtris ꝯtinetur ꝯſtitutionibus[d] terminari.

¶ Actor qui actionẽ in iudicio ꝓpoſitã poſt litẽ cõte. ꝓſequi differt: tribus iudiciarijs edictis citat̃ poſt que ſi adhuc venire recuſat: iudex poſt ãnũ ſibi adhuc indultũ ſententiam profert. Bar.

¶ Omnẽ[e] ꝟo cauſarũ finẽ volẽtes celeriter ꝑuenire: ꝛ illoꝝ malignitatibus obuiamus / q̃ tantũmõ ꝓponũt actiões. nolunt aũt vſq; ad finẽ exercere iudiciũ dicẽtes legẽ[f] eſſe q̃ decreuit neminẽ cõpelli actiões ſuas exercere nolẽtem. ꝛ hanc igit̃ prauitatẽ extinguere feſtinãtes: iubem⁹ memorate legis auxilio nõ eos vti q̃ ꝯtra aliquẽ ſuas ꝓpoſuerint actões ſiue ꝑ iudiciariã cõuentionẽ ſiue ꝑ p̃ces principi oblatas ꝛ iudici iſinuatas: ꝛ per eum ad ſciaꝫ aduerſarij deductas: vel ſub legitimi iudicꝭ ceptas examine. Iniuſte eñ agere recuſat qui parat⁹ aduerſariũ ſuuꝫ ad iudiciũ vocauit: cũ hec excuſatio pulſato magis q̃ꝫ actori cõueniat. Quãobrẽ[g] ſancimus actorẽ ceptũ negocium vſq; ad finem litis exercere[h] ¶ Si vero cãm ꝓſequi diſtulerit: damus pulſato licẽtiã iudicẽ apud quẽ lis cepta eſt poſtulandi: ꝛ vt ab eodem iudice actor ad iudicium[i] aut per ſe aut ꝑ legitimũ ꝓcuratorem venire moneat̃: ꝛ ſi hoc minime fecerit ꝓpoſitis tribus voce[k] edictis / vnaquaq; cautõe[l] nõ min⁹ q̃ꝫ .xxx. dieꝝ ſpacio cõcludẽda. Iubem⁹ eñ ordinarios iudices nõ ſolũ p̃conuꝫ[m] vocib⁹ ſꝫ etiã edictis ꝓpoſitis quãcũq; litigatoꝝ ꝑteꝫ abſentẽ in iudiciũ vocare. vocẽ eniꝫ p̃conuꝫ pauci poſſnut q̃ p̃ñtes inueniunt̃ audire: edicta vero ꝑ multos dies ſic poſita p̃ñt pene oẽs agnoſcere. alijs aũt[n] oĩb⁹ iudicib⁹ q̃ ꝑ ĩpialẽ iuſſionẽ cãs examinãt ex p̃ñti lege permittim⁹ ꝑtes q̃ ĩ iudicio nõ ꝑmanẽt ꝓpoſitis edictis[o] voca-

a ¶ Denarum .i. x. ꝛ decem. vt. ff. de lega. i. l. ſi quis teſtamento. §. ticio.
b ¶ Detentus eſt .i. citatus re ꝛ verbo.
c ¶ Ex conſenſu .i. arbitrio ſm quoſdam. nã ibi non preſtat̃ p̃dicta cautio ſm eos. ſed cõtra. ff. de arbi. l. i. dic ergo ibi vt remittat̃ partiũ cõſenſu. nã conſenſu partiũ de iure interdũ relaxat̃. vt argu. ff. de ſer. l. i. i. reſpon.
d ¶ Cõſtitutionibus. q. d. ſine hui⁹ cõſtitutionis auxilio ex quo partib⁹ placet.
e ¶ Omneꝫ. ſupple ad omnẽ ꝛc.
f ¶ Legeꝫ. vt. C. vt nemo inui. agere vel accu.
g ¶ Quãobrem. nunc incipit. ꝛ primo q̃ñ lis iam cõteſtata eſt. poſtea q̃ñ nõ eſt conteſtata. vt. ĩ. e. §. ſi vero. in fine.
h ¶ Exercere. no. q̃ q̃ ſemel voluit ꝓſeq̃ cogit̃. vt. C. ad vell. l. ſi. in fi. ꝛ ff. man. ſi mandauero. §. ſi.

Proſeq̃ cogit̃ q̃ ſemel voluit.

i ¶ Iudiciuꝫ. al's negocium.
k ¶ Uocet̃. vt veniat ad cãꝫ. vt. C. qui accu. non poſ. l. iij.
l ¶ Cautiõe .i. dilatiõe: ſic dicta q̃ ad cautelã det̃ vt poſſit ad perẽptoriuꝫ ꝑueniri: ꝛ ſic ad ſniam: vt. ff. de iudi. l. ad perẽptoriũ. ꝛ qđ dicit .xxx. dierũ: dic q̃ olim erant .x. vt. ff. eo. l. ꝑ interualla. ꝛ. C. de iudi. l. ꝓperandũ. §. i. Sꝫ ille corrigunt̃ ꝑ iſtã aut. iſtud et idẽ ſpaciũ credimus augeri in reo. nã nõ debet ꝛc. vt. ff. de reg. iur. l. nõ dꝫ. ꝛ de fe. l. ſi. ſm Io. Sed dico grauari actorẽ vt diffinitiua ꝯtra euꝫ ferat̃ ꝛ ante lit. cõte. vt. ĩ. e. §. ſi ꝟo. ꝛ nõ dico in reo abſente ante lit. cõte. ſed ſi agat̃ realiter in poſ. rei petite mittet̃ actor vt. C. de p̃ſcrip. xxx. an. ſi quis. ſi ꝑſonaliter: ꝓ menſura debiti. vt. ſ. ỏ exhi. §. ſi ꝟo etiã. multa eñ ꝯcedunt̃ reo q̃ actori non ꝯceduntur. vt. C. de tẽ. in inte. reſt. l. petende. ꝛ. ff. de fe. l. ſi. ſꝫ omne qđ licet actori ꝛc. vt dictum eſt. ꝛ ẽ rõ: quia durius dꝫ aſtringi actor q̃ ꝓuocauit ĩuitũ. vt. ſ. ꝑri. iniuſte eñ ꝛc. Sed videt̃ etiã q̃ ꝯ reũ ferat̃ diffinitiua ſnia ſñ lit. ꝯte. vt. ſ. vt oẽs obe. iu. §. ſi ꝟo. col. v. Sꝫ dic ibi q̃ſi ꝯteſt. lit. ꝯ dñm cũ ali⁹ ei r̃nderit. vel non fertur diffinitiua ſꝫ de rebus abſentis ſatiſfit: item no. conſuetudinarium eſſe tres dari pot⁹ q̃ꝫ plures vel paucio res ſiue maioris tp̃is ſiue minoris in iure inueniatur. vt. ĩ. vt ſponſa. lar. §. ad hoc. col. ix. ꝛ C. quomõ ꝛ quando iu. l. conſentaneum. et. ĩ. vt cum de appel. cogn. §. ſed hoc preſenti. Sed quero an hoc caſu iudex poſſit hoc ſpacium minuere: Uidetur q̃ non. vt. ff. e. per interualla. cum ſit dilatio legalis: aliud autem ſit in iudiciali. vt. C. de dila. l. i. Ul' dic poſſe minui. vt. ff. de iudicijs. l. nõnunquã.

Reus ẽ actore fauorabilior.

m ¶ Preconum. hodie per tres nũcios ad domum miſſos nec clamat preco per plateas quia ꝛc. olim eniꝫ per edicta in albo poſita vt h̃ continetur ſm Iohã. Sed qualiter cum ſemel eſſet ſcriptũ in albo iteruꝫ ſcribebatur: Reſpon. forte elapſis triginta diebus delebatur: ꝛ iterum ſcribebatur. et no. q̃ in hoc albo erant ſpecialia edicta. vt de his citationibus. quedam generalia: vt ea que dicuntur pretorũ edicta. vt. ff. de iuriſditione om. iudicuꝫ. l. ſi quis id in princi. Accurſius.
n ¶ Alijs autem permittimus. not. delegato principis licere citare per edicta: ꝛ ſic ẽ cõtra. ſ. de exhi. §. ſi vero qui pñt delegãdam. ibi nichil facere valente. Solu. hic corrigit in his delegatis. Alij dicunt q̃ hec ſecundum illam diſtinguitur. vt hic lite cõteſtata nõ ante liceat. Accurſius florentinus legum doctor.
o ¶ Edictis. in albo.

Citare põt delegat' pũcipis ꝑ edicta.

re ne cauſe infinite permane-
ant. ¶Si vero apud iudicem
initiũ[a] lis nõ acceperit: ſed tm̃
cõuentionali libello[b] qui cũq̃
pulſatus[c] ẽ aut p̃cibus nr̃e ob-
latis clementie iuſſio noſtra ſu
per hoc plata ſiue ſcriptis ſi-
ue p mandata[d] iudici fuerit in-
timata: ⁊ ea aduerſario p euz
cognita etiã ſic licebit pulſato
ire ad cõpetẽtẽ[e] iudicẽ/ ⁊ p eũ
ſuũ aduerſariũ ſimili mõ vo-
care: vt ſiquidẽ ſui p̃ſentiã ac-
tor fecerit: cã ſm legũ ordinez
examinata finẽ legitimuz ſor-
tiatur[f]. ¶Si vero ppoſitis
edictis vocatus ad iudiciũ ve
nire ⁊ ſuas itentiones aut p ſe
aut p legitimũ (ſicut dictũ eſt)
pcuratorẽ pponere noluerit:
tũc ⁊ aliud[g] vnius[h] anni ſpaciũ
ei cõcedimus: itra qd niſi ſuaz
intentionez fuerit pſecut⁹ da-
mus lniam iudici ⁊ abñte ad-
uerſario ptis pmanentis[i] al-
legationes ſm nr̃as leges exa
minare: ⁊ veritate[k] ſubtili⁹ req
ſita legitimã pferre[l] ſniaz. Si
vo intra p̃dictũ anni ſpacium
venerit ⁊ ſuas itentiones exer
cere voluerit: iubemus iudicẽ
modis oĩbus expẽſas vel ſum
ptus quos ppter litẽ pulſat⁹
pmanens in iudicio ſuſtinue-
rit ante oĩa exigere actorẽ[m]/ ⁊
pulſato dare: ⁊ ſic actorẽ pma
nere dõec cã finẽ ſ3 leges acci
piat. nã ſi tãtũmõ venerit ⁊ ex
penſis ſiue ſumptib⁹ datis ſo-
lũ annale tp̃s iterrũ percvolue
rit/ ⁊ iterũ a iudicio recedens
vſq̃ ad exitũ cãe nõ perman-
ſerit: iubem⁹ eũ poſt p̃dictas[n]
edictorũ ⁊ annalis ſpacij ob-
ſeruatiões ab oĩ cadere actio-
ne[o] quã ſibi cõpetere ҫtra pul
ſatũ exiſtimabat. deterior[p] nã-
q̃ dolus eius agnoſcit qui in-
terruptã iterũ litez deſeruit q̃
qui ſemel acceptã dereliquit.
¶Legis[q] aũt priuilegia[r] que
nolentibus ne ĩponit neceſſi-
tatez pprias actiões mouere
illis tãtũmodo vti cõcedimus
qui nullã ſm p̃dictos modos
aduerſario mouerint queſtio-
nem. Hec aũt oĩa obtinere de
cernimus in cauſis q̃ necdum
vel iudiciali ſententia/ vel ami
cabili cõuentione/ vel alia iuri
cognita deciſione finite ſunt
theodote parẽs chariſſime at
q̃ amantiſſime. Illuſtris ita-
q̃ ⁊ magnifica auctoritas tua
p̃ſtez nr̃i numinis legẽ ĩ ppe-
tuo valiturã/ edictis in hac re
gia vrbe ppoſitis ⁊ p̃ceptiõi-
b⁹ĩ vniuerſis puincijs ſub tua
ҫſtitutis iuriſdictiõe directis fa
ciat manifeſtã. vt oẽs ea que p
vtilitate eorũ ſancim⁹ a ſe cu-
ſtodienda cognoſcãt. Da. iiij.
ydus ſeptemb. La. imperator
dominus Iuſti.

¶Ut neq̃ miles neq̃[ſ] federa
tus obſeruet domui priuate/
aut poſſeſſioni alicuius.

¶Nullus militẽ vel federatũ
in domo vel in ppria poſſeſſio
ne retinere p̃ſumat. ҫtrafaci-
ens ſua dignitate expellitur ⁊
ei⁹ bona publicantur. milites
militia priuãt/ ⁊ ẽt iudices ne
gligẽtes. x. libris auri puniũ-
tur ⁊ exilio tradunt. h. d. Aug.

Idẽz Aug. Theodo. p̃. pre.

Litis cõteſtatio ẽ litis exordiũ. a ¶Initium. no. initium litis fieri per cõteſta. ſic. C. de plus pe. l. i. ⁊. C. de iudi. aptiſſimi. ⁊. C. vbi d̃ cri. agi opor. l. i. ⁊ faciũt ad ea que dixi. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ q⁊ i ſi. l.
b ¶Libello. h̃ derogat. l. C. de edẽ. edita. q⁊ neceſſe h3 p ſiſtere in veteri. vt hic. nec põt mutare libellum ſm Azo. etiam ante lit. ҫte. ſed per illaz dice- bat vſq̃ ad lit. ҫte. Accurſius.
c ¶Pulſatus. co ram ordinario.
d ¶Per manda- ta. ſ. ſine ſcriptis vt per nuncium.
e ¶Cõpetentẽ. i. eũ q delegauit qñ ẽ delegatus a ſim- plici ordinario vel ad iudicem cauſe. Azo.
f ¶Sortiat. per diffinitiuã quãdo ambe ſũt p̃ſentes ſi eſt lis cõteſt. al's fiet vt dixi. ſ. e. §. p ri. vt diſtiguas re⁹ vel actor ſit abñs. Accurſius
g ¶Aliud. ſic cru cifixus ẽ chriſtus ⁊ alij ⁊c. ſic. ſ. vt de fun. ſeu fu. in prin. col. v. nec enim hic aliud ſimile ſpaci um preceſſerat.
h ¶Unius. preter triplex ſpaciũ. xxx. dieruz qd eſt ei da tum inter edictuz ⁊ edictum.
i ¶Permanẽtis. in preſenti.
k ¶Et veritate. vt ſi habeat actor bonã cãm nichilo minus vincat red- ditis reo expen- ſis. vt. C. de iudi. ſancimus. ⁊. l. ppe randũ. §. ſin autem ex geſtis. ⁊. ſ. de iu di. §. opz.
l ¶Proferre. qñ lis iaz eſt ҫte. ⁊ co gnitũ de cã p pba tiões rei. alioquin ab obſeruatiõe iu dicij tm̃ abſolueret reũ ſm quoſdam.

Snia diffinitiua aliqñ añ litis ҫte. fertur. Tu aũt breuiter mirabilia h̃ no. q⁊ itroducunt h̃ teſtes añ lit. cõte. ſi re⁹ vult in ſe onus pbatiõis ſuſcipere. ſic. ff. de p ba. l. circa. Scdm q⁊ fert dif. ſnia ante lit. conteſt. ſic em̃ di- cit ⁊ veritate ſubti. ⁊c. ⁊ hoc ſm. M. ⁊ Jo. Bul. ſ3 ⁊ dicebat legitimã ſniam de miſſione in poſ. ⁊ h qñ reus pbat vt di- ctũ eſt. al's ab obſeruatione iudicij tm̃ abſoluit re⁹. vt. C. de iudi. pperandũ. §. i. Itẽ tertiũ nouũ no. q amplia numerus dieꝝ cũ olim. x. hodie. xxx. ſint. vt dixi. ſ. §. pri. Itẽ quartum: q⁊ ante triẽnium finit inſtantia: l3 al's regulari ter triẽnio duret ciuilis vt dices. j. pri. Quintuz no. q cõ- trahit hermodici- um etiã actore ab- ſente vt poſſit diffi nitiua dari. ⁊ hoc idem erat per. l. p- perandũ. §. ſin aũt reus. ſecus vr̃ iu- re veteri. vt. ff. de iu di. l. ⁊ poſt edictuz. ⁊ eſt arg. p hoc. ff. de reg. iu. l. nõ deb3 Itẽ. vi. no. q⁊ cadit quis ab actiõe ſua ppter pcraſtinatõ nes ſuas/ ⁊ delu- ſiones huiuſmo- di. vt. j. pri.
m ¶Actorẽ. ſic. C. de iudi. l. ſancim⁹. ⁊. ſ. de his qui in- gre. ad ap. §. q⁊ igi tur. ibi expẽſis mo dis omnibus ⁊c. col. v.
n ¶Predictas. i. iterũ de nouo faci endas. ⁊ ſic ſi be- ne cõputes habes biẽnium: ⁊. vi. mẽ- ſes ſm Jo. Uel dic q loquit de predi- ctis: ⁊ ſic habes an nũ tm̃ ⁊ tres men- ſes. q̃cq̃d tñ dicas derogat. l. pperan dũ. q̃ ſtatuit trien- niũ. nã vel ĩfra biẽ niũ ⁊. vi. mẽſes. vl' ĩfra annũ. ⁊. iij. mẽ ſes finit hoc iudi- ciũ. ſic ⁊ al's finit p annũ. vt. ſ. de her. ⁊ fal. §. illud. col. i. ſm Azo.
o ¶Actiõe. nũq̃d ĩpo iure: r̃ſideri p̃t ⁊ allegari qd dixi- mus. ſ. de inceſt. nup. §. i. ⁊ no. h̃ ar. ҫtra variantes. ſic ff. de pcu. l. in cãe. l pun. ſ3 ar. cõtra. ff. d col. bo. l. nõnũq̃.
p ¶Deterior. no. deteriorẽ eẽ cõditionẽ pluries delinquẽtis. ſic ⁊. C. de ſer. fu. q̃cũq̃. ⁊. ff. d re mi. l. iij. §. ſi plẽs. ⁊. ff. d pe. l. ſi qs aliq̃d.
q ¶Legis aũt. vt. C. vt nemo inuitus agere vel ac.
r ¶Priuilegia. i. priuilegijs.
ſ ¶Ut neq̃ miles neq̃ federatus ⁊c.

a ¶ Cum dñi. vtilitates al's neceſſitates.
b ¶ Quibus.ſcȝ militibus.
c ¶ Militant.C. locati.l.vlti.
d ¶ Rebus.ſ.vt ĩcontinenti barbarorũ refrenet̃ audacia: ꝛ publice res augeantur. vt.ſ. dixit.
e ¶ Eis.ſ.priuatis. Accur.
f ¶ Implentes.ſ. milites.
g ¶ Triginta dierũ.arg.contra.ſ.vt facte no. conſti.§. vt aũt.col.v.Solu. vt ibi.
h ¶ Obſeruauerit id eſt obedierint.
i ¶ Optiones.ſimile.ſ.vt lice.ma. ꝛ au.§.qđ aũt. ſimile.C.de in.fiſ.l. pe.ſimile.ff.de bo. dam.diuus.§.cuȝ quis.Accur.
k ¶ Reuertant̃.i. reuerti faciant.

¶ Ut diuine iuſſiones ſubſcriptionem habeant glorioſiſſimi q̃ſtoris.

N Oſtre. corrigendum ſ.ſ.vt fratrum filij.col.ix.in princi. argumẽ.contra.ſ. quibus modis natura.effi. ſui.§.tribus. col.vi.
n ¶ Nam preſenti.incipit conſtitutio.Accur.
o ¶ Juſſionem.i. priuilegiũ in quo aliquid iubet vel concedit in fauorem.in cõmiſſionibus cauſarum forte ẽ aliud vt obſeruari in curijs videmus. Azo.

C Uȝ dñi dei beniuolentia ad cuſtodiam noſtrorũ ſubiectorũ militariũ rex incipit ordinatio. his em̃ ꝓuidentia dei diſpoſitis barbarorũ q̇dẽ incontinentia refrenat̃. reipu. vero res augent̃. Et qm̃ aliqui ꝓprie ſalutis p nichilo facientes rõnem: milites ꝛ federatos q̇ debent p libertate reip. cõtra inimicos certare/ p̃ſumunt ſubtrahere: ꝛ in priuatas ſuas occupare vtilitates[a]. ꝑuidimus p p̃ſtem legẽ nr̃am oĩbus iterdicere vt nullũ decetero p̃ſumant militẽ in quocũq; relatũ numero: aut federatũ ſubtrahere: ꝛ i ſua domo aut i ꝓprias habere poſſeſſiones/ p q̇b[b] nos multos ſuſtinemus labores. exercent̃ em̃ ꝛ militant[c] vt cõibus vtiles ſint rebus[d]. ¶ Sint igit̃ oẽs ſcientes q̇ milites aut federatos aliquos in ſuis hñt domibus aut poſſeſſiõib⁹/ aut q̃litercũq; obſeruãtes ꝛ quoſdã eis[e] ꝓprias iplentes[f] vtilitates: q nisi itra xxx. dierũ[g] dilationẽ cõputandoꝝ ab iſinuatõe p loca p̃ſtis nr̃e diſpõnis eos expulerint: ſubſtantie q̇dem hñtium eos aut retinentium publicationi ſubiecte fiſco applicabunt̃: ipi ꝟo ꝛ dignitatib⁹ ꝛ militijs q̃s hñt expellent̃. milites ꝟo ꝛ federati q̇ eis poſt dilationẽ obſeruauerit[h] nõ ſolũ militia ſpoliabunt̃: ſed etiã vltima ſuſtinebunt ſupplicia/ ſcientib⁹ ꝛ vniuſcuiuſq; ꝓuincie iudicib⁹ q si aliq̇ iueniant̃ in locis que ab his exactorib⁹/ aut cõiunctorib⁹/ aut p̃ſõis aliq̇b⁹ aut dñijs/ aut poſſeſſiõib⁹/ aut q̇buſlibet ꝓprijs vtilitatib⁹ ꝑmanentes/ ꝛ nõ celeriter iſtos cõprehenderit/ ꝛ supplicijs ſubdiderit/ ꝛ milites q̇dẽ ad nũeros ſuos tranſmittãt in q̇b⁹ militant: federatos vero ad ꝓprias optiones[i]: ꝛ ipſi.x. librarũ auri penã exigent̃: ꝛ inſup exilio tradent̃ vtpote nr̃as iuſſiões p̃ſumentes negligere. ¶ Nemo igit̃ neq; diuino quodã typo ꝟ hoc forſan facto neq; p̃ceptis iudicũ vtat̃: neq; aliq̇s nr̃oruȝ iudicum hmõi aliquos typos aut p̃ceptiones iudicũ ſuſcipiat: ſȝ cũ oĩ celeritate militãtes quidẽ ad ꝓprios numeros: federatos ꝟo ad ſuas optões reuertant̃[k] ꝛ p cõib⁹ certent reb⁹ nullo enim mõ decetero cõcedimus noſtros milites aut federatos in q̇buſdã oĩo priuatiſ vtilitatib⁹ occupari. ¶ Que igit̃ placuerũt nobis ꝛ p p̃ſtẽ manifeſta ſunt legẽ tua eminẽtia p̃cognoſcẽs/ in hac q̇dẽ feliciſſima ciuitate edictiſ ſm morem p̃poſitis: in ꝓuincijs vero p̃ceptionib⁹ deſtinatis oĩbus manifeſta cõſtituere feſtinet. Da. ydibus apri. cap. impator dominus Juſti. p̃. p̃. a. an. xvi. baſi. vicecon.

¶ Ut diuine iuſſiones ſubſcriptionẽ hẽant glorioſiſſimi q̃ſtoris.

¶ Nulla diuina iuſſio p aliqueȝ iudicẽ recipiat̃ niſi ſit ſub velata ſubſcriptiõe q̃ſtoris denotantis inter quos ꝛ ad quem iudicẽ ꝛ p quã p̃ſonaȝ directa fuerit. contrafaciens pena. xx. librarum auri mulctatur. hoc dicit. Ang.

Ideȝ Aug. Theodo. pre. preto.

N Oſtre ſerenitatis ſollicitudo remedijs inuigilat ſubiectoruȝ: nec ceſſamus inquirere ſi q̇d ſit i nr̃a republica corrigẽdũ[m]. iõ nãq; volũtarios labores appetim⁹ vt q̇etẽ alijs p̃paremus. Uñ ad vniuerſorũ vtilitatẽ ꝑtinere ꝑſperim⁹ ſi ſacras etiã iuſſiões cũ ꝯpetẽti iubeam⁹ cautela ꝓcedere: ne aliq̇b⁹ liceat eas p ſua volũtate ꝓſiteri. ¶ Nam p̃ſnti[n] lege decernim⁹ nullã diuinã iuſſione[o] neq; per viri magnifici queſtoris adiutores/ neq; per aliã cuiuſlibȝ militie aut dignitatis: aut officij ꝑſonã/ cuicũq; iudici[p] ꝯfectã a quolibȝ ſuſcipi cognitore/ cui magnifici viri q̃ſtoris[q] ãnotatio ſubiecta nõ fuerit: q̃ ꝯtineat[r] ꝛ iter q̃s/ ꝛ ad quẽ iudicẽ/ vel p quã fuerit directa ꝑſonã: q̃ten⁹ oĩ poſthac ambiguitate ſubmota nulla cuilibet excuſa

p ¶ Judici.i.ad quẽcũq; iudicem. Accurſius.
q ¶ Queſtoris. qui tribus modis dicit̃. vel a querendo ꝟ quo nõ. loquitur h vt credo. vel qui legendis principalib⁹ libris vacat de quo forte h loquit̃. tertio q̇ preeſt capitalib⁹ cauſis ad ferendas vel legendas ſententias de quo forte h loquitur. vt.ff. de offi. queſto.l.i.§.fi. ꝛ.ff.de ori.iu.l.ij.§. deinde cũ erariũ. ꝛ.§. quia diximus. Accurſius. Queſtor tribus modis dr̃.
r ¶ Contineatur. ex hoc.§.ſumitur qđ eſt.C.de diuer. reſcrip.l.fi.§.fi.
ſ ¶ Quibus iubemus.ſcilicet iudicibus.

¶ In medio litis nō fieri ſacras formas.

Omnis. a Diſponentes. ſ. nos p dicta3 iuſſiones.
b ¶ Pragmaticū typū. i. chartulā q̄ ſcribebāt qd faciēdū ſit. Ac.
c ¶ Preſcriptionē. al's deſcriptionem. Ac.
d ¶ Diſpōnez. q2 nos volum⁹ qđ nře li. volūt. vt. ſ. đ iudi. §. oēs aūt. ſic. ff. ad turp. l. i. §. ibi. pene ꝓ o p ſe ꝛc. et ſic no. ꝙ nō lʒ ſupplicare lite pēdente. vt h. ꝛ. C. vt li. pendē. l. i. ꝛ. ij. ꝛ fa. C. ſi cōtra ius vel vti. pu. l. fi. Ac.
e ¶ Negocium. ſ. relatum. Ac.
f ¶ Aliqua. ſ. nobis imperatorib⁹.
g ¶ Apud iudicē. ita neq3 iudicāda ab alijs aliorū doctrina. Azo.
h ¶ Iudicium. i. ſententia.
i ¶ Dictuz. i. inchoatuz aut antiquatum.
k ¶ A nullo valeat. vt. ff. q̄. ap. nō lʒ l. i. ſ. rñ. ꝛ. ff. de mino. l. minor. i. rñ. et de arbi. l. nā magiſtrat⁹. ꝛ ad treb. l. ille. §. tempeſtiuū.
l ¶ Declarationē. vt. ſ. de iudi. §. fi. ꝛ. C. de leg. ꝛ cō. l. cū de nouo. ꝛ. ff. đ iudi. l. cū. §. i. ꝛ no. ꝙ ēt pricipis ſnia dʒ eē ſcripta ſicut ꝛ cuiuſlibet alteri⁹. vt. C. de ſentē. ex peri. reci. l. fi. Ac curſius.
m ¶ Referendariouz. i. facta a referendarijs voluntate principis. Ac curſius.

Lite pē-dēte ſup-plicare nō licet

Principis ſētētia dʒ eē ſcripta.

tiōis relinquat occaſio. ſciētib⁹ iudicib⁹ vel admiſtratorib⁹ vniuerſis ꝙ ſi i quolibʒ negocio ſacrā ſuſcepint iuſſionē niſi cui q̄ſtoris viri magnificētiſſimi fuerit ſubiecta annotatio mulcta. xx. li. auri ꝛ offm̄ ſiſi pena plectet. qb⁹ iubem⁹ ſi q̄ tal' iuſſio ad eos puenerit mox ad p̄dictū virū magnificū q̄ſtorē referre: aut cū illo q̄ hec igerit deſtinare/ vt i eū vindicta pcedat quā i falſarios iura nřa cōſtituerunt. Theodote parens chariſſime atq3 amantiſſime. quā legē ppetuo valiturā celſitudo tua ad vniuerſorū faciat peruenire notitiam.

¶ In medio litis nō fieri ſacras formas aut ſacras iuſſiones: ſed ſm antiquas leges generales lites decidi.

Idē au. theodoro. p̄. p̄. p orīē.

¶ Iudex de cā cognoſcēs iudicare ꝛ pcedere i ea dʒ ſm legē: nō ſm ſacras formas ꝛ iuſſiones lite pendēte emanātes ꝛ ſnia principis i ſcriptis lata non pōt ab aliquo retractari. hoc dicit. Ang.

Omnia ſm. nřas leges agi volentes ꝛ harū virtutē ſeruari ſtudētes: pſpe rimus p̄ntē ſcribere legē ad ipa rū legū obſeruationē. Agnouim⁹ em̄ qm̄ q̄dā iudicū volentes eis q̄ cās dicūt tergiuerſari ꝛ celare ſuas feſtinātes dilatiōes excuſāt ſe freq̄nter/ dicētes ꝙ ſacre fore/ aut ſacre iuſſiōes/ aut diſpōnes ſpectabilium nřoꝝ referēdarioꝝ iſinuate eis ſūt/ tāq3 diſponētes quēadmodū oporteat negociū examiari aut iudicari. ¶ Et ppterea ſancim⁹ vt dū lis examiat ſiue i pecūiarijs/ ſiue i crialib⁹ aut alijs q̄buſcūq3 emergētib⁹ cauſis apđ iudices/ ſiue hic ſiue in puincijs/ neq3 pragmaticū typū/ neq3 aliā p̄ſcriptōez neq3 ſacraz nřam quālibet ex ſcripto aut nō ſcripto iuſſionē/ aut diſpōnē: i hac regia ciuitate ſpectabiliū nřoꝝ referēdarioꝝ aut alteri⁹ cuiuſlibʒ diſponētē eos quō đcet ichoatū examiare aut iudicare negociū/ iſinuare iudicātib⁹: aut iſinuata valere: ſʒ ſʒ generales nřas leges cās examiari ꝛ decidi. qđ em̄ in legū poſitū ē ptāte: non egebit aliq̄ extrinſec⁹ diſpōne Si qđ em̄ ad hos negocium apud iudicē iā dictū ē aut anteq3 hoc pricipiū ſumat: pſpeximus nos hoc p ppriū nřm iudiciū diſponere: ꝛ dicere hoc nequaq3 alteri⁹ iudicis egebit iudicio. Sicut em̄ a nobis p ſacrū (ſicuti dictū ē) iudiciū diſpoſita aut deciſa nō egebūt alioꝝ examinatōe aut iudicio aut retractatōe aliq̄ a nobꝭ q̄b⁹ de⁹: ꝛ ſāciēdi ptātē dōauit: ꝛ ſi aliqđ iudiciū in q̄libʒ negocio ptulerim⁹/ nō alij iudici hoc cōmittim⁹: ſiue p formas/ ſiue p diſpōnes ſpectabiliū nřoꝝ referēdarioꝝ aut alteri⁹ cuiuſlibʒ/ quō ꝯuenit hoc negociū examiari aut iudicari: vt pote q2 a nobꝭ ſemel iudicatū ē qđ retractari a nullo valeat. hiſ videlʒ tenētib⁹ q̄n ſcripta tal' aliq̄ nřa pcedit ſnia. Si ꝟo aliq̄ dubitatio iudici đ aliq̄ fiat lege: nūciēt ad nřaz ptātē ꝛ a nobis expectēt cāe ſcriptā declaratōez aut iterp̄tatiōez/ et ſm eā decidāt litē. ¶ Si ꝟo dū cā dr̄ pragmatica nřa forma aut diſpō ſpectabiliū nřoꝝ referendarioꝝ aut alteri⁹ cuiuſlibʒ: aut aliđ aliq̄d hoꝝ q̄ dcā ſūt oīm iudicātib⁹ iſinuet ordinās i his examiatōez aut ſniaz/ iubem⁹ iudicē q̄dē oio ñ reſpicere: ſʒ his vacātib⁹ ꝛ nullā pēit⁹ hñtib⁹ ꝟtutē ſʒ gñales nřas leges cām examinare ꝛ legitio fini ꝯdere. Si āt hoc nō cuſtodierit iudex. x. librarū auri eū ſubiacere pene vt ēt aliā nřaz maiorē idignatiōez expiat: eidē pene ſubiecto ꝛ eo q̄ p̄ſūet talē aliquā dictare foraz: ꝛ miſtrātib⁹ ei ꝛ talē aliquā diſpōnē faciētib⁹ ſpectabilib⁹ nřis referēdarijs. Et hec dicim⁹ ſiue ex ſacra nřa ſāctōe iudicat q̄ſpiā đputat⁹ ē: ſiue ex p̄cepto iudiciali: ſiue ſʒ arbitriū aut ꝯpromiſſarioꝝ ſcema q̄ōnē audit ſiue ſcripto/ ſiue ſine lřis. Sʒ vꝭ ſi q̄s iudicū ppaꝝ deſpiciēs ſalutē ex aliq̄ tali p̄ſūpſerit ſniaz pferre: hāc ita ifirmā eē volum⁹ vt neq3 appellatōe idigeat: neq3 ex ꝯpromiſſo iferat pēa. nos em̄ oēs iudices ſʒ gñales nřas leges examiatōes ꝛ ſnias fieri volum⁹. ¶ Illud quoq3 idubitatum erit: q2 neq3 iudicialis quelibet valebit iuſſio extra qđ ordinatum eſt hac noſtra lege. Super hoc aūt

n ¶ Sanctiōe. al's functione. Ac.
o ¶ Fieri. i. facere
p ¶ Sup hoc. qđ addit p̄dictis h. §. cū dicat ſup hoc: rñ. h dicit đ cauſis q̄ pendebant tēpore huius. l. q̄b⁹ pendentibus ſilr̄ dicit ſupplicationez vel impetrationē non tenere. ꝛ ſic not. leges ad p̄terita trahi: ꝛ ad p̄ſentia: q2 hoc cauet. vt. C. đ le. ꝛ cō. l. leges ꝛ cōſtitutiones.

Leges ad p̄terita aliq̄n trahūtur.

a ¶ Leges.leges
dico diſponẽtes iu
dicãtꝫ examiatio=
nẽ aut ſñias: vł ꝑ
etiã ſi qſpiã ꝑceſ=
ſit ipetrãs ſanctio
nẽ.eteni ꝛc.
b ¶ Neqꝫ hanc
ſententiam diffini
tiuam.
c ¶ Aut retracta=
tiõis. forte rõe mi=
noris etatꝫ ſeu ſup
plicatõis. al.adeo
etiã vt ſi poſt ſen=
tentiã fiat lex no=
ua non valeat.ſ.ti.
proxi.in prin.
d ¶ Eã aũt.ſic cõ
ſtrue et habebis ſẽ
ſum. eam autem
iuſſionem que nõ
diſponit quidem
iudicantem aut iu
dicare futurã que
ſtionem quõ opor
tet fieri: aut repe=
te quõ oporteat iu
dicium inferri.
e ¶ Cauſam ve=
ro.vero pro ſed.
f ¶ Legitimo.q.
d.illa iuſſio nõ va=
let q̃ diſponit qũo
iudicet:ſꝫ illa ſic q̃
vult iudiciũ cito fi
niri.ꝛ ſic no.ꝗ.iiij
caſibꝰ hic ſuppli=
cat lite pendente.
primus vt iudiciũ
procedat. ſecundꝰ
vt acta edantur.
tertius vt ſententi=
am det iudex.qđ ẽ
idem quaſi primꝰ
modus.differt au
tem quia in tertio
non reſtabat niſi
ſentẽtia. in prima
et media cauſa fa=
cienda erat adhuc
quartus vt aſſocie
tur iudex al's non
ſupplicaꝛ lite pen.
vt hic. et. C. vt li.
pen.l.ij.
g ¶ Ex ꝓhemijs.
que ſunt hmõi ꝓ=
hemia.reſpõ.anni
domini qui ſunt.
Item ſcribũt qui=
dã hic incipit cau
ſa talis. Item li=
bellus cuꝫ partis

ꝛ illud iudices noſſe opus eſt:
q: cõpetẽs eſt eos ꝛ q̃ adhuc
et nũc mouenꝛ qõnes ſm gñà=
les determinare legesᵃ: vel ſi
quiſpiã preceſſit ipetrãs ſan=
ctionẽ diſponẽtem iudicantis
examinationẽ aut ſñiaꝫ. ei eni
qui tale aliquid impetrauit iã
ſñiam diffinitiuã nondũ ꝓme
ruit/nichil ex his q̃ ipetrauit
ꝓdeſſe volumꝰ. Si eni ſemel
ꝑuenit ſñia diffinitiua data ne
quaqꝫᵇ hãc ex nr̃a hac ꝑſcruta
ri lege iubemꝰ: licꝫ appellatio
ſubſecuta ſit:aut retractatõisᶜ
eſt aliq̃ ſpẽs contra ſñiam. eã
autẽᵈ q̃ non diſponet q̃dẽ iudi
cantẽ aut iudicare futurã iuſ=
ſionẽ quomodo oporteat que=
ſtionẽ fieri aut iudiciũ inferri:
cãm veroᵉ fini ſtudioſe tradi le
gitimoᶠ vult:aut actorũ iponit
editionẽ/aut iudicẽ coget legi
timã proferre ſñiam/aut ſimul
aliũ iudicẽ ſm nr̃as ꝯſtitas le=
ges ꝛ fieri ꝛ valere ꝛ ſcripto ꝛ
ſine ſcriptura nõ ꝓhibemus.
¶ Ut autẽ oẽs nr̃i ſubiecti et
maxime qui litibus atterunꝛ:
nr̃am ꝓ ſe nouerint ꝓuidentiã
ꝛ nullꝰ hanc ſacrã nr̃am circũ
ueniat legẽ neqꝫ ignorantiã in
in ea ꝓponat:ſancimus in vno
quoqꝫ negocio initiũ apud iu=
dicẽ accipe ex ꝓhemijsᵍ mox
ꝛ ante ipſam ꝑſonarũ ꝯfirma=
tionẽ inſcribi eã ꝛ monumẽto
rũ fieri partẽ.ſic eni geſtis pre
fulgẽs ꝓhibebit ea q̃ ꝓter eiꝰ
ꝟtutẽ tẽtanꝛ circa eã ꝛ circa ip
ſam forſan ꝑſonarũ firmatio=
nem:et preuaricari eã nitenti=
bus per multa interminata re
frenauit a talibꝰ eos ꝑſumptio
nibus/ ꝛ ꝓprijs tempus nõ ſi=
nit fieri penis. vt enim iniqui=
tatem ſimul ꝛ iniuſticiam per
omnia expellamus:propterea
ꝑſentẽ poſuimꝰ legẽ vndiqꝫ eã
et per eã alias cautas et incir
cũuenĩẽdas cuſtodiẽtes reipu
blice leges ſm q̃sʰ et nos ipſi
imperiũ deo dante ſuſcepimꝰ
cuſtodire/ noſtrãqꝫ rẽpublicã

ab his legibus muniri ſemper
optamꝰ ¶ Que igiꝛ placuerit
nobis ꝛ ꝑ hãc ſacrã declarata
ſunt legem tua celſitudo ſerua
re quidem ſtudeat. omnibꝰ au=
tem palam quidẽ faciat ꝓpo=
nens eam quidẽ in hac feliciſ=
ſima ciuitate: preceptis autẽ
ſolẽnibꝰ vtẽs ad ꝓuinciarum
preſides: vt oẽs hoies ſciant:
et per eam quã ſuper eos ha=
bemus prouidentiam.

¶ Ut cũ de appellatõe cogno
ſcit ſm illas leges debeat iudi
cari q̃ tpe late ſñie obtinebant
nõ ſm eas q̃ poſteaⁱ promulga
te ſunt: ꝛ de alijs capitulisᵏ.

Idem au.theodoro.ꝑ.preto.

¶ In cã appellationis dꝫ fer
ri ſentẽtia ſm legeꝫ q̃ vigebat
tpe ſententie prime: nõ ſm eã
q̃ poſt latã ſñiam nouiter ema
nauerit/etiã ſi in lege nouiter
emanata dictũ fuerit ꝙ ꝓtra=
haꝛ ad preterita. h.d. Ang.

Peruenit ad
ſcientiã nr̃e
ſerenitatꝫ ꝙ
cũ inter eu=
ſtachiũ virũ
reuerẽdiſſi=
mũ tholone
ciuitatis epm:et philiſtũ dyaco
nũ ecclie celiniſſene fuiſſet cã
cõmota/proceſſit a rectore ꝓ=
uincie diffinitiua ſentẽtia con
tra quã appellatio ẽ porrecta
Iudices igiꝛ apđ quos appel
latio vẽtilabaꝛ dubitantes ad
noſtrã clementiã retulerũt:an
ſm leges q̃ obtinebãt quando
proceſſit diffinitiua ſententia:
an ſm tenorẽ illiꝰ legis q̃ poſt
diffinitiuã ſententiam a nobis
promulgata eſt eandem cau=
ſam examinare deberẽt. Nos
itaqꝫ iuſtum eſſe proſperimꝰˡ
ſm leges que obtinebant tem
pore late ſententieᵐ ꝑdictam
appellationis cauſam exami=
nare ꝛ terminũ ſm ipſas accipere. ꝓuidimus au
tem et poſt hanc ſi quandocũqꝫ dubitatio talis
emerſerit eam ſimili ordine terminare. Ideoqꝫ

ſubſcriptione. Itẽ
citatio et ſimilia q̃
q̃ſi ꝓhemia ſunt ꝛ
pꝰ hoc dꝫ hec lex
ſcribi vt ſit ꝑs mo
numentorum ſiue
actorũ. tertio ſcri=
bitur confirmatio
perſonarum.ſcꝫ ſa
tiſdationis iudi=
cio ſiſti: ſed videꝛ
ꝙ ſtatim poſt pre=
dicta ꝓhemia de=
beat fieri perſona=
rum confirmatio.
vt.ſ.de exhi.§.ſan
cimus. et §. illud
vero: Reſpon. illa
ſm hanc intelligi=
tur.ſed hec hodie
non ſcribitur cum
ſatis certa ſit.
h ¶ Scdm quas.
nota imperatoreꝫ
ſuſcipere imperiũ
vt ſm legem iudi=
cet.ſic. C. de le.et
con.l.digna. ꝛ no.
ſ.eo.§.i. ibi. quod
enim in legum.ꝛc.

i ¶ Ut cum de ap
pellatione cogno=
ſcit ſm illas le.ꝛc.
Poſtea. ꝛ ſic ad ꝑ=
terita referanꝛ ne=
gocia. vt.ſ.eo.l.i.re
ſpon.i §.quod eſt
mirabile.Azo.
k ¶ Et de alijs ca
pitlis.ſcilicet que
ſunt quattuor.naꝫ
quinqꝫ principa=
les partes habet
hec conſtitutio li=
cet multa inciden=
teral's dicat vt di=
xi et ſum proſecu=
tus in ſumma hu
ius titu.

Perue
nit. ꝓ
ſperi=
mus.
circa
illã facti q̃ſtionem
m ¶ Sñie. hoc q̃ñ
poſt ſententiam.

a ¶ Relatiões. hoc qñ poſt relationẽ ante rñſionẽ que ex=pectanda nõ eſt vt hic. ⁊ .J. vt iudi. nõ expec. ſacras iuſſio=nes. §. fi. col. ix. ⁊ .C. de ap. iubemus. §. fi. ⁊ .ſ. de iudi. §. pe.
b ¶ Referentẽ. no. leges ad futura tm̃ tempora trahi. vt ⁊ .ſ. de nup. in fi. col. iiij. ⁊ .ſ. de reſti. ⁊ ea q̃ pa. §. hoc igit. ⁊ .J. de here. ab ite. §. fi. col. ix. ⁊ .ſ. vt fctẽ no. ꝯſti. col. v. ſ3 cuz dicat h nõ trahi ad pterita: ẽt ſi hoc di cat eſt .J. .C. ð vſur. l. pe. ⁊ .C. de legi. et ꝯſti. l. leges ⁊ cõſti=tutiões. ⁊ .ff. de le. ⁊ ſe. nõ ẽ nouũ. Sol. hoc ſpãle. vel dic trahitur ad pteri=ta. ſ. facta in q̃bus iudiciũ nõ ẽ ichoa tum. ſecus ſi ſit in choatũ vt hic.

Lex fu=tur tps reſpicit.

c ¶ Sed hoc pñti renũciare. v3 h re nunciatio pp alle=gatiões iuris ⁊ pp iſtrã. pp teſtes for te ne producãtur nõv3. vt .ſ. de teſti. §. ſed q2 vero mul ti. col. vij. ſ3 ſola ſci entia teſtificatorũ.
d ¶ Allegatiões. q̃ ⁊ in iure ⁊ i fctõ ⁊ in pbatõib9 acci pi pñt. vt .ff. de ri. nup. ſi q̃s tu. ⁊ .C. ſi ex fal. alleg. l. i. ⁊ ij. ⁊ .C. de duo. di. iudi. laudabile. §. quotiens.
e ¶ Proponat. iu dice interrogante an aliq̃d noui ad=dere velit. vt .C. de iudi. iudices. ⁊ hic ſumit aut. q̃ ẽ ibi.
f ¶ Dilatiõe. pri=ma vel vltima.
g ¶ Prebeat. im mo vr̃ q ſemel tã=tum vel ad pl9 bis vt .ff. de fer. l. vlti. J Sol. h nõ loquit ð dilatiõe que datur pñti ⁊ petenti ſ3 de quodaz ſpacio qð datur abſenti vt alleget. ⁊ eodẽ mo do opponi põt de eo qð eſt. ſ. de liti. §. oẽ3. vbi tria edi cta ⁊ p quoꝝ dies xxx. dãtur. Uel dic ſpãle hic qñ p alle=gationes petitur. vt ar. ff. qui ex cau. l. ait ptor. §. fi. ⁊ l. i.
h ¶ Aliud quoq3 pterire. al's pterite. pteritio ad lineã fe mineam. exheredatio ad maſculinaz. ſic inſti. de exhe. li. §. mater. ⁊ qð ſubijcit nec ſi p quãlibet dona. ⁊c. no. q opz iu re inſti. aliquid filio relinqui. nec ſufficit iure legati. ⁊ ſic corriguntur h iura antiqua. ff. de inof fi. teſta. papinia=nus. §. ſi quis mor tis. contra inſti. de inoffi. teſta. §. pe. cõtra. ſ. de mona. §. ſi vero filios. cõ tra. ⁊ .ſ. de trien. et ſe. §. i. contra. ⁊ ſi q̃ ſunt ſimilia quib9 dicitur q ſufficit quoquo relicti ti. reliquere. ſic ergo in minimo facta I ſtitutio excludit q̃=relam. vt .J. e. §. ce=terum. ⁊ agitur ad ſupplementum. vt .C. de inoffi. teſta. l. omnimodo. ⁊ l. ſancimus. ⁊ de rei vxo. ac. §. videam9 Uel dic q predicta iura loquantur qñ non faciebat teſtm̃ ſed codicillos. hic quando ſolẽniter teſtãbatur. vñ iure inſti. ſibi vt alijs ð bet relinquere. ter=tij dicunt hanc in=telligi ſm illas. ⁊ legunt ſic litteraz iſtam. nec pro non ⁊ dic ſi id eſt quã=uis per quãlibet dona. vel legati vel fideicommiſſi vel alio quocũq3 mo=do dedit debitam portionem: ⁊ aſſu=me non licet exhe redare dico niſi for=ſan ⁊c. Prima ve=rior videtur vt cor rigantur.

Inſtõis iuſ filio aliq̃d relinq̃ d3.

i ¶ Nominatim. hic pbat ſm .M. q hodie querela ceſ=ſet niſi iter fratres turpib9 perſonis I ſtitutis. vt inſtitu. de inoffi. teſta. §. i. hoc modo pater te netur cauſam ex=primere vt hic. et heres probare. vt .C. de inoffi. teſta. omnimõ. ſillogiza

ſancimus ſi quãdo de aliqua cã pceſſerit diffinitiua ſñia: ⁊ puocatio fuerit ſubſecuta/ap=pellationis examinatores ſm leges q̃ tpe diffinitiue ſñie ob tinebãt terminũ dare negocio hoc eodẽ videlicet obſeruãdo ⁊ in retractandis ampliſſime ptoriane ſentẽtijs ⁊ i ſuggeſtio nibus iudicum: qñ vtreq3 par tes oib9 allegatõib9 ſuis renun ciauerit/ ⁊ iudices p ſuas rela=tiões[a] q̃d diſponi debeat inter rogauerint. In oibus enim p=dictis caſibus illas leges[a] a co gnitoribus ſeruari decernim9 que tpe ſñie aut certe relatõis obtinebant. tãetſi contigerit poſtea legem promulgari no=ui aliquid diſponentẽ/ ⁊ teno=rem ſuum ad preterita quoq3 negocia referentem[b].

¶ Poſtq̃3 vna pars renuncia uerit allegationibus: alia cogi debet infra. xxx. dies pponere quicquid velit. ⁊ ſi hoc non fe cerit ad oẽm eius maliciã ſup=andaz duo menſes dari debẽt quibus elapſis iudex deb3 fer re ſententiam legibus conſo=nantem. hoc dicit. Ang.

¶ Sed hoc pñti addim9 ſan=ctioni vt q2 iter litigatores ali quando contingit vnam qui=dem partẽ ſuis allegationib9 renunciare[c]: aliã vo ſcientẽ ſe malas cauſas habere poſt co=gnitionalia certamina ⁊ dila=tiones quas pbationum cã le ges cõcedunt: nolle cõfiteri al legationes[d] ſibi ſufficere ne ci to cauſe qualitas agnoſcatur. Jubemus vt qñ vna pars alle gatiõibus renunciauerit: alia vo ps dixerit ſe habere aliq̃d qð pponat[e] iudex negocij mo dis omnib9 eã partez que vtit dilatõe[f] cõpellat itra. xxx. dies poſtq̃3 altera pars renunciaue rit quicq̃d velit ſine aliq̃ inter=miſſiõe pponere: qð ſi nõ fece rit: tũc ad ei9 maliciã cõuincẽ=dã alius vnius mẽſis idulgeat a iudice. ¶ Si vo ⁊ ſic diſtu=lerit: alterius vnius ei dilatio prebeat[g]. ita vt ſi vſq3 ad pdi=ctos tres mẽſes (quos litigato rib9 ptrahent h9 cõceſſimus) ſuas nõ pposuerit allegatões: tũc cognitor cauſe nõ ampli9 expectans modis oibus pfe=rat ſñiam legibus conſonan=tem: vel ſi voluerit referat: ne litigatoribus male certantib9 liceat cauſarum exitum vltra protrahere.

¶ Parenti nõ licet liberos p=terire vel exheredare/ ẽt ſi legi timã eis reliq̃rit portionẽ. niſi iure inſtõnis eis reliq̃rit. vl' ni ſi igrati pbent expſſe igratitu dine in teſtõ apparente: q̃ cau ſe ingratitudinis hic p ordinẽ numerantur. h. d. Bar.

¶ Aliud quoq3 capitulũ pñti legi addenduz eſſe pſperim9. Sancimus igit nõ licere peni tus pñi vel matri/ auo vel auie/ pauo vel pauie ſuũ filiũ vel fi=liã vel ceteros liberos pterire[h] aut exheredes in ſuo facere te ſtamẽto. nec ſi per quãlibet do nationẽ vel legatũ vel fideicõ=miſſum vel alium quẽcũq3 mo dum eis dederit legibus debi tam portionẽ. niſi forſan pba=buntur ingrati ⁊ ipas nomina tim[i] ingratitudinis cauſas pa=rentes ſuo inſeruerint teſtamẽ to. Sed quia cauſas ex quib9 ingrati liberi debeant iudica=ri i diuerſis legibus diſperſas ⁊ nõ aperte declaratas inueni mus: quarũ aliq̃ nec digne no=bis ad ingratitudinẽ viſe ſunt alique vero cum eſſent digne ptermiſſe ſunt. Ideo neceſſa=rium eſſe perſpeximus eas no

minatiʒ preſenti legẽ compre hendere: vt preter ipſas nulli liceat ex alia lege ingratitudinis cauſas opponere: niſi que in huius conſtitutiõis ſerie cõtinentur. ¶ Cauſas aũt iuſtas ingratitudinis has eẽ decernim[a]. Si quis parentibus ſuis manus intulerit[b]. ſi grauem[c] ꝛ ĩhoneſtam iniuriã eis ingeſſerit: ſi eos in criminalibus[d] cauſis accuſauerit / que non ſunt aduerſus principem ſiue rempublicam. ſi cũ maleficis[e] hominibus vt maleficus verſatur. Uel vite[f] parentum ſuorum per venenum aut alio modo inſidiari temptauerit. ſi nouerce ſue[g] aut concubine patris filius ſeſe immiſcuerit. ſi delator[h] contra parentes filius extiterit: ꝛ per ſuam delationem grauia eos diſpendia fecerit ſuſtinere. ſi quemlibet[i] de predictis parẽtibus incluſum eſſe contigerit: ꝛ liberi qui poſſunt ab inteſtato ad eius ſucceſſionem venire[k] petiti ab eo vel vnus ex his in ſua eum noluerit fideiuſſione ſuſcipere: vel pro pſona vel debito inquantũ eſſe qui petitur probatur idone[9]. hoc tamen qđ de fideiuſſione cenſuimus ad maſculos tantummodo liberos volumus pertinere. Si conuict[l] fuerit aliquis liberorum ex eo quia prohibuerit parentes ſuos condere teſtamentum: vt ſiquidem poſtea facere potuerit teſtamentum ſit eis pro tali cauſa filiuʒ exheredandi licentia[m]. Si autem in ipſa prohibitione ſine teſtamento aliquis ex parentibus deceſſerit ꝛ alij ſiue qui ab inteſtato ad hereditatem defuncti aut cuʒ ipſo filio[n] qui teſtamentuʒ fieri prohibuit aut poſt illum vocãtur: ſiue ſint illi quos heredes aut legatarios habere volebat. vel qui leſionem aliquã ex prohibitiõe teſtamenti ſuſtinuerũt hoc ipſuʒ approbauerit. ſm alias leges[o] ſup hoc poſitas talia negocia terminentur. Si preter voluntatẽ[p] parentum inter arenarios vel mimos ſeſe filius ſociauerit: ꝛ in hac profeſſione permanſerit: niſi forſitan etiam parentes eiuſdem profeſſionis[q] fuerint. Si alicui[r] ex predictꝫ parentibus volenti ſue filie vel nepti maritum dare ꝛ dotem ſm vires ſubſtantie ſue p ea preſtare illa non conſenſerit: ſed luxurioſam degere vitam elegerit. Si vero vſq ad xxv.[s] annorum etatem peruenerit filia / ꝛ parentes diſtulerint eam marito copulare: et forſitan ex hoc contigerit in ſuum corpus eã peccare: aut ſine conſenſu parentum marito ſe libero tamen coniungere: hoc ad ingratitudinem filie nolumus imputari: quia non ſua culpa ſed parentum id commiſiſſe cognoſcitur.

¶ Filij furioſi ſi curam eius neglexerunt a patre ſane mentis effecto exheredari poſſũt extraneus vero q̃ denũciatõe in ſcriptis f. etiã filijs q̈ cur. ʒ

ergo ſic. aut pr̃ fecit teſtm̃ aut nõ: ſi nõ succedit fili⁹ ab inteſtato. vt. ĩ. de her. ab ĩte. §. i. ꝛ ceſſat q̃rela. ſi vero fecit: aut inſeruit cãm aut nõ. ſi nõ: ipõ iure nõ valet vt hic. ſi ṽo inſeruit: aut eã ꝓbat heres. ꝛ tũc repellit̃ fili⁹ et nichil hʒ. vt. ſ. de ĩmẽ. do. in fi. ꝛ ſic ceſſat q̃rela. aut nõ ꝓbat: ꝛ tũc teſtm̃ ꝓ nõ valido eſt ꝛ ab inteſtato ſuccedet. vt ĩ. §. ſiue igit̃. ꝛ ſic ceſſat ſp̃ q̃rela quare. M. poſuit vnũ ʒ aut. in. C. de inof. teſta. ꝛ inſti. e. dicẽtẽ hodie ceſſat q̃rela ꝛc. ꝛ ſic oẽs ti. de inof. teſta. ſunt correcti. Sʒ dic p̃dicta ṽa niſi ĩ vltio caſu nã ſi inſeruit cãm ꝛ heres nõ probat tũc quo iur̃ admittitur fili⁹ niſi p q̃relã: ꝛ ſic ceſſãt p̃dicta. Itẽ nõ q̈ pla. dicit hãc aut. ſuperfluã. p. l. inſti. de exhere. li. §. nr̃a. ſʒ eſt falſuʒ: q: ibi nõ dicit de cauſa inſerẽda. ſed hic dicit. Accur.

a ¶ Has eẽ decernim⁹. ꝛ ſũt. xiiij. vt ſeq̃tur vſq ad. §. illũ generalẽ autem ꝛc. ecõtra q̈bus pr̃ a filio exhẽdatur ſunt. vij. vt. ĩ. eo. §. et ſiq̈dẽ. vſq ad. §. ſi talis. at ille q̈b⁹ frat̃ exheredat fratrẽ etiã turpi pſõa inſtituta ſunt tres vt. ſ. ꝺ nup. col. iiij. §. igratitudinis. ſed ſi nõ turpi: tũc ſẽp ceſſat q̃rela. vt C. de inof. teſta. l. fratres. ꝛ inſti. ꝺ inoffi. teſta. §. i.

b ¶ Si q̈s parẽtibus. intulerit. hec eſt prima.

c ¶ Si grauẽ. hec eſt ſecunda.

d ¶ In criminalibus. hec eſt tertia. Accur.

e ¶ Si cũ maleficio. hec quarta. Accur.

f ¶ Uel vite. hec quinta.

g ¶ Si nouerce ſue. hec eſt ſexta.

h ¶ Si delator. hec ſeptima.

i ¶ Si quẽlibet. hec eſt octaua. Accur.

k ¶ Uenire. nam femine impediuntur fideiubere per velleyanum. vt. ff. ad velleya. l. i. et. ij.

l ¶ Si conuictus. hec nona. Accur.

m ¶ Licentia. ſic et ecõtra. vt. ĩ. e. §. et qđ de ea.

n ¶ Filio, quia ſunt fratres eius qui non prohibuerunt. Accur.

o ¶ Leges. que dicunt vt prohibenti actiones omnes debeant denegari. ꝛ fiſco ſua portio deferat̃. vt. ĩ. ſi q̈s ali. teſta. pro. l. i. ĩ pn̄. ꝛ. C. ſi q̈s ali. teſta. pro. l. ij. alijs ṽo q̈b⁹ aliq̈d ſit relictũ nõ nocet q̃mi n⁹ pcipiãt ſiue ſingl'ariter. vt. ff. ſi q̈s ali. teſt. ꝓhi. l. i. §. ſʒ ſi legatũ. ſiue vniuerſaliter. vt. ff. ad trebe. l. iij. §. fi. ꝛ. ff. ſi q̈s ali. teſt. pro. l. ij. §. fi. nã vnius factũ alij nõ nocet ẽt factuʒ fratri. vt. ff. ſi quis vni⁹ alij ali. teſ. ꝓ. l. ſi q̈s do nõ nocet lo. §. i. hodie autẽ qđ plus eſt in duplum tenetur qui prohibuit. vt. ĩ. vt nulli iud. §. ſʒ hoc peruenit. et ſic no. teneri impedientẽ. ꝛ ad hoc facit. ff de eo per quem fa. erit. l. ex hoc. et de cõ. cauſa da. l. iij. §. fi. in fine. et de lega. ij. l. luci⁹. §. ſempronia.

p ¶ Preter voluntatem. hec decima eſt cauſa.

q ¶ Profeſſiõis. nam nil iudeus iudeo / nil cathilina cethego. et nil doloſius doloſo. vt. ff. ꝺ dolo. ſi duo. ꝛ. C. de here. l. quoniã. et. C. de inoffi. teſta. l. in arenam. Accur.

r ¶ Si alicui. hec eſt vndecima. ꝛ facit. C. de inoffi. teſta. filiam.

ſ ¶ Uſq ad. xxv. ergo econtra ſi fuerit minor et peccat in ſuum corpus iuſta eſt exheredationis cauſa. vel etiaʒ maior ſi copulet ſe ſeruo. ar. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. l. i. ibi: huius rei ꝛc. et. ĩ. proxi. §. ibi libero ꝛc. Accur.

dõ patre habeant furioſo ꝛ eis negligentibus curam ꝛ diligẽtiam furioſo exhibuit ad ſucceſſionem eius admittitur teſtamento quo ad ſucceſſionẽ euacuato: quo ad alia cuncta capitula in ſua firmitate manẽte. hoc dicit Bar.

¶ Si quis de predictis[a] parentibus furioſus fuerit ꝛ eius liberi vel quidam ex his: aut liberis eis nõ exiſtentibus alij eius cognati qui ab inteſtato ad eius hereditatez vocantur obſequium ei ꝛ curã competẽtem nõ prebuerint: ſiquidem a tali ſanus fuerit infirmitate: erit ei poteſtas vtrum velit negligentẽ filium vel filios aut cognatos ingratum vel ingratos in ſuo ſcribere teſtamẽto[b] Si aũt aliquo furoris morbo eum detentũ extraneus aliqs viderit ſuis neglectuz liberis vel cognatꝫ: aut alijs ab eo ſcriptis[c] heredibus: ꝛ ꝑ miſericordia voluerit eum ꝓcurare: damus ei licentiam atteſtationẽ eis qui ab iteſtato vel ex teſtamento iã facto ad furioſi hereditatez vocanẗ ſcriptis dirigere vt eum procurare feſtinent. ¶ Si aũt poſt hmõi atteſtationez neglexerint: ꝛ extraneꝰ in ſua domo furioſũ ſuſceptũ ſumptibus ꝓprijs vſqꝫ ad finẽ vite ipſius ꝓcuraſſe monſtratus fuerit/ cuz qui obſequium ac diligentiam furioſo exhibuit (licet extraneus) ad eiꝰ ſucceſſionem peruenire decernimus/ euacuata inſtitutiõe eorum vtpote indignorum/ qui furioſo (ſicut diximus) curam prebere neglexerint[d]: ita tamẽ vt cetera teſtamenti capitula i ſua maneant firmitate.

¶ Succeſſio teſtatoris qui a ſuis redimi negligitur applicatur eccleſie expendenda ꝓ redemptione captiuorum: parcitur tamẽ minori .xxv. annis cui etiã permiſſum eſt res captiui ꝓ eius redemptiõe vendere: qui cogitur habere ratũ. hoc dicit Bal.

¶ Si vnũ de ꝑdictis[e] parentibus in captiuitate detineri cõtigerit/ ꝛ eiꝰ liberi ſiue omnes ſiue vnus nõ feſtinauerint euz redimere: ſiquidẽ valuerit calamitatẽ captiuitatis euadere in eius ſit ꝑtãte vtrũ hanc cauſaz ingratitudinis teſtõ ſuo velit aſcribere[f]. Si aũt per liberorũ negligentiam vel cõtemptum nõ fuerit liberatus/ ꝛ in captiuitate deceſſerit/ illos ad ſucceſſionẽ eius venire nõ patimur: qꝛ nõ feſtinauerũt eius redemptionẽ citius ꝓcurare: ſed oĩbus liberis in hoc negligentibꝰ res vniuerſas ab eodẽ relictas eccleſie ciuitatis ex q̃ oriẗ applicari/ inuentario ſcꝫ ſub publica atteſtatiõe celebrando: ne qd̃ ex eiꝰ facultatibꝰ pereat: ita vt qcq̇d exinde ad eccleſiã ꝑuenerit captiuorũ redemptiõi ꝓficiat[g]. ¶ Sꝫ hec quidẽ quantũ ad ꝑſonas dicta ſunt qs exheredare nõ lꝫ: niſi ingratitudinis cauſas vbiqꝫ approbare cõtigerit. Occaſionẽ aũt a nobis ad generalẽ legẽ ꝓmulgandã hec pñs cã noſciẗ obtuliſſe. Sꝫ vniuerſaliter iubemꝰ vt ſi ille q̇ i captiuitate detentꝰ fuerit liberos nõ habuerit: ꝛ alijs q̇ ad eius hereditatẽ vocati ſunt eũ redimere non feſtinãtibꝰ in captiuitate defunctꝰ fuerit: nullus ex his q̇ neglexerit[h] ad hereditatẽ eiꝰ ꝑueniat: lꝫ ante captiuitatẽ teſtm̃ forſitan ab eo fuiſſet conſcriptũ/ i quo memoratas ꝑſonas ſcripſit heredes. ſꝫ hac quoqꝫ inſtõne heredũ ifirmata/ ꝛ ceteris teſti capitulis i ſuo robore ꝑmanentibꝰ/ ſubſtantie taliũ ꝑſonarũ ſimili mõ eccleſijs ciuitatũ ex qbꝰ orti ſũt applicenẗ: ꝛ nullis alijs cauſis q̃ꝫ in captiuorũ redẽptionibꝰ expendanẗ. vt vñ illi a ſuis nõ ſunt redẽpti: aliorũ redemptio ꝓcureẗ. ꝛ ipſoruz quoqꝫ aĩe ex hac cã pijſſima ſubleuenẗ. Hoc eodẽ obſeruãdo ꝛ ſi aliã extraneã ꝑſonam ante captiuitatẽ ſcripſit heredem: ꝛ illa ſciens ſe ab eo heredem ſcriptam eum redimere a captiuitate neglexerit. Hanc aũt penaz contra illos valere iubemus/ qui octauum ꝛ decimum ſue etatis annũ compleuerint. In hmõi vero cauſis quãdo ꝓ captiuorũ redemptione neceſſariũ fuerit dare pecũias/ ſi qs ꝓprias pecũias nõ hũerit lĩa erit ei ſi mĩorate ſit etatꝫ mutuãdi pecũias/ ꝛ res mobiles vel imobiles ſupponẽdi[i]/ ſiue ꝓprie ipſiꝰ ſint/ ſiue illiꝰ q̇ in captiuitate detineẗ: qm̃ in ꝑdictis oĩbus q̃ ꝓ captiuorũ redẽptione

a ¶ Si qs de ꝑdictis. hec ẽ .xij. hec eadẽ ſeruanẗ in filijs. vt. ĩ. e. §. et he quidẽ. ibi: ſi ſimul vel vno ex his.

b ¶ Teſtõ. nã poteſt eũ inſtituere ꝛ exheredare ꝛ ꝓpẗ hoc §. iſte hic ponitur. ſi aũt nil dixerit de eo hoc dices ĩ. e. in fi. huius §.

c ¶ Scriptis. no. atteſtationẽ in ſcriptis dirigẽdã. vt. ſ. de tẽpo. non ſo. pe. §. cõteſtatões. col. vij. Itẽ no. de vi et auctoritate denũciatiõis. vt hic. ꝛ. ĩ. ꝓxi. §. et. C. de rei vẽ. l. ſi fundũ. Itẽ no. q̄ delicto heredis lꝫ nec ciuitatẽ nec libertatem amiſerit amittiẗ hereditas. vt. ĩ. ꝓxi. §. Itẽ nõ q̄ auffertur ab indigno: et nõ applicatur fiſco ſed benefactori. Itez nõ q̄ ex bñfacto extraneus fit heres. Itẽ nota q̄ legata valent/ lꝫ teſtamẽtuz non valeat. quod plenius dices. ĩ. ꝓxi. §.

Atteſtatiões in ſcriptis fieri dbẽt.

Teſtamẽto infirmo valẽt tñ legata.

d ¶ Neglexerint. quid ſi non faciat teſtamentũ nec aliquis extraneꝰ euz procurauerit. Rñ. filij vel agnati ſũt heredes: ſed poteſt eis auferri hereditas. vt. ff. de his quibus vt indig. l. iij. Uel dic in hoc caſu ſicut in ſeq̄nti q̄ eis denegetur hereditas ex ſuo delicto. vt in prox. §. Accur.

e ¶ Si vnum de predictis. hec eſt tertiadecima

f ¶ Aſcribere. q. d. ſi vellet eum nichilominus inſtituere poſſet: et ſic non compellitur. Accur.

g ¶ Proficiat. ꝛ ſic fit inuentariũ quãdo captiui directe inſtituuntur. vt. C. de epiſ. et cle. l. nulli. accur.

h ¶ Neglexerit. ſic et ſi eum egrũ non curauit. vt. ff. de his quibus vt indig. l. iij.

i ¶ Supponẽdi. no. minorem .xxv. annorum poſſe alienare et obligare quod eſt ſpeciale. ꝯtra. C. de his qui ve. eta. l. pe. et facit. ff. eo. l. ſi pupillorum §. fina. Accur.

Alienatio minori .xxv. an. cõceditur.

datã vel expẽſa ꝓbabũt: ꝯtra ctus hmõi tãq̃ a pſona ſue po teſtatis ⁊ legitime etatꝫ factos ita firmos eẽ decernim⁹: nullo eis q̃ cũ hmõi pſonis i memo ratis cauſis quo p̃dictũ eſt mo do cõtraxerũt p̃iudicio gene rãdo: neceſſitatẽ ſcꝫ hñte eo q̃ ex captiuitate redierit tales cõ tractus ratos habere: ⁊ eis tã q̃ſ[a] ſuis debitis[b] obligari.

¶ Catholico non ſuccedũt fi lij nec ꝓpinqui heretici: ſed ec cleſia ei ſuccedit ſi clericus ſit: ⁊ laico fiſcus. h. d.

¶ Si q̃s[c] de predictis parẽti bus orthodoxus cõſtitut⁹ ſen ſerit ſuũ filiũ vel liberos nõ eẽ catholice fidei: nec in ſacroſan cta eccleſia cõicare in q̃ oẽs beatiſſimi patriarche vna con ſpiratione[d] et cõcordia fidẽ re ctiſſimã predicãt: ⁊ ſanctas q̃t tuor ſynodos nicenã/ ꝯſtãtino politanam/ epheſinã primã/ ⁊ calcedonẽſem amplecti ſeu re citare noſcunt: liniam habeant ꝓ hac maxie cã ingratos[e] eos et exheredes in ſuo ſcribere te ſtamẽto/ ⁊ hoc q̃dẽ ꝓ ingrati tudinis cã decreuim⁹. ¶ Ge neralẽ aũt ꝓuidẽtiã liberis ca tholicis deferẽtes iubem⁹ ſal uis legib⁹ q̃ iã de alijs hereti cis ſunt ꝓlate et circa neſtoria nos ⁊ aceſalos hec obſuari. vt ſi q̃n parẽtes inuẽti fuerint ſi ue iudaico neſtorij furori dedi ti/ ſiue aceſalorum amplecten tes inſaniã. ⁊ iõ ab eccleſie ca tholice cõione ſeparati: non li ceat eis alios heredes ſibi in ſtituere niſi liberos orthodo xos et eccleſie catholice cõicã tes/ vel liberis nõ exiſtẽtibus agnatos vel cognatos qui. ſ. catholici ſint. Q; ſi forte ex fi lijs alij q̃dẽ ſunt orthodoxi ⁊ eccl̃ie catholice cõicantes: alij ꝟo ab ea ſepati: oẽm parẽtum ſubſtãtiam ad filios tñ catho licos peruenire ſancim⁹: licet vltimas voluntates hmõi pſo ne fecerint contra tenorem hu ius noſtre conſtitutiõis aliq̃d diſponẽtes. ¶ Siꝟo poſthac fratres ab eccl̃a ſeparati ad eã cõuerſi fuerint: pars eis cõpe tens in ſtatu quo inuẽta fuerit tpe quo redditur eis p̃beatur: vt nullam de fructibus aut gu bernatione medij tpis inquie tudinem vł moleſtiã catholici patiant qui ante p̃dictas[f] de tinebãt. q̃m vero hmõi rerum q̃s ex fratrũ pte nõ cõicãtium catholici poſſidebãt ſicut alie nationẽ vetam⁹[g]: ita p̃teritorũ tpm fruct⁹ aut gubernationeꝫ nullaten⁹ ab his q̃b⁹ detẽte ſũt exigi vł retractari pmittimus Si aũt vſq̃ ad finẽ vite ſue in eodẽ errore nõ cõicãtes pmã ſerint: tunc catholicos fratres vel herẽdes ipoꝝ pleniſſimo iu re dñij eaſdẽ res poſſidere de cernim⁹[h]. q̃ ſi filij q̃dẽ oẽs ꝑ uerſi ⁊ ab eccl̃e catholice cõio ne alieni iuenti fuerit: alij autẽ ꝓpiqui agnati vel cognati re ligionẽ catholicam colẽtes/ et cõicatores eẽ fuerit approba ti: eos liberis hereticis añpo ni ⁊ eoꝝ hereditati ſuccedere. ¶ Siꝟo liberi ⁊ ꝓpiqui agna ti vel cognati ab orthodoxe re ligionis cõione ſunt extranei: tũc ſi q̃dẽ ſcema[i] clericoꝝ parẽ tes eorũ habuerit: ad eccl̃iam ciuitatꝫ vbi domiciliũ hẽbãt[k] res eoꝝ volum⁹ ꝑti nere. ita vt ſi eccl̃iaſtici itra annale[l] ſpaciũ hmõi pſonarũ vẽdicare res neglexerit: earũ dñium no ſtri fiſci iurib⁹ vẽdicet. Si aũt laici ſunt[m] ſine ali qua diſtictõe ſubſtãtias eoꝝ ad res priuatas no ſtras ſilr ꝑuenire ſancim⁹. q̃ obtinere decernim⁹ etiã ſi teſtõ non facto tales perſone deceſſerint. Omnibus que cõtra ceteros hereticos in alijs conſtitutionibus diſpoſita ſunt/ ⁊ cõtra neſtoria nos/ et aceſalos/ et alios omnes qui catholice ec cleſie in qua predicte quattuor ſynodi ⁊ patriar che recitãtur non cõmunicantur et ſucceſſiões eorum ſimiliter obſeruandis. Si enim[n] pro cau ſis corporalibus cogitamus: quanto magis pro animarum ſalute prouidẽtia eſt noſtre ſollicitu dinis adhibenda.

¶ Teſtamẽta parẽtũ vel liberoꝝ liberis vel pa rentib⁹ exheredatis vel p̃teritis legitima cã iſer ta ⁊ ꝓbata valẽt. cã nõ inſerta vel inſerta ⁊ non

a ¶ Et eis tanq̃s. ſcꝫ cõtractib⁹. Al.
b ¶ Debitis. ex hac aut. v. notant mirabilia. p̃mũ ẽ. licet teſtamẽtũ nõ valeat: legata ta men valent q̃d eſt cõtra regulã. C. de fideicõ. l. eã quam. Scdm ẽ q̃d auferẽ ab indig. nõ appli cat fiſco: al's con tra videt. ff. de his qui. vt indi. clau dius. et. l. mulierẽ. ⁊ de leg. iij. ſi ſpoꝛ. ⁊. C. d his q. vt in dig. h̃ſditas. Ter tiũ q̃ nõ dñs rẽ ca ptiui alienat ſua auctoritate. Quar tũ: q̃ minoꝛ. xxiiij. annis nõ patit hu ius. l. penam cum al's etiam impu beres et capaces doli non iuuantur vt. ff. d regu. iu. pu pillus. et inſti. de ob. que ex de. naſ. §. fina. Quintum: q̃ minores in alie natione tali nõ re ſtituunt. al's cõtra vt. C. de in inte. re. mi. l. iij. et. iiij.
c ¶ Si q̃s. hec eſt quartadecia et vl tima.

Cõſpi ratio q̃n q̃ in bo nã pte ſonat.

d ¶ Conſpiratio ne. no. ꝯſpiratio in bona parte.
e ¶ Ingratos. neq̃ ab inteſtato ſuccedunt. vt. j. ꝓ xi. §. ⁊. j. de here. q̃ ab iteſta. §. fi. co. ix. Accurſius.
f ¶ Predictas. ſ. res. et hoc in odiũ hereticorũ fratrũ ſic et al's in fauorẽ ceſſat redditio ra tionũ. vt. C. de epi ſco. et cle. orphano trophos. ⁊. j. de ec. ti. §. penul.
g ¶ Uetamus. ſic ff. de iure do. ſi is et. l. fi.
h ¶ Decernim⁹. ſed nunq̃d filij lo co patris ſui ſi ſũt orthodoxi vocabũ tur? R̃n. ſic. vt iſti. de here. q̃ ab inte ſta. §. cum filius.
i ¶ Si q̃dẽ ſcema. .i. clerici ſunt pa rentes.
k ¶ Habebãt. iſti mortui.
l ¶ Intra annale. nota ergo q̃ pſcri ptio q̃ al's eſt. xxx. an. vt in heredita tis petitiõe. vt. C. de here. pe. l. here ditatis. erit hoc ra ſu eccleſie annalis ſic et al's ꝓut. j. de ſan. epi. §. antepe. colla. ix. et ſunt hec ſpecialia. al's con tra. j. de eccle. ti. §. pro temporalib⁹. ⁊ poteſt hec eẽ ra tio q̃liſqualis. q̃ eſt in acquirendis vt ar. C. de acqui. poſ. l. fi.
m ¶ Laici ſunt. ſ. parẽtes qui habẽt filios et agnatos hereticos.
n ¶ Si enim. not. aiam corpori pre ferendã ⁊ alijs re bus. ſic et. C. de ſa croſan. ec. l. ſanci mus. in fine.

Alma corpori p̃ferẽda eſt.

probata nullũ liberis vel parẽ
tibus exheredatis vel p̄teritis
p̄iudiciũ generat teſtō vacua=
to ⁊ ab inteſtato eis ſucceſſio
ne delata: in alijs capl'is teſtō
firmitatẽ obtinente. itẽ cãe ex
q̄bus aſcẽdẽtes a deſcẽdenti=
bus exheredari pñt hic ſpāliẽ
enumerantur. h. d. B.

¶ Siue igiẽ oẽs memoratas i
gratitudis cãs/ſiue certas ex
his/ſiue vnã[a] quālibet parẽtes
in teſtō ſuo iſeruerit/et ſcripti
hr̄des noiatã vel noiatas cãs
vel vnã ex his verã eẽ mõſtra
uerit[b] teſtm̄ ſuã hr̄e[c] firmitatẽ
decernim⁹. ſinautẽ hec obſer=
uata nõ fuerit nullũ[d] exhereda
tis liberis preiudiciũ gñari: ſʒ
quãtũ ad inſtitutionẽ heredũ
ꝑtinet teſtō euacuato ad p̄tũ
hereditatẽ liberos tanq̄ ab in
teſtato ex equa ꝑte peruenire/
ne liberi falſis accuſatiōibus
cõdẽnenẽ: vel aliquã circũſcri
ptionẽ i parẽtũ ſubſtãtijs pa=
tianẽ. ¶ Si vero cõtigerit in
q̄buſdã talib⁹ teſtis q̄dã lega
ta vel fideicõmiſſa aut liberta
tes aut tutorũ donatiões reli
qui/vel q̄libet alia capl'a cõceſ
ſa legib⁹ noiari: ea oia iubem⁹
adipleri ⁊ dari illis q̄b⁹ fuerit
derelicta: ⁊ tāq̄ i hoc nõ reſci
ſũ obtineat teſtm̄[e]: ⁊ hec q̄dẽ
de parẽtum ordiauim⁹ teſtis[f].
Juſtũ aũt ꝑſpexim⁹ ⁊ ecõtra
rio de liberoꝝ teſtis hec eadẽ
cũ aliqua diſtictiõe diſponere
¶ Sãcim⁹ itaq̄ nõ licere libe
ris parẽtes ſuos p̄terire: aut q̄
libet mõ reb⁹ ꝓprijs in q̄b⁹ ha
bent teſtandi liniam eos[g] oino
alienare[h]: niſi cauſas quas enu
merauim⁹ in ſuis teſtamentis
ſpāliter nominauerint. Has
autẽ eſſe decernim⁹ ſi parẽtes
ad interitum vite liberos ſuos
tradiderint[i]: citra cãm tamen
q̄ ad maieſtatem pertinere co
gnoſciẽ. Si venenis aut male
ficijs aut alio mõ parẽtes filio
rũ vite inſidiati ꝓbabunẽ. Si
pater nurui[k] ſue: aut cõcubine
filij ſui ſeſe imiſcuerit Si parẽ
tes filios ſuos teſtamẽtũ cõde
re ꝓhibuerint in reb⁹ in q̄bus
habent teſtandi liniam. oib⁹ vi
delicet i hmõi teſtõꝝ ꝓhibitio
ne ſuãdis q̄ in parentũ ꝑſonã
diſtixim⁹[l] Si ɔtigerit aut virũ
vxori ſue ad interitum aut alie
uationẽ mentis dare venenũ.
aut vxorẽ marito/vel alio mo=
do alterũ vite alteri⁹ inſidiari
tale quidem vtpote publicum
crimen conſtitutum ſm̄ leges
examinari ⁊ vindictam legiti=
mam ꝓmereri decreuimus[m].
liberis autem eſſe licentiam ni
chil in ſuis teſtamentis de fa=
cultatibus ſuis illi perſone re=
linquere[n]: que tale ſcelus noſci
tur cõmiſiſſe. Si liberʒ vel vno
ex his in furore conſtituto pa=
rentes eos curare neglexerint
omnia et hic obſeruari preci=
pimus que de parentibus fu=
rioſis ſuperius diſpoſuimus[o].
¶ His caſibus etiam cladem
captiuitatis adiungimus: in q̄
ſi liberos detineri/ ⁊ per parẽ=
tum contemptum vel negligẽ=
tiam non redẽptos ab hac lu=
ce tranſire contigerit/ nullate=
nus eorum parentes ad facul=
tates perueniãt liberorum de
quibus filij teſtari potuerant:
ſed omnia in hoc quoq̄ capi=
tulo ſeruentur: que et de parẽ=
tibus vel cognatis atq̄ agnatis ab inteſtato ad
talium perſonarum iura vocantur: aut de extra=
neis ſcriptis heredibus ſupra cenſuimus[p]. Si
quis de predictis liberis orthodoxus ɔſtitutus
ſenſerit ſuum parentem vel parentes non eſſe ca
tholice fidei: hec et in eorum perſona tenere que
ſupra de parentibus iuſſimus[q] ¶ Si tales igiẽ
cauſas vel certas aut vnã ex his liberi ſuis teſta
mentis inſcripſerint et ſcripti ab eiſdẽ heredes
aut omnes aut certas aut vnam ex his probaue
rint: teſtamentum in ſua firmitate[r] manere preci=
pimus. ¶ Si autem hec omnia nõ fuerint obſer
uata/ nullã vim huiuſmodi teſtamentũ q̄tũ ad
inſtitutionem heredum habere ſancimus: ſed re
ſciſſo teſtamento[ſ] eis qui ab inteſtato ad heredi
tatem defuncti vocãtur/ res eius defuncti dari
diſpoſuimus. legatis videlicet vel fideicõmiſſis
et libertatibus/et tutorum dationibus/ſeu alijs

a ¶ Siue vnã. no.
ſufficere vnã õ plu
ribus cauſis vt ſ.
e. i. eo. §. ſi tales. et
C. de reuo. do. l. fi.
ſed ar. contra. ff. de
tranſac. cũ hi. §. ſi
pretor. ſed ibi fue=
rat a iure expſſum
b ¶ Mõſtrauerit.
ꝑ cõſtantinũ ꝓbãt
filij ſe gratos. C. õ
inoffi. teſta. liberi.
que eſt cõtra. ſed ꝑ
iuſtinianũ corrigi
tur ⁊ ꝓbãt hr̄des
vt hic. et. C. de in=
offi. teſta. oimodo.
et ſic no. q ꝓpter
p̄ſumptionẽ etiaʒ
poſſidens ꝓbat vt
hic facit inſtitut⁹
heres. vt. C. de ꝓ=
ba. l. ſiue poſſideẽ
c ¶ habere. et ſic
etiã filius alimen=
ta nõ habebit im=
mo nichil vt hic. ⁊
C. de ſecun. nup. l.
fi. in prin. et. ß. de
here. et fal. §. exhe=
redatos. col. i. ⁊ ß.
de immen. do. i fi.
col. vij.
d ¶ Nullũ. ipo iu
re ſm̄. M. et Azo.
ſʒ ſm̄ Jo. et alios
dic per ſententiam
et ſic agẽ q̄rela. et
ſm̄ hoc dices eua
cuato. i. euacuan=
do per querelã. et
ſic tp̄s pro tempo
re. vt. ff. de lega. iij.
etiã. et. C. de infa.
l. ſi poſſidoniũ. ſed
primi proprie po=
nunt. ſ. ipſo iure ⁊
hoc plene dixi. ß.
e. §. aliud. Accur.
Scriptu=
ra ꝑ ꝑte
tenere
poteſt.
e ¶ Teſtamentũ.
no. ſcripturam ꝑ
parte tenere ⁊ pro
parte non vt hic. et
C. de tranſac. ſi ex
falſis iſtrumẽtis.
et. C. de la. li. tol. l.
i. §. fi. arg. contra.
ff. de mino. l. ex
cauſa.
f ¶ Teſtamẽtis.
nam et ſi parẽtib⁹
⁊c. ſic. ff. de inoffi.
teſta. l. naʒ ⁊ ſi. ad

hoc. C. de impu.
⁊ alijs ſub. l. ij. in
prin. ⁊. ff. de inoffi.
teſtamẽ. l. papinia
nus. §. ſed nec im=
puberis. et. C. ad
tertul. l. fi. in prin.
et. ff. de mili. teſt. ſi
a milite. §. fi. Ac.
g ¶ Eos. ſ. paren
tes.
h ¶ Alienare. a
bonis ſcilicet ex=
heredando.
i ¶ Tradiderint.
accuſando eos de
aliquo maleficio.
k ¶ Nurui ſue. id
eſt vxori filij.
l ¶ Diſtinxim⁹.
ß. eo. §. ſi ɔiunct⁹.
m ¶ Decreuim⁹.
ß. eo. §. i.
n ¶ Relinquere.
hec igratitudo eſt
per obliquũ.
o ¶ Diſpoſuim⁹.
ß. e. ti. §. ſi quis de
predictis.
p ¶ Cenſuimus.
ß. eo. §. ſi vnum.
q ¶ Juſſimus. vt
ß. e. §. ſi q̄s de parẽ
tibus. et. §. gñalẽ.
r ¶ Firmitate. im
mo videẽ q nõ. vt
ff. de iniuſto et ru=
pto teſta. l. filio. cõ=
tra. Sol. illa corri=
git iſtam.
ſ ¶ Teſtamento.
ſcʒ per querelã. vt

capitulis ſicut ſuperius dictũ
eſt ſuã obtinẽtibꝰ firmitatem.
Si qd aũt ꝑ legatis ſiue fidei=
cõmiſſis ⁊ libertatibꝰ ⁊ tutoꝝ
datiõibꝰ aut q̇buſlibet alijs ca
pitulis in alijs legibꝰ inuentũ
fuerit huic conſtitutioni cõtra
rium: hoc nullo modo volumꝰ
obtinere. ¶ Et he quidem ex=
heredationis aut preteritiõis
pene q̃ſtum ad ingratitudinis
cauſas cõtra predictas perſo=
nas ſtatuende ſunt. ſi que aũt
ex his inter crimina reputant
earũ auctores etiam alias pe=
nas ſentiant legibꝰ diffinitas.

¶ Nemini licitũ eſt heredibꝰ
propinquis et affinibus et cõ=
iunctis defuncti et eiꝰ fideiuſ=
ſoribus vllam inquietudinem
vel moleſtiã occaſione debiti
defuncti vel generaliter q̃cũqꝫ
de cã ad prefatas pſonas ſpe=
ctãte ante ſpaciũ .ix. dierũ in=
ferre: quicquid autẽ factum eſt
intra predictũ ſpaciũ eſt inua=
lidum nullo tamen ex hoc cre=
ditori circa temporalẽ preſcri
ptionẽ preiudicio generando.
hoc dicit Bartolus.

¶ Hec autẽ diſpoſuimꝰ vt et
parẽtes et filios a teſtamẽtoꝝ
iniuria liberos reddamꝰ. Cete
rum ſi qui heredes fuerint no=
minati: etiã ſi certꝫ rebus iuſſi
fuerint eſſe contenti hoc caſu
teſtamentũ q̇dẽ nullatenꝰ ſol=
ui precipimꝰ. q̇cq̇d aũt minus
ei legitima portione relictum
eſt: hoc ſm nr̃as alias leges[a]
ab heredibus impleri. ſola enĩ
eſt noſtre ſerenitatis intẽtio a
parentibus ⁊ liberis iniuriam
preteritionis ⁊ exheredatiõis
auferre. Conſiderare[b] nãqꝫ de
bent parentes: quia et ipſi filij
fuerunt: ⁊ eadem a ſuis paren
tibus ſperauerũt. Et ſimiliter
qui nunc filij ſunt debẽt ſtude
re parentũ animos ſanare: q̇
⁊ ipſi parẽtes fieri deſiderant:
⁊ a ſuis filijs optant honorari
Unde ⁊ cõſtat ad vtriuſqꝫ par=
tis vtilitatẽ atqꝫ cautelam pre
ſentem legem fuiſſe prolatam. quã ex hac occa=
ſione ꝓmulgandã eſſe perſpeximꝰ: in aliq̇ autem
negocio diſceptãtes iuenimꝰ pulcherrimã[c] filiã
gratã q̇dẽ a ſua genitrice fuiſſe dictã: exhereda=
tã autẽ teſtamento noiatã tã in pr̃nis q̃ꝫ i mater
nis facultatibꝰ. ⁊ talẽ q̇dẽ ſcripturã: q̇ dolo eã
⁊ machinatiõe quorũdã ꝯpoſitã fuiſſe ꝯperimꝰ
nullo mõ ꝑmiſimꝰ obtinere: filiã aũt heredẽ pr̃is
ac mr̃is iuſſimus fieri: ſicut ⁊ ſcriptis ꝓlatũ ſuꝑ
hac cã nr̃m manifeſtat arbitriũ. ¶ Meminimꝰ
inſuꝑ legẽ a nobis fuiſſe ꝓlatã ꝑ quã iuſſimꝰ nul
li penitꝰ eſſe licentiã corpora defunctorũ debiti
gr̃a detinere: aut ipedimẽtũ eorũ facẽ ſepulture
Sed i pñti quẽdã cognouimꝰ cuiuſdã mortui ge
nitorẽ a ſepultura ſui filij redeũtẽ noie debiti te=
nuiſſe. ideoqꝫ piũ et hũanũ eẽ pſpeximꝰ talẽ cru
delitatẽ hac lege piiſſima coercere. ¶ Sãcimꝰ
itaqꝫ nulli penitꝰ eẽ lniam aut hr̃des/ aut paren
tes/ aut liberos/ aut cõiugẽ/ aut agnatos/ vel co=
gnatos/ aut alios affines eiꝰ/ aut fideiuſſores an
te nouẽ dierũ ſpaciũ in q̇bꝰ vident lugere conue
niẽdi: aut quocũqꝫ mõ iquietãdi: aut aliquã ad
monitionẽ eis offerẽdi/ aut in iudicio eos vocan
di/ ſiue debiti gr̃a qđ a defuncto deſcẽdit: ſiue al
terꝰ cuiuſcũqꝫ cauſe noie ad memoratas pſõas
ſpecialiter ꝑtinẽtis. Si ṽo itra .ix. dierũ ſpaciũ
aliq̇s auſus fuerit quãlibet de ꝑdictis perſonis
aut ꝯuenire aut aliquã cautionẽ ſeu ꝓmiſſionẽ
vel fideiuſſionẽ exigere ab ea: hec oĩa inualida[d]
eſſe decernimꝰ. Poſt .ix. aũt dieꝝ excurſum ſi q̇s
cõtra tales pſonas aliq̇s hr̃e putauerit actiones
eas ſm legem exerceat/ nullo videlicet ꝑiudicio[e]
actoribꝰ ex hoc interuallo circa tẽporalẽ p̃ſcri=
ptionem: aut in alia quacũqꝫ legitima allegatio
ne penitus generando.

¶ Qui conſtituit vł ſpopondit pro alio ſiquidẽ
pſonalr̃ eſt locutꝰ dicẽdo ſatiſfaciã/ obligat i q̃ti
tate quã dixit: ſi dixit ſatiſfiet a me ⁊ ab illo non
ꝯſentiẽte ꝓ rata ẽ obligatꝰ. Si ṽo alternatiue ſatiſ
fiet a me aut ab illo/ ñ ꝯſẽtiẽte ipe iſolidũ tenet.
Si ṽo ꝯſtituẽs locutꝰ fuit impſonalr̃ nullꝰ tenet:
ſalua tamẽ manẽte actione cõtra illos contra q̇s
de iure competit. his obtinẽtibus i quibuſcũqꝫ
caſibus nondum finitis. h. d. Bar.

¶ Ad hoc aliđ caplm̃ ad pecunie ꝯſtõnẽ ſeu ꝓ
miſſionẽ reſpiciẽs hac lege ꝓuidimꝰ diffinire. ſa
cimꝰ igit ſi q̃n aliq̇s aut ꝑ ſe aut alia pſona pecu
niã ꝯſtituerit vł ſpopõderit: dicẽs forte cuicũqꝫ
ſatis tibi facio. eũ in q̃titatẽ quã dixit modis oĩ
bus obligari: atqꝫ promiſſionẽ ſeu ſpõſionẽ ſuã
adiplere ⁊ debitũ cõpelli pſoluere. ¶ Si q̇s au
tẽ dixerit: fiet tibi ſatis a me ⁊ ab illo ⁊ illo: illis
q̇dẽ quos noiauerit nõ ꝯſentientibꝰ nullũ ex tali
voce fieri ꝑiudiciũ[f]: ſed nec ipſum q̇ hoc dixerit

---

dixim9. ſ. eo. §. ſi
ue igitur.
a ¶ Leges. vt. C.
de ioffi. teſta. l. om
nimõ. ⁊. l. ſcimus.
Accurſius.
b ¶ Cõſiderare.
ſic. ſ. de her. ⁊ fal.
§. his omnibus.
c ¶ Pulcherri=
mam. al's pulcher
rima: vt ſit ꝓpriũ
nomen. et al's pul=
cherrimam.
d ¶ Inualida eẽ.
imo maiores pe=
nas pati dꝫ. vt. ſ.
vt defun. ſeu fu. §.
.i. q̃ ẽ ꝫ. Sol. pena
amiſſiõis ꝓprij ⁊
alterꝰ tanti: et ter=
tie partis bonorũ
locũ habet cum vł
in moribundũ vel
adhuc viuẽtẽ iniu=
riatur: vel quia ꝓ=
hibet exequias fie
ri. ſi nautẽ in cau=
tionibꝰ exigendis
locum hec aut. ha
beat. az. Et ſic no.
ꝙ q̇dã cã funeris
cõcedunt que al's
non concederẽtur
vt hic. ⁊. C. de iure
deli. l. ſi. §. in cõpu=
tatione. et. C. de ſe
pul. vio. l. fi. ⁊. ff. de
in ius vocan. l. ij. §.
pe. et. §. fi.

Preiu=
dicium
non fit
agere
non va=
lenti.

e ¶ Preiudicio.
no. ꝙ non fit preiu
dicium agere non
valẽti. vt. C. de pre
ſcrip. xxx. anno. l. ſi
cut. i fi. et de anna.
excep. l. i. et. C. quã
do actio de pe. eſt
anna. l. pe. et. ff. de
collu. dete. l. ij. §. i.
et. ff. de iudi. l. ij. §.
pe. et. ĩ. de ſan. epiſ.
§. ſi vero epi.
f ¶ Fieri preiudi
cium. nam non po
teſt quis conſtitue
re alium ſoluturũ.
vt. ff. de conſti. pe=
cu. §. ſed et ſi quis
conſtituerit. et in=
ſti. de inuti. ſtipu.
§. ſi quis alium. ⁊
ff. de duobus reis.
l. his verbis. ſic

ꝓ illis ꝑſonis quas noīauit ali quā actionē ſuſtinē: pro ſe aūt qđ ſḃm leges debere mōſtrat⁹ fuerit/pro rata tantum portōe perſoluere. Si autem dixerit fiet tibi ſatꝫ aut a me aut ab illo ⁊ illo: tunc nominatis quidem ſimili modo non conſentientibus nullum fieri preiudiciū: ipſum autē q̄ hoc promiſerit: integrum quideꝫ debitū cogi perſoluere. Si quis autem dixerit/fiet tibi ſatis cum tali verbo vt impersonaliter[a] dicto tāq̄ ſi nichil promiſerit: ita ab omni exactiōe liberum ſeruari. Si quā autē ꝯtra noīatas ꝑſōas putauerit ſibi actionē ꝯpetere: eā ſḃm leges aduerſus eos ꝓponere ⁊ legis auxilio perpotiri. ¶ Hec autē obtinere ſancim⁹ in cauſis omnibus que nondum iudiciali ſententia vel amicabili conuentione ſopite ſunt parens chariſſime atq̄ amantiſſime. Celſitudo itaq̄ tua preſentem noſtri numinis generalem conſtitutionem edictis quidem in hac regia ciuitate more ſolito proponendis. preceptionibus autem ad prouiciarum rectores dirigendis ad omnium noticiam faciat peruenire.

¶ Ut liceat[b] matri et auie ⁊ alijs[c] parentib⁹ poſt legitimam partem liberis derelictā quomodo voluerit reſiduam facultatem ſuam diſponere/ ⁊ alia capitula plura.

Idem augu. theodoro. prefecto pretorio.

¶ Contra voluntatem teſtatoris vel contrahentis: patri nō acquirit vſuſfructus. q̄ ſi teſtator nichil diſpoſuit: aut a teſtatore electus deceſſit iudicialiter cum cautione dabitur curator. Bal.

Diuerſis capitulis ad nos relatis neceſſariuꝫ eſſe ꝑſperimus gn̄ali hac lege diſponere[d]. Sancimus igit̄ licētiā eē ⁊ matri ⁊ auie aliiſq̄ parētib⁹ poſtq̄ reliq̄rit filijs partem q̄ lege[e] debet̄ qđ reliquum eſt ſue ſubſtantie ſiue inſolidū voluerint: ſiue in parte filio vel filie nepoti vł nepti ⁊ deinceps deſcendētib⁹ donare: aut etiā per vltimā relinquere voluntatē ſub hac diffinitione atq̄ cōditiōe ſi voluerint vt pater: aut q̄ oīno eos hn̄t in ptāte in his reb⁹ neq̄ vſūfructū neq̄ q̄dlibet penit⁹ habeāt participiū[f]. hoc eni et extraneis relinquere poterant: vnde nulla parentib⁹ vtilitas naſceret̄. hoc itaq̄ non ſolum parētib⁹: ſed etiam omni ꝑſone[g] licere ꝑcipimus. ¶ Res aūt ita relictas ſiue donatas poſitis ſub ptāte perſonis (ſiquidem ꝑfecte ſint etatis: licet ſub poteſtate ſint) licētiam habeant quo volunt modo diſponere[h]. Si vero etate miores ſint: per quē perſpexerit teſtator aut donator hec gubernent̄ donec illi quib⁹ donata ſunt aut relicta ad perfectam etatem veniant: licētiam habente teſtōre vel donatore ⁊ matri ⁊ auie horū q̄b⁹ res collate ſunt/ipſarū rerum ſi voluerint gubernationē cōmittere: licet maritis iūcte ſint mēorate mulieres: ita tn̄ ſi ⁊ ipe hmōi gubernationē ſuſcipe voluerit. Si v̄o forſan is q̄ relinq̄t aut donat nullū his diſpenſatorem ordinauerit aut ab eo datus huiuſmodi gubernationem ſubire noluerit: aut moriatur anteq̄ illi perfecte fiant etatis. Jubemus iudicem cōpetentē curatorem fidedignum cum legitima fideiuſſione reb⁹ talibus[i] ordinare: qui debeat relictam talib⁹ perſonis ſubſtantiam gubernare atq̄ cuſtodire donec illi ad perfectam (ſicut dictum eſt) etatē perueniant. In illis enim caſibus legem que vſum parentibus[k] prebet volumus cuſtodiri: quib⁹ nō ineſt ſpecialiter huiuſmodi conditio.

econtra alij nō poteſt conſtitui. vt in ea.l.§.iul. ſcribit. et arg.ff. de verbo. obli.l.ſi michi ⁊ ticio.in prin.
a ¶ Impersonaliter. ſic dicēdo ſimpliciter ſatiſfiet tibi/non valet. et ſic nota certa et ſpecificata valere q̄ alīs non valerent. vt.ff. ſi quis cau. ſed ⁊ ſi §.queſitum. et de acqui.here. ſi quis michi bona §.iuſſum. ⁊ ff. ſi certum peta.l.fi.§.labeo. ⁊ ff.de vſur.l. quod i ſtipulatione. et.ff. quod cuiuſq̄ vniuerſita.l.item §.i. et.ff.man.qui mutuam §.ſalarium.

Specificata valent q̄ alīs nō.

b ¶ Ut liceat matri et auie ⁊c. Hec prima pars expeditur vſq̄ ad §.ad hoc autē et illud.
c ¶ Et alijs. Hec expeditur ab inde per totum.
d Diuerſis. capi. diſponere. ſꝫ qđ iuris ſit in iſtis capitulis. Accur.
e ¶ Que lege. vt ꝰ.de triē. ⁊ ſe.§.i.
f ¶ Participiuꝫ. nam et iure veteri hoc licebat. vt.ff. ad treb. imperator ⁊.ff.de here.inſti.l. quidam. licet non poſſet teſtator dicere vt illud caſtrenſis eſſet peculij: niſi illud eſſet verū. vt.ff.de caſtren.pec.l. ſi forte. que eſt ar. contra. quia ſic ibi quoddam falſum inducitur. ſed hoc dic vt in ſumma hui⁹ ti. in pn̄. Sed nunquid etiam in naturali debito hanc cōditionem adijcere poteſt vt pr̄i nō queratur? R̄n̄. ſic: cum in hoc fili⁹ nō grauetur. immo eius conditio melior efficiat̄. vt.C. de inoffi.teſta.l.fili⁹ matrem.
g ¶ Perſone. ſcilicet extranee relinquenti. Accur.
h ¶ Diſponere. ergo et teſtamētū facere ſḃm quoſdā qđ non puto. vt.ff. de dōa.cau.mor.l. tā is §.filiuſfamilias. nam etiā in proprietate aduēticiorum filius nō teſtat̄. vt.C.de bo. q̄ libe.l.fi.§.filijs autem.
i ¶ Reb⁹ talib⁹. no. rebus dari curatorem: vt ⁊ quādo patre recuſante filius adit hereditatem delatā ex aduenticia cauſa. vt.C.de bo.que libe.l.fi.§.ſin autem patre. nō autē perſone dat̄. vt.C. de cu.fu.l.fi.in prin. Accurſius.
k ¶ Parentibus. que eſt.C. de bo. q̄ libe.l.cuꝫ oportet. et ſic not. hic caſus in quibus vſufructus in aduēticijs patri nō queritur.

¶ Liberi ꝺ libera muliere na
ti cū qua nuptie eē poterant ſi
a pr̄e nominati fuerint filij nō
adiecto hoc ꝟbo naturales: le
gitimi efficiunt: ⁊ m̄rimoniū
inter illa ꝟba ꝑferentē ⁊ mu-
lierē ex qua nati ſunt itercesſiſ
ſe monſtrat. ⁊ ſi pater vni ex fi
lijs talia ꝟba dixerit oib' pro-
deſt q̄ ex eaꝺ m̄re ſūt orti. h. d.

¶ Ad hoc aūt ⁊ illud ſancire
ꝓſpeximꝰ: vt ſi q̄s filiū vel fi-
liā habēs de libera muliere cū
q̄ nuptie cōſiſtere pn̄t dicat in
ſtrumēto ſiue publice ſiue pro
pria manu cōſcripto ⁊ haben-
ti ſubſcriptionē triū teſtiū fide
dignorū/ſiue in teſtō ſiue i ge-
ſtis[a] monumētoꝝ hūc aut hāc:
filiū ſuū eē aut filiā ⁊ nō adiece-
rit naturalē/hmōi filios eē le-
gitimos ⁊ nullā aliā ꝓbatiōez.
ab his queri: ſʒ oī frui eos iure
qꝺ legitimis filijs nr̄e cōferūt
leges: vtpote ipō pr̄e ſic dictū
ē filios ꝓprios vocāte[b] eos. ex
hoc em̄ ⁊ cū eorum m̄re mon-
ſtrat[c] legitimū habuiſſe m̄rimo
niū: vt neq; ab ea ꝑ nuptiarū
fide alia ꝓbatio requirat. Si
aūt pater ex ipſa muliere[d] mul
tos filios habēs vni ex eis te-
ſtimoniū quodlibet ex p̄dictꝭ
p̄buerit modis: ſufficere ex ea
dē muliere natis ad legitia iu
ra pr̄is teſtimoniū vni datuʒ.

¶ Liberi nati ex nuptijs legi
time ꝯctꝭ lʒ nō ſolēnibꝰ/ad pa
ternā hereditetē pariter vocā
tur cū filijs natis ex nuptijs ſo
lenniter ꝯtractis: ſiue p̄ceſſe-
rint eos ſiue ſequant. h. d. bar.

¶ Hoc quoq; pn̄ti ꝯſtōnī per
ſpeximus adijciēdum: vt ſi q̄s
ex nō ſcripto ꝑ affectū nuptia
lem vxorē acceperit: ⁊ ex ea fi
lios ꝓcreauerit: ſoluto aūt ma
trimonio cōtingat eum etiam
aliam ducere coniugem cum
dotalibus inſtrumētis: ⁊ ex ea
ſimiliter filios ꝓcreare: nullū
circa paternā hereditatē cum
alijs filijs ex indotata cōiuge
natis p̄iudicium fieri: ſed cum
alijs filijs ex ſecūda natis vxo
re que cū dotalibus inſtrumē-
tis copulata ē/ad patris etiaʒ
illos hereditatē vocari: cuʒ et
ex ſolo affectu poſſit conſiſte-
re[e] matrimonium. qꝺ ſimiliter
valere volumus ēt ſi prius q̄-
dē cū dotalibus inſtrumentis
iungat aliquis vxori: poſt illaʒ
vero alteram ducat ſolo nu-
ptiali affectu.

¶ Maximis dignitatibꝰ deco
rati vſq; ad illuſtres incluſiue
⁊ excluſiue/ſine dotalibus in-
ſtrumētis nuptias nō pn̄t cō-
trahere/exceptꝭ barbaris. In
feriores aūt cuʒ dotalibus in-
ſtrumētis ⁊ ſine/nuptias ꝯtra
here poſſunt. h. d. Ang.

¶ Qr̄ ꝟo legē dudū ꝓtulimꝰ[f]
iubentē aut dotalia fieri docu
mēta: aut alias ꝓbatiōes p̄ce-
dere factas apud eccleſie de-
fenſores ꝑ q̄s nuptias ꝯpetat
ꝯfirmari aut certe ſacra p̄be-
ri: in pn̄ti ꝓſpeximꝰ meliꝰ diſpo
nere ea q̄ de his pridē ſancita
ſunt. Et ꝓpterea iubemꝰ eos
qui maximis dignitatibꝰ deco
rati ſūt vſq; ad illuſtres[g] non
alit̄ nuptias celebrare niſi do-
talia ſcribant inſtr̄a: niſi tn̄ ali-
q̄s āteq; mereret hmōi digni-
tatē ex affectu ſolo duxit vxo-
rē. tales em̄ nuptias āte digni
tatem factas ⁊ poſt dignitatē
legitimas manere precipimꝰ[h]
⁊ ex his natos legitimos eſſe
filios. Poſtq; vero honorati
fuerint aliqui huiuſmodi di-
gnitatibus: non aliter ducere
vxores niſi cum dotalibus in
ſtrumentis. Hanc autē legis
ſubtilitatem concedimus[i] ſub
iectis noſtre reipu. barbaris: lʒ
dignitatibꝰ hmōi ꝺcorati[k] ſūt

Primus q̄n ſub hac conditiōe relinquitur vel datur a pa
rente vel ab extraneo vt hic. Secūdus ſi pr̄ remittat vſum
fructum. vt. C. de bo. que lib. l. cū oportet. §. ſi autem. Ter
tius in hereditate
fratris vel ſororis
in quantacūq; pte
admittitur. vt. j. de
heredi. ab inteſta.
§. ſi vero. Quartꝰ
in hereditate quā
adit filiꝰ patre no-
lente. vt. C. de bo.
que lib. l. fi. §. ſin-
autē patre. Quin
tus eſt in ſeruo fi-
lio legato vt eum
māumittat. vt. C.
de bo. que lib. l. fi.
§. fi. Sextus in lu
cro dotis vel dona
tiōis ꝓp nup. quā
lucrifaciūt filius
vel filiafa. vt. C. ꝺ
bo. que lib. nō ſine
Sed hoc nō placet
idem videtur l. ſe-
ptimo ſcilicet in re
bus que filio obue
niunt parentibus
ſoluentibus matri
monium ſine cau
ſa rationabili. vt. j.
vt nulli iudi. §. q̄
vero aliquid. ideʒ
⁊ in octauo quan-
do. ſ. vſufruc. filio
relinquitur. nam i
eo pater vſumfru-
ctum habere non
poteſt cum ſeruitꝰ
ſeruituti ⁊c. vt. ff.
de ſer. lega. l. i.
a ¶ In geſtis. i. fi
gura ſcʒ iudicij.
b ¶ Uocante. ex
hoc nota ꝙ patris
ꝓfeſſio in ſcriptis
vʒ ad legitimatio-
nem. vt hic. ⁊ arg.
s. qui. mo. na. effi.
ſui. §. ſi vero. et §.
generaliter. col. vi.
ſic ⁊ valet vt ſeruꝰ
liber fiat. vt. C. de
lati. lib. tol. §. ſimi-
li quoq; modo. et
inſti. de adop. §. fi.
⁊ ſic in inuentario
profeſſio in ſcri-
ptis valet. vt. C.
ar. tu. l. fi. ⁊ ad hoc
C. de non nu. pe. l.
generaliter. nō aūt
prodeſt vt de ex-
traneo filius efficiatur. vt inſti. de adop. in fi. ⁊ ff. de in
pa. l. gaius. §. ſeio.
c ¶ Monſtratur. i. fingitur. Accur.
d ¶ Muliere natꝭ
no. beneficium vni
datū ⁊ alijs ſimi
libus datum vide
ri. vt. C. de diuer-
ſis re. l. i. ⁊. C. de
aduo. diuer. iud. l.
reſtituende. §. ad
hoc. ⁊. ff. de teſta.
tu. l. ſi quis ita. in
prin. ſed arg. con-
tra. C. de tranſac.
l. i. ⁊. ff. de iudi. cuʒ
pretor. ni p̄n. ⁊. ff. ꝺ
iter. act. l. ij.
e ¶ Hoc quoq;. cō
ſiſtere. ſine dote et
ſine inſtrumento
vt hic fuit. ⁊ s. qui
bus modis natu.
effi. legi. §. pe. col.
vij. ⁊. s. de nup. §.
nuptias. col. iiij.
f ¶ Quia vero. ꝓ
tulimus. vt. s. qui.
mo. na. effi. le. §. q̄
tum vero in mili-
tijs. Accur.
g ¶ Ad illuſtres.
incluſiue ⁊ deſcē
ſiue. Accur.
h ¶ Precipimꝰ.
no. qꝺ a principio
valuit non rumpi
tur: lʒ in eam cau-
ſam veniat a qua
incipere non po-
teſt. vt inſti. quibꝰ
mo. teſt. infir. §. fu-
rioſi. ⁊ de leg. §. ſi
q̄s debitori.
i ¶ Concedimꝰ.
id eſt remittimus.
Accurſius.
k ¶ Decorati. ſʒ
quare maius pri-
uilegium eis cōce
dit: Rn̄. imo dede-
cus cuʒ inter viles
computentur: vt
j. reliquos autem
⁊c. ⁊ intelligo hoc
de illis barbaris
qui nobis ſubie-
cti ſunt. alſ quo-
modo i eos. l. face
ret. hic ergo ſubiu
gati erant ſub im
perio romano. Ac
curſius florentinꝰ
egregius doctor.

Legitimat fili
os p pa
tris pro
feſſionē.

Matrimoniū an ſine dote ⁊ ſcriptura valeat.

a ¶ Jubemus. hic no. ꝙ matrimoniū valet etiā ſine ſcriptura ⁊ dote. vt hic. et. ſ. pri. no. hoc autē fallit in tribꝰ caſibꝰ. primꝰ in illuſtribꝰ et q̄ ſupra eos ſunt. vt in hoc. §. et. ĩ. eo. §. illo. ſcd̄s ſi aliquis in dignitate poſitꝰ libertā ĩ vxorē accipiat. vt. ſ. vt liber. dece. §. ſi q̄s autē. col. vi. tertiꝰ ē ſi q̄s cōcubinam ĩ vxorē accipiat. vt C. de nat. li. l. cum q̄s. et vbicūq̄ lex de hoc facit mētionē. ſp enī dicit cū dotalibus. i. cū dote et inſtro. vel certe hoc fit ad filioꝝ legitimationē non autē ad matrimoniū: qꝛ et ſine his valet vt hic dixi. et inſti. de nup. §. fi. Jtē eſt et aliꝰ vt qn̄ ſcenicā vel aliquā meretricē q̄s accipit. vt. C. de nup. l. imperialis. §. i. ĩ fine.

b ¶ Quꝛ ꝟo legē. ſ. C. de repu. l. vlti. ⁊ ſ. de nup. §. ſi quis eni. col. iiij.

c ¶ Dotalibꝰ. ſcʒ documentis.

d ¶ Legē decernentē. vt. ſ. de exhi. §. quoniam vero. Accur.

e ¶ Melius. not. ſ. ꝙ corrigit vtrāq̄ et ſic nō dicunt̄ eſſe contrarie.

f ¶ Jn vtroq̄. ſcʒ qn̄ eā reijcit ⁊ quādo predeceſſit maritus.

g ¶ habuerit. ſcʒ mulier.

h ¶ Ex viri. ſ. q̄rtā ptē. ſ. ſi hʒ tres liberos vl̄ pauciores. ſi vero plures tunc virilem vt dictum eſt.

i ¶ Accipere. ſcʒ quartā. vt ĩ p̄n. huius. §. ſed ĩ alio caſu accipit demum viro mortuo.

k ¶ Excluſa. id eſt reiecta vel repulſa.

l ¶ Jn talibꝰ. que

vt etiā ſub affectu poſſint ipſi volētes cōtrahere nuptias. reliquos aūt oēs ꝑter eos q̄ maximis ſicut dictū eſt dignitatibꝰ decorati ſūt cuiuſlibet ſint dignitatis/ aut militie/ aut ſtudij/ ſiquidē voluerit aut potuerint nō ꝓhibemus eos cū dotalibꝰ iſtrumētis ducē vxores Si autē etiā hoc nō cuſtodierit ⁊ ex ſolo affectu celebratas nuptias firmas eſſe ſancimus ⁊ ex eis natos legitimos eē filios iubemusᵃ.

¶ Ubi matrimoniū ē ſine dote ⁊ ꝑmoriēs eſt locuples ſupſtes laborās īopia ei ſuccedit in quarta parte: quis tā ex illo q̄ ex alio matrimonio extēt liberi minori tn̄ nūero tribꝰ qꝛ tunc cū eis pro virili ſuccedit. Alexan.

¶ Quꝛ vero legēᵇ dudū poſuimus ꝑcipiētē vt ſi q̄s vxorem aliqn̄ ſine dotalibꝰᶜ acceperit cū affectu ſolū nuptiali: ⁊ hāc ſine cauſa legibꝰ agnita ꝓiecerit accipe eam q̄rtā ptē ſubſtātie eiꝰ: ⁊ aliā poſt hāc fecimꝰ legē decernētēᵈ ſi q̄s indotatam vxorē ꝑ affectū ſolū accepit: ⁊ vſq̄ ad mortē cū ea viuēs premoriat̄/ eā accipe ſilr̄: ⁊ eā q̄rtā ſumere illiꝰ ſubſtātie portionē. ita tn̄ vt nō tranſcēdat hoc centū librarū auri q̄titatē. Jn preſenti meliꝰᵉ vtrāq̄ legē diſponētes/ ſancimꝰ in vtroq̄ᶠ caſu ex talibꝰ m̄rimonijs natos filios legitimos eē ⁊ ad paternā vocari hereditatē: vxorē āt ex vtroq̄ hoꝝ caſuū ſiq̄dē vſq̄ ad tres h̄ueritᵍ filios eiꝰ vir/ ſiue ex ea ſiue ex alio m̄rimonio: q̄rtā partē ex ſubſtantia viriʰ accipe. Si autē ampliꝰ fuerint filij: tn̄ in vtroq̄ ſilr̄ caſu accipeⁱ iubemꝰ mulierē quātū vni cōpetit filioꝝ: ita q̄ppe vt vſum ſolū in talibꝰ rebꝰ mulier habeat: dn̄ium autē illis filijs ſeruet̄ q̄s ex ipſis nuptijs habuerit. Si vero talis mulier filios ex eo nō habuerit iubemꝰ etiā dn̄ij iure h̄re eā res q̄s ex viriʰ facultatibꝰ ad eā venire ꝑ p̄ntē iuſſimus legē. Que tn̄ irrationabiliter excluſaᵏ ē in ipo tpe expulſionis partē iubemꝰ accipe q̄ cōtinet̄ hac lege. Utrū enī in talibꝰˡ caſibꝰ q̄rtā ſm̄ priorē noſtrā legē ex ſubſtātia mulieris accipe modis oibus ꝓhibemus. ¶ Jllo indubitāter obſuādo vt leonis pie memorie ↄſtitutio in oibꝰ alijs caſibus q̄ nō cōtinentur preſenti lege ꝓpriā habeat fortitudinē. Cōſtātini ꝟo pie memorie legē ad gregoriū ſcriptā ⁊ ſup ea factā interꝑtationē a marciano pie memorie ꝑ quā mulierū cōiunctiōes q̄s cōſtantini lex abiectas vocauit ad q̄ſdam dignitate decoratos ꝓhibent̄: nullo penitꝰ modo valere permittimusᵐ: ſed licentiā volentibus prebemꝰ: vt et ſi quibuſlibet magnis dignitatibꝰ decorent̄ hmōi mulieres cum dotalibꝰ inſtr̄is ſibimet copulare. reliq̄ ꝟo citra eos q̄ maioribꝰ dignitatibꝰ decorati ſunt: lniam habebunt hmōi mulieres accipe ſiue ſcripto voluerint ſiue ſolo affectu nuptiali: ſi tamē libere ſint et cū quibꝰ liceat nuptias celebrare.

¶ Diuortio celebrato libi ad parētū hereditatē nichilominus vocant̄. ⁊ alendi ſunt apd̄ parentē q̄ diuortij cām nō preſtitit/ expēſis alterius parētis committētis cām diuortij niſi aliꝰ inops ſit: tūc enī apd̄ diuitē alendi ſūt his pariter obtinētibus in parentibꝰ ⁊ liberis hoc dicit Bar.

¶ Jllud quoq̄ diſponēdū eē ꝑſpeximꝰ vt ſi qn̄ inter maritū

ro an vtraq̄ predictarum ll. corrigat illa. ſ. ſ. de nup. §. ſi quis enim. et illa. ſ. de exhi. §. quoniam vero. vt in neutro caſu vir ſuccedat vxori: Quidā ꝙ ſic. et pro eis eſt hec littera: que dicit talibus caſibus quaſi de vtroq̄ predictorum faciat mētionem. Tu dic ꝙ tantū illā de nup. corrigit ĩ eo quod de viro dicit hic: vt patet ſtatim cum dicit ſm̄ hāc priorē nr̄am. nā de illa de nup. dicit: ſʒ corrigit per aliā que dicit nō diſtinguēdū hoc caſu quando vnus alium ſic reijcit. vt. ĩ. vt fra. fi. §. fi. col. ix. et facit ad hūc. §. ĩ. vt nul. iudi. §. ⁊ ſi quādo. et. C. de ſecun. nup. l. cum alijs. Jtem quero ħ q̄d ſi nullus filiorum eſt ſed aſcendentes: Reſpon. prefertur vxor in ſumma centum aureorum vt etiam proprietatem habeat in alijs rebus preferuntur parentes vxori. vt. C. vnde vir et vxor. l. i. Jtem quid ſi nullus deſcendētium vel aſcendentium eſt ſed tātum trāſuerſales: Reſpon. vxorem quaſi iure accreſcendi ĩ totū vocari ſʒ Bul. ſed Pla. contra. et verum dicit p. d. l. i. vnde vir et vxor.

m ¶ Permittimꝰ. predictas conſtitutiones non habemus. nam lex illa C. de inceſt. nup. l. humilem. que hoc dicit. eſt valentiniani nō alicuius iſtorum. non autem placet vt dicas loqui de ea q̄ eſt. C. de pac. conuē. l. ex morte. quia illa nichil de hac materia dicit.

⁊ vxorē nuptias ſolui contigerit: ex hmōi nati filij nullo modo ledantur ex ſeparatiōe nuptiarū. ſed ad parētū hereditatē vocenť ex pr̄is ſubſtantia indubitāter alendi. Et ſiquidē pater occaſionem ſeparatiōis prebeat: ⁊ mater ad ſcđas nō venerit nuptias[a]: apud matrē[b] nutriant expenſas patre p̄bēte. Si ṽo p cām mr̄is oſtēdať ſolutū mr̄imoniū: tūc apđ pr̄em maneant filij et alanť[c]. ſi autē cōtigerit patrē q̄dē min9 idoneū eſſe: mr̄em vero eē locupletē apud quā paupes filios manere ⁊ ab ea nutriri iubem9 quēadmodum enī filij locupletes cogunť matrē egentē[d] alere: ita iuſtū decernim9 ⁊ a matre locuplete filios paſci[e]. Qđ aūt de alēda matre et filijs diffiniuim9 indigētib9: hoc quoq3 in oībus aſcēdētib9 deſcēdētibuſq3 perſonis vtriuſq3 nature valere precipimus.

¶ Marito atq3 vxori diuortiū celebrare permittitur ex cauſis hic enumeratis. hoc dicit Bartolus.

¶ Q2 ṽo plurimas in veteribus[f] ⁊ nr̄is legib9[g] inuenimus cās/ex q̄b9 facile[h] nuptiarū ſolutiōes fiunt: ea cā pſpexim9[i] ex his abſcindē aliq̄s q nobis indigne ad ſoluēdas nuptias viſe ſunt/et eas ſolūmō nominatim pn̄ti inſerere legi p q̄b9 rōnabiliter pt ſiue vir ſiue mulier repudiū mittere. Nūc aūt cās ex q̄b9 marit9 repudiū mittere ſine periculo pōt ⁊ dotem vxoris lucrari ſuato i ea dn̄io ex eodē matrimonio filijs aut filiabus aliquibus non extantibus[k] frui etiam proprietate: has eſſe decernimus. Si contra imperium cogitantib9 aliquibus conſcia eſt mulier: aut etiam viro ſuo non indicet. Si autem vir hoc a muliere denūciatum tacuerit: liceat mulieri per quancūq3 perſonā hoc declarare imperio: vt vir nullam ex hac cā repudij inueniat occaſionem. Si de adulterio maritus putauerit poſſe ſuā vxorem conuinci: oportet virum prius inſcribere[l] mulierem aut etiam adulterum[m]: ⁊ ſi huiuſmodi accuſatio verax eſſe oſtēditur: tunc repudio[n] miſſo habere virum ſuper ante nuptias donationē et dotē: et ad hoc ſi filios non habeat tantum accipere ex alia vxoris ſubſtantia/ quātum dotis tertia pars eſſe cognoſcitur: vt eius proprietati ⁊ dos et a nobis diffinita poſtea pena appliceť. Si eni3 filios habuerit ex eođ mr̄imonio/ iubem9 etiam dotem (ſm q de hoc cenſent leges) aliā q3 mulieris ſubſtantiā filijs conſeruari: ⁊ ita adulterum legitime conuictū vna cū vxore puniri. ⁊ ſiquidem habeat vxorē adulter: accipere eam et dotē propriam: ⁊ ppter nuptias donationem. ⁊ ſi filios habeat ſolo vſu mulier fruatur/donationis pprietate[o] ſm leges filijs ſeruanda. aliā vero mariti ſubſtantiā eius filijs ex noſtra largitate donamus. filijs autē nō exiſtētibus/ante nuptialis quidem donatiōis proprietatem mulieri competere ſancimus: aliam vero mariti ſubſtantiam omnem fiſco[p] ſm antiquas applicamus leges. Sed ſi quolibet modo mulier vite viri fuerit iſidiata: aut alijs hoc faciētib9 cōſentiēs viro non indicauerit. Si cū viris nolente marito extraneis conuiuatur/ aut cum eis lauatur. Si nolente viro foris domum manſerit: niſi forſan apud proprios parētes Si circenſib9 aut theatris aut

---

a ¶ Nō venerit nuptias. ſec9 ſi veniret: q2 tūc non nutrirē tur apud eū. vt. C. vbi pup. edu. de. l. i.

b ¶ Matrē. quō hoc cum dicat ius q ſunt alendi vbi pater iuſſit. vt. ff. de vē. iſpi. l. i. §. apud eū. Rñ. ibi dicit quando pať deceſſerat h quādo viuebat. Item hic preſtitit cauſā diuortij: qđ ibi non fuit.

c ¶ Alanť. addit Ir. mr̄is locupletis expenſis.

d ¶ Egentē. ſec9 ſi locuples. vt. ff. de libe ag. ſi q̄s a liberis. §. ſi impubes. et. l. vlti.

e ¶ Filios paſci. no. alimenta hincinde in neceſſitatib9 preſtari vt hic. et C. de ali. pre. a pa. l. i. et. ij. et. iij. et. ĩ. neq3 virū quod ex do. §. ſi. col. viij. et ĩ. qui. mo. na. effi. ſui. §. pe. col. vi. et ff. de libe. agno. l. ſi q̄s a liberis. et. C. de bo. que lib. l. ſi. §. hoc proculdubio. Item no. haberi diſtinctione3 perſonarum apđ quem debeant eſſe. vt hic. et. C. diuor. fa. apud que3 lib. l. i. ⁊. C. vbi pu. edu. de. l. i. ⁊. ĩ. de nup. §. eius. et. C. de pa. po. filia. hoc tamen no. q vſq3 ad triennīū mater alere debet. vt. C. de pa. po. l. pe.

Alimenta hincinde in neceſſitatibus filijs p̄ſta nť.

Alere dz plē ſuā mr̄ vſq3 ad triēniū

f ¶ In veteribus. vt. C. de repu. cōſenſu.

g ¶ Legibus. vt ĩ. de nup. §. ſi igiť col. iiij. et. C. de repu. l. pe. et ſi.

h ¶ Facile. id ē ſine pena.

i ¶ Perſpexim9. ſunť autem ſeptē vt ſubijcit. Item tres alie adijciunť vt. ĩ. eo. §. predictis

k ¶ Extantibus. ſcilicet filijs.

l ¶ Inſcribere. ſi accuſet iure extranei non iure mariti infra. xl. dies accuſanti nō imponiť neceſſitas inſcriptiōis. vt. C. ad. l. iul. de adulte. q̄uis. Uel hoc nouum ius. illud autem ver9 dicitur qđ eſt veri9. Accurſius.

m ¶ Etiam adulterum. quaſi dicat non ābo ſimul: q2 hoc fieri nō poteſt. vt arg. ff. ad. l. iul. de adulte. l. ſi mari tus. §. fina.

n ¶ Repudio. oli pri9 debebat repudiare q̄ accuſare. vt. C. ad. l. iul. de adul. l. crimē. ⁊. ff. ad. l. iul. de adul. l. miles. §. volenti. q̄ ſunt ↄtra. Sed hodie poteſt vt hic. ⁊ ĩ. vt nulli iudi. §. ſi quando ṽo.

o ¶ Proprietate. no. hic lucrari virū ſi cōtra vxorē iſcribat. Sed videť monaſterio dari i quo eſt mittēda hec femina. vt. ĩ. vt nulli iud. §. adulteram. col. ix. que eſt contra. Soľ. illud quā do includitur i monaſterio. ſ3 hoc nichil eſt: quia ſemper debet includi vt diciť ibi. Quare dicunt alij q hic in dote: ibi in alia ſubſtantia mulieris dicit. Sed hoc non valet: quia in fine illius. §. adulteram: diciť pacta ſeruanda viro circa dotem. ſi eni lucraretur eam per l. vt hic dicit: quare diceret ei in hoc ſeruari pactum. Dic ergo tu q hec ſm illam intelligitur. Accurſius.

p ¶ Fiſco. ſed hoc hodie corrigitur. nam non ſunt confiſcanda aliqua ſic indiſtincte. vt. ĩ. vt nulli iudi. §. ſi. Accurſius.

amphitheatris īterfuit ad ſpectandum ignorante aut prohibente viro. ¶ Si ergo contigerit aliquē citra vnā predictarum cauſarum vxorē ſuā a domo propria expellere: vt et illa nō habens parētes apud quos poſſit manere ex neceſſitate foris habitet nocte: iubemus nullam eſſe marito licentiā ꝓpter cām hanc repudiū mittere vxori eo ꝙ ipſe huius rei actor exiſtat[a]. ¶ Cauſas autē ꝑ quibus rationabiliter pōt viro a muliere mitti repudiū: ex quib⁹ pōt et dotē recipere: et propter nuptias donationē exigere: ſimulit filijs ſeruanda donationis proprietate: aut filijs nō extātib⁹ habere etiā huiuſmodi dominium has eſſe ſolas diſponim⁹. Si contra imperiū aut ipſe cogitauerit aliquid/aut cogitātib⁹ cōſcius nō indicauerit iperio: aut per ſe aut ꝑ quācunqȝ ꝑſonā. Si quolibet[b] modo vir inſidiatus fuerit vite mulieris/aut alijs hoc volētibus ſciens non manifeſtauerit vxori ⁊ ſtuduerit ſꝫ leges vlciſci[c]. Si maritus vxoris caſtitati inſidiatus alijs etiam eam adulterandam tētauerit tradere. ¶ Si vir de adultīo inſcripſerit vxorē/⁊ adulteriū nō ꝓbauerit: licere mulieri volenti etiam pro hac cā repudiū deſtinare viro et recipere quidem propriam dotem. lucrari autem ⁊ antenuptialem donationem: et ꝑ huiuſmodi calumnia ſi filios nō habuerit ex eodem matrimonio tm̄ ſm proprietatem accipere mulierem ex alia viri ſubſtantia/quantum antenuptialis donationis tertia pars eſſe cognoſcitur. Si autem filios habuerit: iubemus omnem viri ſubſtātiam filijs conſeruari firmis manentibus que de antenuptiali donatione alijs legibus continentur[d]. ita tamen vt etiā propter illatam adulterij āccuſationem ⁊ non probatam illis quoqȝ maritus ſubdatur ſupplicijs: que etiam eſſet paſſura mulier ſi huiuſmodi fuiſſet accuſatio approbata[e]. ¶ Si quis in ſua domo in qua cum ſua coniuge commanet contēnens eam cum alijs inueniatur in ea domo cōmanens: aut in eadem ciuitate degens in alia domo cū alia muliere frequenter manere cōuincitur: et ſemel ⁊ ſecundo culpatus aut per ſuos parētes/aut per mulieres aut ꝑ alias aliq̄s fidedignas ꝑſōas hmōi luxuria nō abſtinuerit[f]: licere mulieri ꝑ hac cā ſoluere mr̄imoniū ⁊ recipere datā dotē ⁊ añnuptialē donationē: ⁊ ꝑ tali iniuria tertiā ꝑtē eſtimatiōis quā antenuptialis facit donatio ex ei⁹ ſubſtātia ꝑcipe: ita tn̄ vt ſi filios habuerit vſu ſolo mulier potiat̄ rerū q̄s ex antenuptiali donatione/⁊ pena tertie portionis mariti ſubſtantie acceperit: dn̄io cōmunib⁹ filijs ꝯſeruādo. Si āt filios nō habuerit ex eodē mr̄imonio: hr̄e eā taliū rerū etiā ꝓprietatē ꝑcipim⁹.

¶ Nuptie regulariꝭ cōſenſu nō ſoluūt̄ niſi caſtitatis cōcupiſcētia dote ⁊ donatiōe ꝑpt nuptias liberis ſuata: alio autē vl̄ vtroqȝ alias nuptias poſtea ꝯtrahēte vel alr̄ luxurioſe viuēte delinquētis ſubſtātia ad filios dꝫ ꝑuenire filijs miorib⁹ ꝑ iudicē gubernatore dato. filijs vo nō extātib⁹ ad fiſcū eorū ſubſtātia dꝫ ꝑuenire. h. d. Bar.

¶ Qr̄ vo ex cōſenſu aliq̄ vſqȝ ad p̄ſens alterna mr̄imonia ſoluebāt[g]: hoc decetero fieri nullo ſinim⁹ mō: niſi forte q̄dā caſtitatis[h] concupiſcētia hoc fecerit. Si aūt hmōi ꝑſōe filios habuerit tā dotē q̄ȝ añnuptialē donationē eorū filijs ꝯſuari diſponim⁹. Si q̄s aūt hoꝝ aut marit⁹ forſan aut vxor poſtq̄ȝ ꝑpt caſtitatē ex ꝯſēſu ſoluerit mr̄imoniū īueniat̄ alias ꝯhēs nuptias aut luxurioſe viuēs: iubem⁹ ſiq̄dē ſicuti dictū ē filij fuerit ex mēorato ꝯiugio: ſuꝑ dotē ⁊ ꝑpt nuptias donationē eis tradi: ⁊ ꝓprietatē pene[i] ſubſtātie illi⁹ q̄ cōuincit̄ deliq̄ſſe ꝑſōe. Si vo filij mioris ſint etatis gubernari eos ⁊ paſci ab illo parente ꝑcipim⁹: q̄ nichil ꝑūti legi ꝯtriū egerit. Si aūt ābo parētes ī hmōi vitio icidāt: tūc vtriuſqȝ parētꝭ ſubſtātiā filijs applicari: diſpēſatorē aūt his q̄ in miori ſūt etate ꝯſtituti ordiari ꝓuidētia ꝯperētꝭ iudicis ⁊ alioꝝ q̄b⁹ hec ex nr̄is legib⁹ ſūt ꝯmiſſa. Si āt filij nō ſint vtriuſqȝ ꝑſōe: ſubſtātiā fiſci ratiōib⁹ applicari: ⁊ eos q̄ talia deliquerūt legitimis ſubdi ſupplicijs. Aliter enim ſeparationem matrimoniorū fieri, ex conſenſu nulla rōne permittimus.

a ¶ Exiſtat. nota non proficit alterius culpa cum ego preſbitero cauſem: vt h. ⁊ C. de aſſer. tollē. l. i. §. fi. ⁊ ff. de eo per quē fac. eſt. l. fi. §. fi. et. ſ. de teſti. §. et hoc multotiens. col. vij. — Culpa alterius nō ꝓficit ei q̄ cāꝫ ꝑſtitit.

b ¶ Si quolibet. no. hic quē teneri ad denunciandū. vt hic. et. ff. loca. l. itē queritur. §. exercitij. — Denunciare q̄s cogitur

c ¶ Ulciſci. agendo iniuriarum vt in publico crimie. vt. ff. de iniu. l. i. §. item apud. ⁊ inſti. de iniur. §. patiē.

d ¶ Cōtinentur. id eſt vt vxor habeat vſum: et proprietatem filij. vt C. de diuor. cōſenſu. §. ſi vero filio. Accurſius

e ¶ Approbata. quod eſt generale in alijs accuſatoribus. vt. C. de accu. l. fi.

f ¶ Nō abſtinuerit. nota primo alicui nunciandū vt de offenſa ſatiſfiat vel deſinat. vt hic. ⁊ C. de his qui latro. l. ij. ⁊ C. de pa. po. l. iiij. ⁊ ff. de ſer. vr. predi. l. quidā hyberus. et. C. de poſtulan. l. prouidendum.

g ¶ Matrimonia ſoluebāt. vt. C. de repu. l. ſi cōſtante.

h ¶ Caſtitatis. etiam ſi in monaſterium non intret vt h innuit. de hoc tamē plenius dic vt dixi. ſ. de mōa. §. ſi vero vxorem. Accurſius.

i ¶ Pene. philoſophicum temperamentum. nam ⁊ ſine fere habꝫ azo. ſed hodie aliter de his bonis diſponi videtur. vt. ī. vt nul. iudi. §. quia vero. colla. ix. que eſt contra. et facit ad hoc. ī. de ſanc. epiſ. §. ſi vero conſtat. ⁊ §. ſponſalibus. ⁊ ī. eo. §. predictis. et. ſ. de nup. §. minores. col. iiij. Itē nota hic cum diu poſtea tradat̄ ſubſtantia ꝙ non ſtatim quando pater monaſterium intrat tenetur bona dare filijs.

a ¶Qđ aūt a nobis ſancitū.vt.ſ̄.de nup.§.nouim⁹.vbi de decenio dixit.ſed antea ꝑ conſtantinū ſtatutum fuerat quadriēnium.vt.C.de repu.l. vxor.

b ¶Scholares.ordines ſunt de armata militia vt ſequitur.l.eo §.ſi vero ſcholaris.⁊.ſ̄.vt neq̧ miles neq̧ fede.⁊ C.loca.l.fi.

f ¶Poſtea.i.poſtq̄ nupſit etiam poſt annū.⁊ ſic voluit matrimonium.vt.ſ̄.ibi.⁊ poſt hoc ⁊c̄.quare ergo permittitur viro recuperare? Reſpon.quia matrimonium cōtractum fingitur fuiſſe nullū licet tenuerit vere.vt.ſ̄.dixit ibi ⁊ poſt hoc ⁊c̄.vel quia hic mulier a marito.ſ.ſecundo ſine pena pōt ⁊ etiam debet ⁊ tenetur diuertere:vt ita alienata per ſecundū matrimonium recipiatur a marito ſcilicet primo. nam vxor duorum eſſe non poteſt. alioqn diuortij cauſam p̄ſtitiſſe videbit̄ primo marito ſi a ſecūdo ſe non ſeparauit.

¶Qđ aūt a nobis ſancitū[a] ē de his qui i expeditiōib⁹ ſūt/⁊ i militijs cōſtituti ſiue milites ſint/ſiue federati/ſiue ſcholares[b]/ſiue alij qdā ſub alia qcūq̧ militia armata ꝯſtituti:melius ordinare ꝓſpeximus:⁊ iubem⁹ quātoſcūq̧ ānos i expeditōe māſerint ſuſtinere[c] hoꝝ vxores:lʒ nō lr̄as nec rn̄ſuʒ aliqđ a ſuis marit̄ ſuſcepint. Si qua ꝟo ex hmōi mulierib⁹ ſuū maritū audierit eē mortuū:neq̧ tunc ad alias eā venire nuptias ſinimus niſi prius acceſſerit mlier aut ꝑ ſe aut ꝑ ſuos parētes aut ꝑ aliā quācūq̧ ꝑſonā ad priores numeri chartularios in quo hmōi maritus militabat ⁊ eos ſeu tribunū(ſi tn̄ adeſt)iterrogauerit[d] ſi ꝑ ꝟitate mortuus ē eius cōiunx:vt illi ſacris euāgelijs ꝓpoſitis ſub geſtis monumētorū deponant ſi ꝑ ꝟitate mortu⁹ ē vir:⁊ poſtq̄ hec geſta monumētoꝝ cōfecta mulier ꝓ ſuo teſtimonio pceperit ēt poſt hoc iubemus manere eā ꝑ vnī⁹ āni ſpaciū[e].vt ēt poſt hūc decurſuʒ liceat legitimas cōtrahere nuptias.ſi aūt p̄ter hāc obſeruationē mulier p̄ſūpſerit ad aliđ venire mr̄imoniū:⁊ ipſa ⁊ qui ducit eā vxorē velut adulteri puniant̄. ¶Si aūt q̄ ſub geſt̄ monumētoꝝ cū iureiurādo teſtati ſunt cōuincant̄ ēt falſum poſtea[f] ꝺ ꝓpoſuiſſe teſtimoniū[g]: ipſi qdē ꝺ militia denudati.x. auri librarū penā cōpellentur exoluere illi quē mentiti ſunt mortuū eē.ipſe ꝟo liniam habeat ſi voluerit ſuā vxorē recipere. ¶Si ꝟo ſcholaris fuerit ille de cui⁹ morte dubitatio eſt a primis ſchole ⁊ actuario: ſi aūt federat⁹[h] ab optione ei⁹ memoratam depoſitioneʒ accipere eius vxorē.his obſeruādis ⁊ circa alios oēs qui i armata militia referuntur.

¶ Matrimoniū ēt ex tribus alijs cauſis ſupioribus additis diſtrahi pōt:⁊ except̄ hac ꝯſtitutiōe numerat̄:⁊ ex nullis alijs matrimonia diſſoluūtur.hoc dicit Bar.

¶Predictis itaq̧ cauſis[i] proſpeximus ēt has nominatim adijcere:ex quibus matrimonia ſine pena licet tranſigere. hoc ē de his qui nō potuerūt ab initio nuptiaꝝ miſceri ſuis vxorib⁹:⁊ q̄ ꝑ naturā viris cōceſſa ſunt agere. Inſup ꝺ his viris ac feminis qui cōſiſtēte matrimonio ſanctimonialē cōuerſationē ⁊ monaſterij habitationē elegerint:⁊ de his ꝑſonis q̄ in captiuitate aliquanto tp̄e detinent̄.in his enim trib⁹ caſibus q̄ de eis priorib⁹ nr̄is legib⁹ cōtinent̄ firma eē ſancimus. Memoratas igitur oēs cauſas q̄ in p̄n̄ti nr̄a lege cōtinent̄ ſolas ſufficere iubem⁹ ad trāſactionē legitimorū matrimonioꝝ. Reliquas aūt oēs vacare p̄cipimus:nullāq̧ aliam cām citra eas q̄ nominatim inſerte ſunt huic legi/poſſe ſoluere legitimum matrimoniuʒ ſiue noſtris ſiue veteribus legibus continentur.

¶ Mulier ⁊ vir peccantes pena legitima puniuntur:⁊ iudices ⁊ officiales negligentes. hoc dicit Bar.

¶Quia ꝟo qdā mulieres inhoneſte volentes viuere feſtinant ꝓpria matrimonia ſoluere/ſancimus ſi qn̄ mulier citra aliquā p̄dictarū a nobis cauſarū voluerit mr̄imoniū ſoluere:liniaʒ quidē eā nō habere hoc agere.ſi ꝟo ꝑmanſerit in hmōi impia volūtate ⁊ repudiū marito trāſmiſerit:iubemus dotē quidē viro dari[k] cōib⁹ filijs ſm legē ſeruandā. Si aūt filios nō habue=

c ¶Suſtinere.i. expectare.ſed certe imo ꝑ quinquēnium tm̄. vt.ſ̄. de nup.§.ſed ⁊ captiuitatis. que eſt.ꝫ. Sol.hic cum eſt in expeditiōe: ibi captus.vn̄ ibi ꝑ qn̄quēnium expectatur cōputanduʒ a tp̄e quo cepit dubitari vt ibi dicit.⁊ ē ꝓ hac ſolutiōe.ſ̄.e. §.p̄dictis.in fi.Sʒ nunquid in quacūq̧ militia ſic obtinet qđ hic dr̄? Rn̄. nō puto niſi ſit cōtra ſaracenos vel cum principe contra hoſtes.al's ſerua legem antiquā C.de repu.l. vxor. Sʒ iure canonum generaliter ſeruat̄ hec aut̄.

d ¶Interrogauerit.nō.interrogari mulierē dēre ſi hʒ quē ſcit.ſic.ff.ꝺ bo. poſ.l.i bonoꝝ.⁊ ꝺ ſoꝛ.in bo.poſ.ſeruetur.l.ij.§.fi.

e ¶Spaciū. poſt ſacramentū preſtituʒ vt hic dicit.Sʒ videt̄ ꝙ ſi iaʒ tempora luctus cucurrerunt ꝙ ſtatiʒ die ſequēti poteſt nubere.vt.ff.ꝺ infa.l. genero.in fi. que ē ꝫ.Sol.quidam dicunt illam corrigi. Vel ibi qn̄ certum erat mortuū: h̄ qn̄ dubiuʒ.lʒ vn⁹ iurauerit cui nō ꝑ omnia creditur.argu. C.de teſti. l. iuſiuran. Iteʒ quia ſimpliciter iurat eſt argu. ꝙ teſtis tenet̄ dicere cāʒ ſui dicti ſed ꝯtrium verius eſt.vt.ſ̄.ꝺ teſti.§.⁊ licet.col.vij.

Teſtis cogitur reddere rōnem ſui dicti.

g ¶Teſtimoniū. not.ergo ꝙ ſacramentuʒ reuocatur pretextu periurij. vt.j.vt liti.iu.§.ſi qs.in fi.⁊.C.de rebus credi.l.fi.regulariter tamen ꝫ.vt C.de rebus credi. l.ij.⁊.ff.de in li.iu. l.fi.⁊.ff.de re iudica.l.poſt rem.

h ¶Si autem federat⁹.hoc nomen habuiſti.ſ̄.vt neq̧ miles.

i ¶Predictis itaq̧ cauſis. quas dixi.ſ̄.eo.§.quia vero pluimas. adiungit tres q̄ erant per ordineʒ vt hic ſunt in tribus.§. ſ̄.de nup.§.ſm occaſionem.⁊.§.per occaſioneʒ.⁊.§.ſed etiam captiuitatis. ⁊ eas confirmat in hoc.§.Accurſius.

k ¶Viro dari.id eſt datam ſeruari vel ꝓpriе ſi eſt data.Accur.

rit lucrũ fieri marito: mulierez vero piculo iudicis negocium audiẽtis tradi ep̃o ciuitatis in qua cõiter domiciliuz hũerit. quatenꝰ illiꝰ ꝓuidẽtia in mõaſteriũ ipſa mittat̃/vt donec aduixerit debeat ibi ↄſiſtere. Et ſiquidẽ filios habuerit[a] hmõi mulier: duas ptes ꝓprie eius ſubſtãtie dare filijs: tertiã vero monaſterio i q̃ mittit̃ applicare iure proprietatis. Si ꝟo filios nõ habuerit ſint autẽ ei parẽtes: duas ptes q̃dẽ ipſius ſubſtãtie mõaſterio p̃beri vbi mittitur: tertiã ꝟo partẽ illius parentibꝰ dari. niſi tñ ſub ptã te eã habẽtes irrationabili repudio cõſenſerunt. in hoc em̃ cõſentiẽtes nichil eos penitꝰ ex ſubſtãtia filie hẽre ꝑmittimus: ſ; hec oĩa venerabili monaſterio volumus applicari. Porro neq; filijs neq; parẽtibus exñtibus ei: oẽm ſil'r eius ſubſtantiã ↄpetere mõaſterio.

¶Si ꝟo iudex q̃ negociũ examinat hoc nõ fecerit: id eſt tradiderit[b] in hoc dep̃hẽſam ciuitatis ep̃o vt debeat in mõaſteriũ mitti: ſiq̃dem in hac feliciſſima ciuitate ſit iudex: ip̃e quidẽ. xxv. librarũ auri penã exigat. offm̃ aũt eius alias. x. Si ꝟo in ꝓuincia ſit hmõi iudex et nõ egerit q̃ a nobis i hac iuſſa ſunt. x. librarũ auri ꝑſoluat penã: et offm̃ eius alias. v. Si vero iudex fuerit nõ hñs cingulum[c] ipſe quidẽ pena. x. librarũ auri exigat̃. miniſtrãtes aũt ei v. quatenus mulcta q̃ huic accedit a memoratis perſonis p comitem rerum priuatarum ⁊ palatinoꝝ ſcholam exigatur ⁊ nr̃o aſſignet̃ erario. ¶Si aũt et vir circa mulierẽ trãſigere ſtuduerit m̃rimoniũ ⁊ irrõnabiliter repudiũ deſtinare: iubemus reddere eũ q̃dẽ quã ſuſceperit dotẽ vna cum ſpõſalitia largitate: ⁊ tñ ex alia eius ſubſtantia p̃beri mulieri/q̃ntũ tertiam partem ſpõſalitie faciat largitatis[d]. et ſiquidẽ filij ſunt ei/ſolũ vſum ⁊ añnuptialis donatiõis et a nobis addite tertie ptis mulierẽ habere: ꝓprietatẽ vero filijs cõſeruare. filijs aũt nõ exñtibꝰ hr̃e mulierẽ ſuper vſum in ip̃is rebus etiã ꝓprietatẽ. et p̃dictas[e] q̃dẽ diſpoſitiones diſſolutis rationabiliter aut etiã irrationabiliter nuptijs ordinamꝰ: ⁊ oĩa de mẽoratis caſibꝰ ſm̃ hãc nr̃am conſtõnez iudicari ⁊ decidi decernimꝰ. ¶Si q̃s aũt ꝓpriã vxorem flagellis aut fuſtibꝰ ceciderit ſine aliqua cauſarũ q̃s ↄ vxores ad matrimonij ſolutionẽ ſufficere iuſſimus[f]: m̃rimonij q̃dez ſolutionẽ ex hoc fieri nolumꝰ[g]: virũ aũt q̃ mõſtratur ſine hmõi cã vel flagellis vel fuſtibꝰ cecidiſſe vxorẽ ſuã/tm̃ pro hmõi iĩuria ex alia ſua dare ſubſtantia vxori etiã cõſtãte matrionio/q̃ntũ tertia ps añnuptialis facit largitatis.

¶ Adulteriũ preſumptũ tur; p̃ſumptione ꝓbatũ punitur ſicut ⁊ verũ/vindicta ſua manu nũq; permiſſa. his obtinẽtibꝰ in caſibus futuris ⁊ pendentibus nondum finitis. h. d. bar.

¶His q̃q; etiã illud adijcimꝰ: vt ſi q̃s forſan ſuſpicatur aliquẽ velle ſue vxoris illudere caſtitati: ⁊ cõteſtatiões ei ex reſcripto[h] tres deſtinauerit hñtes teſtionia triũ viroꝝ fidedignorũ: et poſt has tres ex reſcripto ↄteſtationes iuenerit eũ conueniẽtẽ ſue vxori: ſiq̃dẽ in ſua domo/aut ipſius vxoris/aut adulteri/aut in popinis/aut i ſuburbanis/eẽ licẽtiã marito ꝓprijs manibꝰ talẽ perimere[i] nullũ ꝑiculũ ex hoc formidanti. Si ꝟo in alio loco talẽ inuenerit cũ ſua vxore loq̃ntẽ/nõ minus tribꝰ teſtibꝰ fidedignis cõuocat; p q̃s ꝓbare poſſit ꝙ eũ cũ ſua vxore cõperit: iudici tradere[k] cria examinãti. Illũ ꝟo p ꝟitate cognoſcẽtẽ poſt tres ex ſcripto ↄteſtatiões cũ tali muliere eũ iuẽtũ: talẽ q̃dẽ tã q̃ ex hoc ſolo adulterij crimini ſubiacẽtẽ nulla alia rõne q̃ſita punire[l]: ſniam aũt exeq̃ crimẽ[m]: ¶Quia ꝟo ita cõperiunt̃ aliq̃ impij vt etiã i venerãdis domibus p̃ſumãt i talibꝰ ſe miſcere ſcelerbꝰ: ⁊ ibi de peccatis tractare vbi cõſueuerũt deũ timẽtes pctõrũ veniã[n] poſtulare. iubemꝰ vt ſi q̃s talis iueniat̃ in locis venerabilibꝰ aliene vxori de qua i ſuſpi

c

a ¶Habuerit. cũ olim de adulterio accuſabat̃ a p̃mo viro. vt. C. ad. l. iul̃ de adulte. l. pe. ⁊ facit ad hoc. C. de repu. l. iubemꝰ. et. ĩ. vt fra. filij. §. fi. col. ix. accur.

b ¶Tradiderit. repete non.

c ¶Cingulũ. id ẽ adminiſtrationez. et ille dicitur magiſtratus.

d ¶Largitatis. hec pena de tertia parte nõ fuit īpoſita. ſ. in ꝑſona mulieris: ſ; vt detrudatur in monaſteriũ. hodie eadem vtriq; īponit̃ pena vt. ĩ. vt fra. fi. §. pe.

e ¶Predictas. refert ſe nõ ad oĩa q̃ hac ↄſtõe dixit. nã aliq̃ñ de licito diuortio aliq̃ñ de illicito dixit: ⁊ hic dicit totũ ſeruari ſicut dixit.

f ¶Sufficere. iuſſimus. vt. ſ. e. §. q̃ ꝟo plurias. ⁊. §. p̃dictas. ⁊ ſic f illis caſibꝰ ꝟberare permittitur ꝙ facit. ſ. de nup. §. aſcriptitio. Ac.

Vxoris caſtigatio viro ꝑmittit̃

g ¶Nolumꝰ. filꝰ tñ pt dimittere patrem cogẽdo eũ vt ſe emãcipet. vt. ff. ſi a pa. quis fuerit ma. l. fi.

h ¶Ex reſcripto. ſic. ſ. de tpe nõ ſol. pe. §. cõteſtatione. Accur.

i ¶Perimere. ſi talis ſit qui per. l. iul. potuerit occidi. vt. C. de adul. l. gracchus. de q̃buſ dicitur. ff. de adul. l. marito.

k ¶Tradere. ſ. eẽ licẽtiam marito dicimus.

Preſũptiõe dãnat̃ q̃s aliq̃ñ.

l ¶Puniri. no. h̃ aliquẽ ex preſumptione dãnari. vt hic. et. ĩ. vt nul. iu. §. pe. ⁊. C. ð adul. ſi qui. Sed contra ff. de pe. l. abſentẽ. in ꝓin. So. hic eſt ſpãle in odiũ ſpnẽtis denũciationez. argu. ff. de ope. no. nun. l. pretoꝝ. §. i. ⁊ no. ꝙ vtraq; parte preſente dari deb; ſnĩa niſi actoꝝ crimine ꝓbato receſſerit ex cã. vt. C. de adul. l. q̃uis indubitati. et dãnat̃ reꝰ ad mortẽ ad iſtar ſacrilegi. vt. C. de adul. l. q̃uis. in fi. femina vero cõuicta per ſniaz i monaſteriũ mittit̃ verberata prius. vt. ĩ. vt nulli iu. §. adulteram. col. ix.

m ¶Crimen. ſ. volumus eſſe iudici.

n ¶Peccatorum veniã. no. in eccleſia potius q̃ alibi orandũ que gremium non claudit redeuntibus. vt. C. de ſumma tri. l. fi. licet alibi orare liceat. vt. ſ. vt in priua. do. l. i. in ꝓin.

Eccl'ia ꝓprius orãdi locus ẽ.

a ¶ Leges q̄.ſimplex eſt hec relatio vt ibi: mulier q̄ dānauit ſaluauit. nā non eedē leges puniunt q̄ inēdicūt.
b ¶ Uendicari.i.defendi.z conſecutiue dicas. nā ex quo quis puniēdus eſt: nemo eum defendere debet.
c ¶ Deſpexerunt. nō dʒ q̄s eius in quē delīq̄t implorare auxiliū. vt.ff. ō mi no.l.auxiliū. in fi. et.ff.ſi q̄s ali.teſta. pro.l.i.in prin.z.ff. de arbi.ſʒ ſi ſeruū. in fi.et.l.ſe.z.ff.ō le ga.ij.l.cū pater.§. libertꝫ.z.C.ō pac. l.cum ꝓponas. et de trāſac. ſiue apō acta.et.l.ſi q̄s maior.accur.
d ¶ Ab. eis.ſ. eccleſijs.
e ¶ Non ſinunt. quominꝰ extrahātur. vt.ſ.ō mā.pn. §.neqꝫ aūt. col.iij. Accur.
f ¶ Loquentē. p̄cedentibus denūciationibꝰ. vt.ſ. diximus i vxore: alꝭ eſſet iniquum. Accur.
g ¶ Amicabili. hic nota de adulterio trāſigi poſſe amicabiliter. Sed ꝫ C. de trāſac.l.trāſigere. So. qō hic dicit nō referas ad adulterij cauſam de qua tranſigi nō licet. ſʒ ad ceteros ſupiores caſꝰ omnes qui ſunt i iſta ꝯſtitutione ſꝫ Jo. Alij dicūt hoc ius nouū. vel gratꝫ fieri pōt remiſſio accuſationis non ꝓpter pecuniam ſicut in alijs capitulis que non irrogant penam ſanguinis. vt.ff.ō iu. fiſ.l.in fiſci.et.l.eiꝰ. Uel hoc trahit ad preterita facta vel fieri poteſt tranſactio ante litem cōteſta. vel ceptam non poſtea.

Trāſſigi pōt ſup adultio.

h ¶ De heredibꝰ ab inteſta. hic incipit collatio.ix.conſti.i.ſed quidā habent in conſtitutione ſuperiori principium huius col.

tione eſt poſt tres ſicut dictuʒ eſt cōteſtationes loqui/licentiā eē eiꝰ marito vtraſqꝫ perſonas defenſori ecclie aut alijs clericis tradere: z ad eoꝝ piculū diuiſim iſti ſuētur donec iudex hoc cognoſcēs mittat ad epm ciuitatis q̄teꝝꝰ ei iſti tradant vt debeant ſuſtinere tormētū ſm leges q̄ inēdicūt adulteros a ſanctiſſimis ecclijs vēdicari[b]. nullā neqꝫ i hoc aliā iudice q̄rente de adulterio ꝓbationē: niſi tres ſicuti iaʒ ſupra diximꝰ cōteſtatiōes: his ei tribus cōteſtationibꝰ oñſis/oībꝰ mōis illi ſicuti adulteri puniētur. Nō ei dñt hmōi pſone in venerabili loco munimē hr̄e: quē ipſi p ſcelus ꝓpriū deſpexerūt[c]. nā ſi eos q̄ alibi rapias mulieꝝ aut adulteria ꝯmittūt et ad orōnum domos cōfugiunt: ab eis[d] vēdicari nr̄e leges nō ſinūt[e]/quō illis q̄ in ipſa eccleſia tale ſcelꝰ ſtuduerit ꝑpetrare ꝑmittimꝰ aliquod auxilium ex eccliaſticis terminis inuenire: ſʒ oībus modis iudicibus eos tradi et penā ſuſtinere qua digni ſūt q̄ ſctiſſima loca violare p̄ſumūt. q̄s ei ibi delīq̄t vbi ſalutē petat? Et gn̄alr diſponimꝰ vt ſi q̄s īuenerit ſuā vxorē/aut filiā/aut neptē/aut ſpōſam in venerādis locis cū aliquo loq̄ntē[f]: z ſuſpicatꝰ fuerit turpis gr̄e cā eos colloqui: tradat eos defenſori/aut alijs ſctiſſime eiꝰ ecclie clericis/vt ipi ſuo piculo vtraſqꝫ pſonas diuiſim tādiu cuſtodiāt/dōec iudex eos accipiat: z ſm leges cauſas diſcernat. ¶ Que igit p preſentē et in ꝑpetuū valiturā legē noſtra diffiniuit trāq̄llitas: i oībꝰ p̄dictis caſibꝰ valere volumꝰ: niſi tn̄ nondū aut iudiciali decreto aut amicabilis[g] cōuentione deciſa ſunt/que ſuum robur habere ſancimus. Glioſa igitur z eminētiſſima auctoritas tua in hac quidem inclyta ciuitate edictis ꝓpoſitis ad noticiā ꝑducat vniuerſoꝝ: in ꝓuicijs autē p precepta ad clariſſimos ꝓuinciarū iudices deſtinata/hec oībꝰ facere manifeſta feſtinet: vt nullꝰ penitꝰ ignoret q̄ ꝓ vtilitate nr̄orū collatorū a nobis diſpoſita ſunt. ita tn̄ vt oībus p ꝓpa p̄cepta ꝓnūciet: q̄tenꝰ ſine q̄libʒ iniuſto diſpendio nr̄is collatoribus p̄ntis legis fiat inſinuatio

¶ De heredibus ab inteſtato venientibꝰ[h] z de agnatoꝝ iure ſublatis. ¶ Collatio nona.

¶ Si morīēs deſcēdētes reliq̄rit/p̄ferunt pentibꝰ et agnatꝫ z cognatꝫ ex latere: z filij filioꝝ ſuccedūt i ſtirpē nō in capita. ſublata dr̄ia emācipationis et p̄rie ptātꝫ agnatiōis z cognationis. Ang.

Idem Augu. petro pre. pre.

Plurias et diuerſas leges vetibꝰ tpibꝰ plātas īuentētes p q̄s nō iuſte dr̄ia ab īteſtato ſucceſſionis int cognatos ex maſculis z feminis ītroductaꝭ ē: neceſſariū eē pſpeximꝰ/oēs ſil ab īteſtato ſucceſſiōes cognationū p p̄ntē legē clara ꝯpēdioſaqꝫ diuiſione diſponere. Itaqꝫ priorībꝰ legibꝰ p hac cā poſitꝫ vacātibꝰ[k] de cetero ea ſola ſuari[l] q̄ nūc ꝯſtituimus[m]. ¶ Quia igr̄ oīs gn̄is ab īteſtato ſucceſſio tribꝰ cog̃ſcit[n]

Plurimas. introducta. nam vſqꝫ ad tempora huius.l.inter deſcendentes erat differentia vt emancipati iure ciuili non ſuccederent. licet iure pretorio ſic. vt inſti. de here. que ab inteſta.§. emancipati. Item qui erāt nepotes ex filiabꝰ ſuccedebant cū diminutione. vt.C. de col.l.illam. licet hoc etiaʒ ante hāc ſit correctum. vt.ſ. de trien.et ſe.§.neqꝫ.col.iij. ex tranſuerſali autem cognati iure ciuili n̄ admittuntur. ſed nec iure pretorio. niſi poſt agnatos vt patet inſtitu. de ſuc.cog. in prin. et de bo.poſ.§.et cuʒ de teſtamentis. et ff.ſi tab.teſta.nul.ex.l.i.in princi. omnes ergo predicte differentie et alie ſi que ſunt hac conſtitutiōe tollūtur. et no. q̄ hic appellat cognatos ex mare z femia merito quia cōmune ē nomen ad cognatos et agnatos: qꝫ tamen quedā puilegia dabat lex xij.tabu. agnatis: vt certo nōmine eos poſſet appellare/agnatos eos vocauit. ſunt tamen ipſi cognati: vt patet ex diffinitione agnati. vt.ff. de le. tu.l.ſunt autem. et inſtitu.ō le. agnatu.§.i.

Cognatꝰ large q̄d cōtineat.

k ¶ Uacantibus. ſcꝫ que contra hāc legem facerēt. nec enī alias corrigit que ſaluari poſſūt vt.ſ.qui. mo. na. ef. ſi. ſui.§.tribus. Accur.
l ¶ Seruari. ſcilicet volumus. accurſius.
m ¶ Conſtituimus. tunc.ſ.ac.
n ¶ Cognoſcitur. vt hic. z.ff. de gra. cog.l.i.in prin. et inſtitu.eo.§.i. Accurſius.